

Sallan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma

Lausuntoversio 9.1.2023
Metsähallitus, Luontopalvelut
Asianro MH 3240/2022

Kuvailulehti

Julkaisija	Metsähallitus	Julkaisu-aika	
Toimeksiantaja	Metsähallitus	Hyväksymispäivämäärä	
Luottamuksellisuus	Julkinen	Asianumero	MH 3240/2022
Suojelualuetyyppi/Suojeluohjelma	Kansallispuisto, Natura 2000 -alue		
Alueen nimi	Sallan kansallispuisto		
Natura 2000 -alueen nimi ja koodi	Aatsinki-Onkamo FI1301409 SAC		
Tekijä(t)	Metsähallitus		
Julkaisun nimi	Sallan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma		

Tiivistelmä

Sallan kansallispuisto sijaitsee Lapin maakunnassa Sallan kunnassa aivan maamme itärajalla. Kansallispuiston pinta-ala on 9995,76 hehtaaria. Kansallispuistosta suurin osa kuuluu Aatsinki-Onkamon Natura 2000 -alueeseen.

Kansallispuiston perustamistarkoitus on Itä-Lapin vaaramaiseman, siihen kuuluvien metsien, soiden ja harjujen ja niillä esiintyvien eliölajien suojeleminen sekä yleinen virkistys- ja retkeilykäyttö, luonnonharrastus, tutkimus ja opetus.

Kansallispuistoa luonnehtivat vaaramuodostelmat sekä niiden väliin jäävät suoalueet. Ylimpänä maisemaa hallitsee Iso Pyhätunturi, joka nousee 477 metriä merenpintaa ylemmäs. Alimmillaan alue on Aatsinginhaudassa 190 metriä merenpinnan yläpuolella.

Metsät ovat suurimmaksi osaksi keski-ikältään yli 200-vuotiaita erirakenteisia luonnonmetsiä. Reilu neljännes kansallispuiston pinta-alasta on soita. Vaarojen huipuilla on laajoja rakkakivikoita, ja Iso Pyhätunturin huipun pienialainen tunturikangas on yksi Lapin eteläisimpiä tunturialueeksi luettavia kuvioita. Kansallispuiston laajat metsäalueet halkaisee alueen keskellä pohjois-eteläsuuntaisesti kulkeva Aatsinginhauta. Kansallispuiston huomionarvoinen kasvilajisto on keskittynyt erityisesti Aatsinginhaudan ympäristöön. Pieneen pinta-alaansa suhteutettuna Aatsinginhautaa lähiympäristöineen voi esimerkiksi pitää Pohjois-Suomen merkittävimpiin kuuluvana uhanalaisten sammalten esiintymisalueena.

Kansallispuisto on merkittävä vetovoimatekijä Sallatunturin matkailualueen yritysten toiminnan kannalta. Matkailun yhteistyö alueella on aktiivista ja kestävän luontomatkailun ohjelmalvelutoiminnan pohjana ovat yritysten kanssa tehdyt yhteistyösopimukset.

Kansallispuisto on merkittävä myös paikallisille marjastus, sienestys ja metsästysalueena. Niillä, joiden kotikunta on Salla, on oikeus metsästä Sallan kansallispuistossa metsästyslain nojalla ja lain Sallan kansallispuistosta mukaan. Laissa Sallan kansallispuistosta on määritetty noin tuhannen hehtaarin metsästysrajoitusalue kansallispuiston lounaisosaan, missä ei saa hirven ajoa lukuun ottamatta metsästä.

Sallan paliskunnan poroja laiduntaa kansallispuiston alueella ympäri vuoden luontaisen laidunkiertonsa mukaisesti. Kansallispuiston vanhat luppokuusikot ovat poroille erityisen tärkeitä kevättalven lautumia. Kansallispuiston alue on rauhallista laidunalueita, ja sen vuoksi paliskunnalle erittäin arvokas.

Sallan kansallispuiston keskeisiksi arvoiksi on määritelty luontodirektiivin luontotyyppit ja lajit, muut suojeltavat eläin- ja kasvilajit, eliöyhteisöt/lajisto, arkeologiset kohteet, luonnon ja kulttuurikohteiden virkistyskäyttö, matkailun yritystoiminta, erätalous sekä poronhoito ja muut luontaiselinkeinot. Suunnitelmassa on määritelty useita toimenpiteitä mm. keskeisiin arvoihin kohdistuvien uhkien torjumiseksi sekä lueteltu tilanteita, joihin Metsähallitus myöntää lupia.

Tärkein strateginen linjaus on kansallispuiston vyöhykejako retkeily- ja luontomatkailu-, syrjä- sekä rajoitusvyöhykkeisiin.

Avainsanat	Salla, hoito- ja käyttösuunnitelmat		
Muut tiedot	Suunnitelman ovat laatineet Pirjo Rautiainen, Hely Juntunen, Pasi Kamula, Suvi Kauhanen, Pauliina Kulmala, Jyrki Satta ja Siiri Tolonen.		
Sarjan nimi ja numero	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C		
ISSN-L	1796-2943	ISSN (verkkojulkaisu)	1796-2943
ISBN	978-952-377-		
Sivumäärä		Kieli	Suomi
Kustantaja	Metsähallitus, Luontopalvelut		

Presentationsblad

Utgivare	Forststyrelsen	Utgivningsdatum	
Uppdragsgivare	Forststyrelsen	Datum för godkännande	
Sekretessgrad	Offentlig	Diarienummer	MH
Typ av skyddsområde/ skyddsprogram	Nationalpark, Natura 2000-området		
Områdets namn	Salla nationalpark		
Natura 2000-områdets namn och kod		Aatsinki-Onkamo FI1301409 SAC	

Författare	Forststyrelsen
Publikation	Skötsel- och användningsplan för Salla nationalpark

Sammandrag

Nyckelord skötsel- och användningsplan

Övriga uppgifter

Seriens namn och nummer	Forststyrelsens naturskyddspublikationer. Serie C		
ISSN-L	1796-2943	ISSN (online)	1796-2943
ISBN (pdf)	978-952-377		
Sidantal		Språk	Finska
Förlag	Forststyrelsen, Naturtjänster		

Sisällys

NYKYTILAN KUVAUS.....	6
1 Suunnittelualan kuvaus ja suunnittelutilanne.....	6
2 Perustamistarkoitukset.....	9
3 Vesistöt ja geologia.....	10
4 Luontodirektiivin luontotyypit.....	12
5 Yhteenveto lajistosta.....	14
6 Kulttuuriympäristö.....	16
7A Luonnon virkistyskäyttö: retkeily ja luontomatkailu.....	18
7B Luonnon virkistyskäyttö: opastusviestintä.....	22
8 Erätalous.....	23
9 Tutkimus.....	26
10 Muu luonnonvarojen käyttö, rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset.....	27
10B Poronhoito.....	28
KESKEISET ARVOT JA UHKAT.....	29
11 Keskeiset suojelu- ja käyttöarvot sekä uhkat.....	29
TAVOITTEEN ASETTELU.....	33
12 Päämäärät ja tavoitteet.....	33
13A Vyöhykejako: Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke.....	36
13B Vyöhykejako: Syrjävyöhyke.....	37
13C Vyöhykejako: Rajoitus- ja erityisten luontoarvojen vyöhykkeet.....	38
TOTEUTUS.....	39
14 Luonnon- ja kulttuuriperinnönsuojelun toimenpiteet.....	39
15 Luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun toimenpiteet.....	41
16 Erätalouden toimenpiteet.....	45
17 Käytön ohjauksen linjaukset ja luonnonvarojen käyttö.....	47
17B Poronhoidon toimenpiteet.....	51
18 Käytön ohjauksen toimenpiteet ja hallinto.....	52
19 Resurssit.....	54
20 Vaikutusten arviointi.....	56
21 Toimenpiteiden toteutumisen ja vaikuttavuuden seuranta.....	77
22 Osallistaminen.....	80
LÄHTEET.....	82
LIITTEET	
Liite 2 Suunnittelualueella esiintyvät uhanalaiset ja luonto- ja lintudirektiivien lajit.....	85
KARTTALIITTEET.....	89

KUVAILULEHTI

Suunnittelualueen nimi

21761 - Sallan kansallispuisto

Suunnitelman tila	Työn alla	
Suunnitelman laatija	Lappi, LP	
Suunnitelman vahvistaja tai hyväksyjä	Ympäristöministeriö	
Lähetetty lausunolle		
Hyväksytty		
Vahvistettu		
LAC kestävyden seuranta ja nimi	X	Sallan kansallispuiston LAC-seuranta
Julkisuus	HUOM! Lomake "Liite 2 Lajisto" sisältää JulkL 621/1999 24 § 1 mom. kohdan 14 mukaan salassa pidettävää aineistoa.	
Lisätiedot	<p>Suunnitelman laatimisesta on vastannut projektiryhmä, jossa ovat olleet edustettuina Luontopalveluista Pirjo Rautiainen (projektin vetäjä, maankäyttöiimi), Hely Juntunen (Peräpohjolan puistoalue), Suvi Kauhanen (Peräpohjolan puistoalue), Pauliina Kulmala (luonnonsuojelu), Siiri Tolonen (kulttuuriperintö) sekä Eräpalveluista Pasi Kamula ja Jyrki Satta. Suunnittelun tukena on toiminut paikallisia sidosryhmiä edustava yhteistyöryhmä.</p> <p>Hoito- ja käyttösuunnittelun yhteydessä on tehty myös LAC-arviointi (Limits Of Acceptable Change): Erkki Ollila, Pirjo Rautiainen, Pauliina Kulmala, Stefan Siivonen, Juha Paso</p>	
Muodostaja	METSA\pirjora	16.11.2021 13.58.23
Viimeisin päivittäjä	METSA\pirjora	16.12.2022 10.40.14
Asianhallinta	MH 3240/2022	
Verkkajulkaisu		

Suunnittelualueen nimi

21761 - Sallan kansallispuisto

Tiivistelmä

NYKYTILAN KUVAUS

1 Suunnittelualueen kuvaus ja suunnittelutilanne					
Selite	Lomakkeella luodaan yleiskuva suunnittelualueesta, maankäytön nykytilanteesta, kaavoituksesta ja muusta maankäytön suunnittelusta, saamelaisten kotiseutuasioista ja suunnittelutilanteesta. Lomake muodostaa perustan muiden jäljempänä seuraavien aiheiden käsittelylle. Kooste yksityisten luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräyksistä on esitetty liitteessä 1.				
Suunnittelualueen nimi	Sallan kansallispuisto	Pinta-ala (ha)	9 995,76		
		Josta vesialuetta (ha)	43,46		
Maakunta	Kunta				
Lapin maakunta	Salla				
Suunnittelualueen yleiskuvaus					
<p>Suunnittelualue käsittää Sallan kansallispuiston, joka perustettiin 1.1.2022 ja on pinta-alaltaan 9995,76 hehtaaria. Sallan kansallispuisto sijaitsee Lapin maakunnassa ja kokonaisuudessaan Sallan kunnan alueella aivan maamme itärajalla. Suunnittelualueeseen sisältyy suurin osa Aatsinki-Onkamon Natura 2000 -alueesta (SAC) Rämiäjängän luonnonsuojelualuetta sekä pieniä yksityiskiinteistöille ulottuvia viipaleita lukuun ottamatta. Natura-alueen toteutustapa on luonnonsuojelulaki.</p> <p>Suunnittelualueen perustamistarkoitus on Itä-Lapin vaaramaiseman, siihen kuuluvien metsien, soiden ja harjujen ja niillä esiintyvien eliölajien suojeleminen sekä yleinen virkistys- ja retkeilykäyttö, luonnonharrastus, tutkimus ja opetus (24).</p> <p>Sallan kansallispuisto kuuluu Kuusamon ylänköön. Aluetta luonnehtivat vaaramuodostelmat sekä niiden väliin jäävät suoalueet. Ylimpänä maisemaa hallitsee Iso Pyhätunturi, joka nousee 477 metriä merenpintaa ylemmäs. Alimmillaan alue on Aatsinginhaudassa 190 metriä merenpinnan yläpuolella.</p> <p>Sallan kansallispuisto on vaihettumisvyöhykettä, jonka luonnossa ovat tavallisia niin Kainuulle tyypilliset lakimetsäiset vaarat tykkylumen runteleminen kuusikkoineen kuin peräpohjalaiset märkien rimpien luonnehtimat aapasuot. Sallan kansallispuistossa on myös reheviä soita ja vaateliasta kalkinsuosijalajistoa. Alueen eläinlajisto on monipuolinen. Aatsinki-Onkamon Natura-alue on luokiteltu FINIBA-alueeksi.</p> <p>Sallan kansallispuisto kuuluu Fennoskandian vihreään vyöhykkeeseen (35).</p>					
Suunnittelualueeseen sisältyvät Natura 2000 -alueet					
Nimi	Koodi	Tyyppi	Toteutustapa	Suunnitelman kattama alue (ha)	Osuus Natura-alueesta (%)
Aatsinki-Onkamo	F11301409	SCI/SAC-alue	luonnonsuojelulaki	9 562,70	98,2
Suunnittelualueen maankäyttö					
Perustetut suojelualueet	Kohdetyyppi		Perustamisajankohta	Suunnitelman kattama alue (ha)	Järjestyssääntö annettu (pvm)
Sallan kansallispuisto	Kansallispuisto		2022	9 995,76	

Muut valtion erityiskohteet	Kpl	Suunnitelman kattama alue (ha)	Lisätietoja
Metsätalousalue, erityisiä ympäristöarvoja	0	0,00	
Muut alueet	Kpl	Suunnitelman kattama alue (ha)	Lisätietoja
Muut alueet	0	0,00	

Kansainväliset sitoumukset ja suojeleohjelmat		
Nimi	Tyyppi	Lisätietoja

Saamelaisten kotiseutualueet					
Suunnittelualue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella					
	Osittain		Kokonaan	X	Ei ollenkaan
Lisätietoja					

Kaavoitus ja muu maankäytön suunnittelu			
Kaava			
Nimi	Hyväksymisvuosi	Kattaa suunnittelualueesta (%)	Suunnittelualuetta koskevat kirjaukset suunnitelmassa
Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista	2017	100	Metsähallituksen tulee valtion viranomaisena ottaa toiminnassaan huomioon ja edistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista. Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa todetaan mm. seuraavia kansallispuistojen kannalta merkittäviä tavoitteita: Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta. Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.
Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava	2022	100	Maakuntakaavassa kansallispuisto on SL- eli luonnonsuojelualue-merkinnällä. Puiston länsiosaa on osa laajempaa matkailun vetovoima-alueita ja matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealuetta. Merkinnällä osoitetaan matkailun ja virkistyskehittämisen vyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäyttöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista. Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, matkailupalvelukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla. Kulttuuriperintö-, maisema- ja luontoarvoja tulee vaalia matkailun vetovoimatekijöinä. Aivan kansallispuiston lounaisosaan ulottuu kehittämiskäytävä-merkintä. Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti tai maakunnallisesti tärkeä kansainvälinen kehittämiskäytävä. Käytävää kehitetään kansainvälisenä tai maakunnallisena liikennekäytävänä, jonka maankäytön suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen, liikenteen ja matkailun palveluihin, liikenneympäristön laatuun sekä luonnon-, maiseman- ja kulttuuriympäristöarvoihin. Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon korkealuokkaisten liikenneyhteyksien sekä energia- ja tietoliikennejohtojen tilavaraukset ja rajoitukset ympäröivälle maankäytölle.

Sallatunturin osayleiskaava	2016		Aatsinki-Onkamon Natura 2000 -alue SL-merkinnällä.
Suunnitelma: luonnonsuojeluhallinto			
Nimi	Hyväksymis- vuosi	Kattaa suunnittelualueesta (%)	Suunnittelualuetta koskevat kirjaukset suunnitelmassa
Aatsinki-Onkamon, Peuratunturin ja Suksenpaistama-Miehinkävaaran Natura 2000 -alueiden HKS (1)	2007	99,80	Suunnitelmassa on käyty läpi alueen suojeluarvot sekä mm. määritelty alueen vyöhykejako, palvelurakentamisen painopistealueet, ohjelmapalvelureitin sijainti.
Suunnitelma: MH / MT / ulkoinen			
Nimi	Hyväksymis- vuosi	Kattaa suunnittelualueesta (%)	Suunnittelualuetta koskevat kirjaukset suunnitelmassa
Oulujoen - lijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuosille 2022-2027. Osa 1	2022		Yleissuunnitelma vesienhoitoalueelle. Ei erityisiä kirjauksia kansallispuiston alueen osalta.
Kemijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuosille 2022-2027. Osa 1	2022		Yleissuunnitelma vesienhoitoalueelle. Ei erityisiä kirjauksia kansallispuiston alueen osalta.
Luonnonvarasuunnitelma Lapin maa- ja vesialueille 2019-2024 pois lukien saamelaiden kotiseutualue	2019	100	Kansallispuiston länsiosa kuuluu matkailun ja retkeilyn painopistealueisiin.
Alueen asema osana toiminnallisia verkostoja/alueita			
Sallan kansallispuiston lähellä sijaitsevat Vilmatunturin ja Termusaavan suojelualueet ja Löytöjängän-Suksenpaistama-aavan soidensuojelualue. Lähimmät kansallispuistot ovat Oulanka, Riisitunturi ja Pyhä-Luosto. Sallan kansallispuisto lähiympäristöineen on oleellinen alue Sallan ja koko Itä-Lapin matkailussa. Sallan kansallispuiston luontomatkailua kehitetään kansallispuiston perustamistarkoitukseen ja muihin säädöksiin yhteensovittaen yhteistyössä kunnan, matkailuyrittäjien ja muiden sidosryhmien kanssa. Kansallispuiston länsiosa kuuluu Lapin luonnonvarasuunnitelmassa määriteltyihin Metsähallituksen matkailun ja retkeilyn painopistealueisiin (2). Kansallispuisto on osa Fennoskandian Vihreä vyöhyke -suojelualueverkostoa. Vihreän vyöhykkeen tavoite on säilyttää luonnon monimuotoisuutta, kehittää luonnonsuojelu-, tutkimus- ja kulttuuriyhteistyötä sekä luoda kattava luonnonsuojelualueiden verkosto rajan molemmin puolin			
Perustietojen yhteenveto			
Suunnittelualue muodostuu Sallan kansallispuistosta, joka on suurimmaksi osaksi myös Aatsinki-Onkamo -niminen (FI1301409) Natura 2000 -verkostoon kuuluva erityisten suojelutoimien alue (SAC).			
Suunnittelualan kokonaispinta-ala on 9995,76 hehtaaria, ja se sijaitsee kokonaan Sallan kunnan alueella. Sallan kansallispuisto on Suomen kahdenneksitoista suurin kansallispuisto. Se on melko helposti tavoitettava alue myös julkisilla liikennevälineillä.			
Kansallispuiston rajojen sisällä on muutamia yksityisiä kiinteistöjä. Alueella on voimassa Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava vuodelta 2022 (5). Metsähallituksen suunnitelmista Lapin luonnonvarasuunnitelma kattaa koko alueen (2). Alueen vesistöt kuuluvat Kemijoen sekä lijoen-Oulujoen vesienhoitosuunnitelmien alueeseen (3, 4).			
Edellisen hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuminen			
Pääpiirteittäin			
Lisätietoja			
Sallan kansallispuisto kuuluu suurimmaksi osaksi Aatsinki-Onkamon Natura 2000 -alueeseen. Vuonna 2007 on vahvistettu hoito- ja käyttösuunnitelma Aatsinki-Onkamon, Peuratunturin ja Suksenpaistama-Miehinkävaaran Natura 2000 -alueille (1). Palojatkumosuunnitelma on laadittu, mutta metsien ennallistamispoltoja ei toistaiseksi ole tehty. Aatsinginhaudan alueella täydennysennallistettu ja hoitoseurattu vuonna 2004 ennallistettua suota.			

2 Perustamistarkoitukset

Selite Lomakkeella esitetään suunnittelualueeseen kuuluvien suojelualueiden perustamistarkoitus sekä tiettyjen suunnittelualuetta koskevien kansainvälisten sopimusten tavoitteet. Perustamissäädöksessä tai suojeluohjelmassa määritelty suojelualueen perustamistarkoitus on pohjana suunnittelualueen keskeisten arvojen määrittelylle. Perustamistarkoitus vaikuttaa osaltaan myös suunnittelualueen hoidon ja käytön päämäärien sekä kehittämistavoitteiden asettamiseen (ks. lomake 12, Tavoiteasettelu).

Suunnittelualueen tai sen osan nimi	Kohdetyyppi	Perustamissäädös, suojeluohjelma tai -sopimus	Alueen suojelutarkoitus
Aatsinginhaudan suot	Soidensuojeluohjelma (SSO)	Soiden suojelun perusohjelma	Tavoite on säilyttää riittävästi suoyhdistymiä luonnontilaisina kaikkien suoyhdistymätyyppien alueilla.
Kaunisharju	Vanhojen metsien suojeluohjelma (AMO)	Vanhojen metsien suojeluohjelma	Tavoite on säilyttää sekä metsäekosysteemin rakenteellinen että metsien eliölajistollinen monimuotoisuus.
Onkamojärvi	Vanhojen metsien suojeluohjelma (AMO)	Vanhojen metsien suojeluohjelma	Tavoite on säilyttää sekä metsäekosysteemin rakenteellinen että metsien eliölajistollinen monimuotoisuus.
Sallan kansallispuisto	Kansallispuisto	Laki Sallan kansallispuistosta 1155/2021	Kansallispuisto on perustettu Itä-Lapin vaaramaiseman, siihen kuuluvien metsien, soiden ja harjujen ja niillä esiintyvien eliölajien suojelemiseksi sekä yleistä virkistys- ja retkeilykäyttöä, luonnonharrastusta, tutkimusta ja opetusta varten.

Yhteenveto

Suunnittelualueen suojelu on toteutettu perustamalla se kansallispuistoksi vuonna 2022 (laki 1155/2021). Alueesta osa kuuluu vanhojen metsien suojeluohjelmaan (Onkamojärvi AMO 120216 ja Kaunisharju AMO 120211). Natura-alueeseen sisältyy myös soidensuojelun perusohjelmakohde (Aatsinginhaudan suot SSO 120562). Suunnittelualueeseen sisältyy Aatsinki-Onkamon Natura 2000 -alue lähes kokonaan.

Kansallispuisto on perustettu Itä-Lapin vaaramaiseman, siihen kuuluvien metsien, soiden ja harjujen ja niillä esiintyvien eliölajien suojelemiseksi sekä yleistä virkistys- ja retkeilykäyttöä, luonnonharrastusta, tutkimusta ja opetusta varten. Lisäksi aluetta koskevat luonnonsuojelulain Natura 2000 -alueita koskevat säännökset, joiden mukaan alueen suojelun perusteena olevien luonnonarvojen merkittävä heikentäminen on kielletty

Hoito- ja käyttösuunnitelman avulla toteutetaan kansallispuiston perustamislaissa asetettuja tavoitteita ja sovitetaan alueen käyttöä sitä koskevien säädösten asettamiin rajoihin.

3 Vesistöt ja geologia

Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen geologiaa, geomorfologiaa ja veden laatua. Laatuluokka kuvaa pintavesien ekologista tilaa.				
Vesistöt					
Kuvaus alueen vesistöistä (järvet, syvyys, joet, valuma-alueet)					
Vesistöistä pääosa kuuluu Kemijoen päävesistöalueeseen, josta vedet laskevat Pohjanlahteen. Pieni osa kuuluu Vienanmereen laskevaan Koutajoen latvavesistöalueeseen (3, 4). Alue sisältyy suurimmaksi osaksi Kemijoen vesienhoitoalueeseen, eteläosasta pieni osa ulottuu Oulujoen - lijoen vesienhoitoalueeseen (4, 29).					
Vesistöt kattavat 0,43 % pinta-alasta. Lammista suurimmat ovat Kolmiloukkonen ja Tunturilammit. Alueen halki pohjois-eteläsuunnassa kulkee vain pieneltä osin puistoon kuuluva Haudanjoki, johon laskee vaaroilta pieniä puroja ja noroja.					
Pintavesien tilasta on tietoa Aatsinkijoesta/Haudanjoesta. Sen ekologinen tila on hyvä (8).					
Alue sijoittuu koskiensuojelulla suojelluille valuma-alueille: Koutajoen, Käsmänjoen sekä Kemijoen ja Tenniöjoen yhtymäkohdan yläpuoliset vesistöt. Niiden sisällä sijaitsevat vesistöt ja vesistön osat on suojeltu, eikä niille voida antaa vesilaissa tarkoitettua lupaa voimalaitoksen rakentamiseen (30).					
Kuvaus alueen pohjavesistä					
Sallan kansallispuistossa alueella on kaksi pohjaveden muodostumisaluetta, jotka kuuluvat luokkaan III Muu pohjavesialue. Toinen sijaitsee Kauniinhardanharjun ympäristössä ja toinen Niittyjängänharjulla. Pohjavesialueiden kemiallinen tila on hyvä (8).					
Kuvaus alueen meristä (tyypit, syvyys jne)					
-					
Vesialueiden ja pohjaveden nykyinen käyttö (väylät, kalankasvatus, pohjaveden otto jne)					
Alueella ei ole kalankasvatusta, väyliä eikä pohjaveden ottoa.					
Pinta-alat ja osuus alueesta			Pintavesien tila (% pinta-alasta)		Muuta
Nimi	ha	%	Erinomainen/hyvä	0,4	VPD:n mukainen suojelualuekisterikohde
Järvet p-ala	41,85	0,4	Tyydyttävä	0,0	X Koskiensuojelukohde
Joet p-ala	1,61	0,0	Välttävä/huono	0,0	Voimakkaasti muutettu vesistö
Merialueet p-ala	0,00	0,0	Ei tietoa	99,6	Säännöstelty vesistö
Geologia					
Kuvaus alueen geologiasta (kallioperä)					
Suurin osa kansallispuiston kallioperästä on syntynyt muinaisen tulivuoroiminnan ja kerrostumisprosessien tuloksena noin 2 500–2 000 miljoonaa vuotta sitten (9). Pääosa kuuluu niin kutsuttuun Sallan ryhmään ja koostuu tulivuorisyntyisistä kivistä, joissa voi vielä satojen vuosimiljoonien jälkeen edelleen nähdä rakenteita, jotka muodostuivat sulan kiven ja tuhkan purkautuessa tulivuorista.					
Suunnittelualueen keskellä pohjois-eteläsuunnassa kulkevat vierekkäin kapeat Savukosken ja Kuusamon ryhmiksi kutsutut geologiset muodostumat. Kansallispuiston halkaiseva Aatsinginhauta syntyi, kun alueen kallioperään syntyi miljoonia vuosia sitten maanjäristysten seurauksena ruhjelaakso, ja eroosio kulutti kalliosta irronneen rikkonaisen kiviaineksen pois. Useiden jääkausien jäätiköt kuluttivat ruhjelaaksoa entistä syvemmäksi. Aatsinginhaudan pohja muodostuu tulivuoriperäisiä kivilajeja jonkin verran nuoremmista, sedimenttisyntyisistä kivilajeista, joita leikkaa Sallan diabaasijuoni. Aatsinginhaudan eteläpäässä Könkäänmaassa dolomiittiset kalkkikivet muodostavat korkeita törmäitä (9).					

Kansallispuistossa ei ole valtakunnallisesti arvokkaiksi luokiteltuja kallioalueita (36).	
Iso Pyhätunturin itäinen ylärinne on luokiteltu valtakunnallisesti hyvin arvokkaaksi kivikoksi (7). Kohde on pääosin rakkaa, mutta osa siitä on moreenin huuhtoutunutta pintalohkareikkoa.	
Kuvaus alueen geologiasta (maaperä ja geomorfologia)	
Sallan alueella mannerjäättikkö oli viimeisimmän jääkauden aikana noin 2,5 kilometriä paksu. Jääkauden loppupuolella 10 500–10 600 vuotta sitten idästä perääntyvä jäätikön reuna saavutti alueen ja jatkoi perääntymistä kohti länsiluodetta (6).	
Kansallispuiston maaperän yleisin maalaji on jäätikön kallioperästä irrottamasta, murskaamasta ja hiomasta kiviaineksesta muodostunut moreeni, jossa on sekaisin eri maalajitteita lohcareista hiekkaan ja savekseen (6). Jäätikön sulamisvaiheen aikana syntyi myös sulamisvesien kerrostamia muodostumia, kuten sora- ja hiekkaselänteitä eli harjuja. Jäätikön sulamisvesien lajittelemaa ainesta on kansallispuiston lounaisosassa Kauniinhaudanharjun ympäristössä sekä pohjois-eteläsuuntaisen Haudanjoen ympäristössä kansallispuiston keskiosassa.	
Mannerjäättikön sulaessa laajat alueet Itä-Lapissa jäivät sadoiksi vuosiksi jäätikön patoamien järvien peittoon. Niistä suurin oli noin 3 500 neliökilometrin laajuinen Sallan jääjärvi, joka ulottui pieneltä osaltaan pohjoisesta nykyisen kansallispuiston alueelle Aatsinginjoen kohdalta.	
Kansallispuiston laajimmat suot ovat Onkamojärven pohjois- ja luoteispuolella sijaitseva Keulajänkä ja Iso Pyhätunturin koillispuolinen Kaippahanlatvajänkä. Pienempiä soita on siellä täällä tunturien ja vaarojen väleissä.	
Kansallispuiston korkein kohta on Iso Pyhätunturin laki 477 metriä merenpinnan yläpuolella. Kansallispuistossa on myös useita vaaroja, joista Paljas Matovaaraa kohoaa noin 460 metriä merenpintaa ylemmäs ja Koutoiva ja Kulvakkovaara yli 420 metrin korkeuteen.	
Alimmillaan maasto on Aatsinginhaudan pohjalla noin 190 m mpy. Aatsinginhaudan reunoilla kohoavat vaarat jopa yli 400 metrin korkeuteen, joten suhteelliset korkeuserot ovat 200–250 metriä.	
Muuta	
	Valtakunnallisesti arvokas kalkkikallioalue
	Valtakunnallisesti arvokas moreenialue

4 Luontodirektiivin luontotyypit

Selite Lomakkeella kuvataan luontodirektiivin luontotyypit koko suunnittelualueella, luontotyyppien pinta-alat ja edustavuudet. Lomakkeella tarkastellaan myös suunnittelualueen asemaa suojelualueverkostossa ja kytkeytyneisyyttä muihin verkoston kohteisiin.

Luontotyyppi	Prior	Inventoitu pinta-ala (ha)	Inventoidun alueen luontotyyppikuvioiden edustavuusjakauma								Keskeinen suojeluperuste tai -arvo	Lisätietoja
			Erinomainen		Hyvä		Merkittävä		Ei merkittävä			
			ha	%	ha	%	ha	%	ha	%		
3110 - Karut kirkasvetiset järvet		13,42	13,42	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0		Sakti 26.01.2022
3130 - Niukka-keskiravinteiset järvet		8,72	8,72	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0		Sakti 26.01.2022
3160 - Humuspitoiset järvet ja lammet		20,61	19,34	93,8	1,27	6,2	0,00	0,0	0,00	0,0		Sakti 26.01.2022
3260 - Pikkujoet ja purot		13,07	8,52	65,2	3,67	28,1	0,67	5,1	0,21	1,6		Sakti 26.01.2022
4060 - Tunturikankaat		0,26	0,00	0,0	0,00	0,0	0,26	100,0	0,00	0,0		Sakti 26.01.2022
7110 - Keidassuot	P	8,16	0,00	0,0	0,00	0,0	8,16	100,0	0,00	0,0		Sakti 26.01.2022
7140 - Vaihtumissuot ja rantasuot		69,58	23,90	34,4	35,64	51,2	10,04	14,4	0,00	0,0		Sakti 26.01.2022
7160 - Lähteet ja lähdesuot		2,06	1,48	71,8	0,58	28,1	0,00	0,1	0,00	0,0		Sakti 26.01.2022
7220 - Huurresammallähteet	P	0,20	0,20	99,7	0,00	0,3	0,00	0,0	0,00	0,0		Sakti 26.01.2022
7230 - Letot		429,46	348,36	81,1	68,92	16,0	8,29	1,9	3,89	0,9		Sakti 26.01.2022
7310 - Aapasuot	P	1 942,89	1 463,14	75,3	379,20	19,5	100,55	5,2	0,00	0,0		Sakti 26.01.2022
8220 - Silikaattikalliot		17,49	17,49	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0		Sakti 26.01.2022
9010 - Luonnonmetsät	P	5 936,76	3 134,06	52,8	1 814,42	30,6	988,28	16,6	0,00	0,0		Sakti 26.01.2022
9050 - Lehdot		22,20	0,00	0,0	13,84	62,4	8,36	37,6	0,00	0,0		Sakti 26.01.2022
9080 - Metsäluhdat	P	32,14	10,97	34,1	17,49	54,4	3,68	11,5	0,00	0,0		Sakti 26.01.2022
91D0 - Puustoiset suot	P	1 134,54	703,79	62,0	295,24	26,0	128,58	11,3	6,94	0,6		Sakti 26.01.2022
91E0 - Tulvametsät	P	1,93	0,00	0,0	1,93	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0		Sakti 26.01.2022

Luontotyyppi-inventointia koskevat pinta-alatiedot

Luontodirektiivin luontotyypit yhteensä (ha) 8 626,73

Inventoidut alueet, joilla ei ole Natura-luontotyyppiä (ha) 1 304,95

Inventoimaton alue (ha) 52,09

Lisätietoja

Sallan kansallispuiston luontotyyppi-inventointi on tehty pääosin maastotyönä vuosina 2004-2005. Luontotyyppi-inventointia on täydennetty useana vuonna, laajimmin vuonna 2021, jolloin käytiin läpi inventoimattomat alueet (mm. aiemmin yksityisomistuksessa ollut Kulvakkojänkä) sekä tarkennettiin mm. lettojen kartoitusta Aatsinginseudassa. Kaikkiaan maastotyönä on tehty

noin 83 prosenttia kansallispuiston pinta-alasta. Loppuosan luontotyypit on tulkittu ilmakuvilta. Alue on inventoitu lähes kokonaan, ja inventoimaton pinta-ala koostuu käytännössä digitointiepätarkkuuksista. Kuviot, jotka eivät edusta mitään Natura-luontotyyppiä, ovat pääosin Aatsinginhautaan ja Kuusamontien varteen keskittyviä aiemmin talouskäytössä olleita kasvatusmetsiä sekä lakialueiden rakkakivikoita.

Yhteenveto ja verkostotarkastelu

Sallan kansallispuisto on lähes kokonaisuudessaan ylävää, 300-500 metrin korkeudella merenpinnasta sijaitsevaa vaara-alueita. Metsät ovat kuusivaltaisia, ja kuusikot ovat yleisesti tykyn runtelemaa, harvahkoa lakimetsää, jonka pohjakerroksessa vallitsevat mustikan ja puolukan lisäksi suovarvut. Metsät ovat suurimmaksi osaksi keski-ikäisiä yli 200-vuotiaita erirakenteisia luonnonmetsiä. Etenkin Aatsinginhaudan molemmin puolin Julmoivan ja Koutoivan puoleisissa rinteissä on kuitenkin laajalti eri-ikäisiä kasvatusmetsiä, joista osa on aurattu ja istutettu 1980-luvulla. Luonnontilaisimmat metsät löytyvät puiston itäosista Onkamons puolelta. Suurin osa, kolme neljäsosaa, kansallispuiston kivennäismaista on tuoreita kankaita. Loput ovat kuivia, kuivahkoja ja lehtomaisia kankaita tai louhikkoja. Varsinaisia kivennäismaiden lehtoja on vain vähän, 15 hehtaaria. Ne sijaitsevat kapeina juotteina puronvarsilla (mm. Niittyjängänoja, Kulvakko-oja) ja ovat kasvillisuustyyppiltään suurimmaksi osaksi metsäkurjenpolvi-metsämarretyyppiä (GDT). Kauniinhaudanharjulla puiston eteläosassa on jäljellä järeitä, runsaslahopuustoisia ja runsaskeloisia harjumänniköitä, vaikka harjujakson mäntymetsiä onkin monin paikoin aikanaan hakattu. Alueella on harjukuoppia, joissa esiintyy pienialaisesti viileän mikroilmaston aikaansaamaa puutonta 'kylmänaroa'.

Sallan kansallispuisto muodostaa yhdessä läheisten Suksenpaistama-Miehinkävaaran ja Peuratunturin Natura 2000 -alueiden kanssa palojatkumoalueen, joka on osa 2000-luvun alussa perustettua valtakunnallista palojatkumoverkostoa. Kullakin palojatkumoalueella on tarkoitus tehdä metsänpolttoja säännöllisesti noin seitsemän vuoden välein metsäpalojen ajallisen ja alueellisen jatkuvuuden turvaamiseksi. Alueelle on laadittu palojatkumosuunnitelma (10), mutta yhtään polttoa ei ole toistaiseksi toteutettu.

Reilu neljännes kansallispuiston pinta-alasta on erityyppisiä soita, pääasiassa mesotrofisia eli keskiravinteisia aapasoita. Rämepuuna tavataan vaara-alueille tyypilliseen tapaan kuusta. Soita noin 15 prosenttia on lettoja. Laajimmat lettoalueet sijoittuvat alueen itäosaan Onkamons Kulvakkojärgälle ja Keulajärgälle. Kulvakkojärgällä on entisiä suoniittyjä ladonpohjineen, ja aiemman niiton jälkiä löytyy myös mm. Haudanjokivarresta Aatsinginhaudan eteläosasta. Kaippahanlatvajärgällä on myös maisemallisesti komeita rinesoita. Vaarojen huipuilla esiintyy laajoja rakkakivikoita, ja Iso Pyhätunturin huipun pienialainen tunturikangas on yksi Lapin eteläisimpiä tunturialueeksi luettavia kuvioita. Kansallispuiston laajat metsäalueet halkaisee alueen keskellä pohjois-eteläsuuntaisesti kulkeva, osin jyrkkäseinäinen ruhjelaakso Aatsinginhauta, jonka pohjalla virtaa Haudanjoki. Aatsinginhaudan eteläosassa on jyrkkiä dolomiittikallioita, ja kalkkikalliopaljastumia ja -lohkareita esiintyy myös esimerkiksi Pahakurussa. Aatsinginhaudassa on lajistoltaan arvokkaita lettoja, ja kansallispuistossa tavattavat kalkkivaikutteiset huuresammallähteet keskittyvät sinne. Aatsinginhaudan jyrkässä itärinteessä ennallistettiin 22 hehtaaria suota vuonna 2004, ja vuotavia patoja paikkailtiin vuonna 2009. Ennallistetulla alueella on mm. lettorämeitä, lettokorpea ja lähteisyyttä. Aatsinginhautaa esitellään esimerkkinä rinesuon ennallistamisesta Metsähallituksen julkaisusarjassa ilmestyneessä Ojitettujen soiden ennallistamisoppaassa (11).

5 Yhteenveto lajistosta

Selite	Lomakkeen tarkoituksena on antaa kuva suunnittelualueen keskeisistä lajistoarvoista sekä tuoda esiin lajiston piirteitä, jotka on huomioitava alueen hoidon ja käytön suunnittelussa. Sama laji voi sisältyä useampaan luokitukseen: esimerkiksi useat uhanalaiset lajit ovat myös direktiivilajeja. Kaikissa lajiryhmissä yksikkönä on ryhmään kuuluvien, alueella esiintyvien lajien kpl-määrä. Tarkemmat tiedot lajeista esitetään liitteessä 2.	
Luokitus	Lajien lukumäärä	
Erityisesti suojeltavat lajit	14	
Muut uhanalaiset lajit	44	
Silmälläpidettävät lajit	30	
Alueellisesti uhanalaiset lajit		
Lajit, joiden suojelemiseksi osoitetaan Natura-alueita (luontodirektiivin liite II)	9	
Lajit, joiden suojelemiseksi osoitetaan Natura-alueita (lintudirektiivin liite I ja ns. Natura-linnut)	14	
Lajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua, ja joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty (luontodirektiivin liite IV)	3	
Vierasperäiset tai haitallisesti runsastuneet lajit	0	
Yhteenveto ja verkostotarkastelu		
<p>Sallan kansallispuiston putkilokasvilajisto ja kääpälajisto tunnetaan kohtuullisesti; putkilokasveja on inventoitu laajemmin vuonna 2000 (12) ja kääväkkäitä pariin otteeseen (12,13). Kansallispuiston aiemmin erittäin puutteellisesti tunnettua sammallajistoa kartoitettiin varsin laajasti kesällä 2022, minkä jälkeen alueen sammat tunnetaan verraten hyvin. Jäkälä- ja sammallajistoa on kartoitettu myös vuonna 2017 Könkäänmaan dolomiittikallioilla sekä vuonna 2009 Iso Pyhätunturilla suppealla noin 100 hehtaarin alueella tuolloin vireillä olleen kaavoitushankkeen vuoksi (14). Iso Pyhätunturia lukuun ottamatta kansallispuiston jäkälälajistosta on hyvin niukasti tietoja.</p> <p>Sallan kansallispuiston alueelle osuu yksi Luonnontieteellisen keskusmuseon linnustoseurannan vakiolinja (33), minkä ansiosta lintuhavaintoaineistoa kertyy alueelta lähes vuosittain. Lisäksi vuonna 2021 tehtiin Metsähallituksen toimesta alueella neljä lintujen linjalaskentaa. Selkärangattomien osalta Sallan kansallispuisto tunnetaan huonosti, sillä systemaattisia seurantoja alueella ei ole tehty. Tiedot perustuvat Luontopalvelujen parina vuotena (2013 ja 2021) tekemiin kartoituksiin sekä harrastajien satunnaishavaintoihin.</p> <p>Kansallispuiston huomionarvoinen kasvilajisto keskittyy Aatsinginhaudan ympäristöön. Alueen kalkkivaikutteisilla letoilla, huurresammallähteissä, puroissa ja dolomiittikallioilla kasvaa runsaasti harvinaista ja vaateliasta kasvillisuutta. Pieneen pinta-alaansa suhteutettuna Aatsinginhautaa lähiympäristöineen voi pitää Pohjois-Suomen merkittävimpiin kuuluvana uhanalaisten sammalten esiintymisalueena. Haudanjoen länsirannalla sijaitsevan Könkäänmaan dolomiittikallioilla kasvaa valtakunnallisesti erittäin harvinaisia kalkkikalliolajeja, kuten karvakäppyräsammalta, kaita-, kaari- ja sahatitusammalta ja kääpiöhammassammalta, joilla kaikilla on Aatsinginhaudan lisäksi vain muutamia kasvupaikkoja Suomessa. Myös Haudanjoen latvaosissa purokivillä ja lahoppuilla kasvaa lukuisia hyvin harvinaisia lajeja, kuten direktiivilaji heleäkinnassammal, jota ei ole Lapista tavattu mistään muualta. Myös Koutoivan rinteiden huurresammallähteiköissä ja puroissa esiintyy poikkeuksellisen vaateliasta lajistoa.</p> <p>Putkilokasvilajistosta Aatsinginhaudalla tavataan mm. uhanalaista lettorikkoa sekä toista lettojen direktiiviputkilokasvilajia. Aatsinginhaudan eteläosassa hoidettiin lettorikkoesiintymiä suoniittyjä niittämällä vuosien 2002 ja 2010 välillä osana LIFE-hanketta. Niittoihin liittyi myös seurannat, jotka nyttemmin on lopetettu. Niin ikään Aatsinginhaudaan siirtoistutettiin turjanhorsmaa vuonna 2015 liittyen LIFE-hankkeeseen 'Ex-Situ Conservation of Finnish Native Plant Species'. Yhdeksän Oulangan kansallispuistosta kerättyä turjanhorsmamätästä istutettiin Muotkajoen suulle lähteiselle kalkkivaikutteiselle letolle, jossa laji on 1980-luvulla esiintynyt, mutta josta se on sittemmin hävinnyt (tarkka kasvupaikka ei ole tiedossa). Istutuspaikkaa hoidettiin etukäteen poistamalla siitä nurmilauhamaattaita ja pajukkoa. Viimeisimmän seurantakerran perusteella siirtoistutettu populaatio vaikuttaa kuitenkin hävinneen.</p> <p>Onkamonsa laajoilla lettosilla kasvaa mm. uhanalaista veripunakämmekkää ja lettosaraa sekä silmälläpidettävää suopunakämmekkää. Kauniinhaudanharjun hiekkaisilla mäntykankailla esiintyy kuivien paikkojen harvalukuisia lajeja, kanerisarjaa ja kangasajuruohoa sekä silmälläpidettävää aho- ja ketonoidanlukkua. Ahonoidanlukko on varsin runsas etenkin harjua halkovan Kuusamontien kuivilla valoisilla penkereillä. Ison Pyhätunturin rinteillä kasvaa lukuisia uhanalaisia ja silmälläpidettäviä vanhan metsän epifyyttijäkäläitä ja etenkin kostealla lahoppuilla kasvavia uhanalaisia ja harvinaisia maksasammalia.</p>		

Sallan kansallispuiston vanhoissa metsissä on säilynyt monin paikoin katkeamaton lahopuujatkumo ja edustava uhanalainen kääpälaajisto. Itärajan läheisyys näkyy monien vaatelioiden lajien paikallisena runsautena; tällaisia ovat esimerkiksi kalkkikäpää, erakkokäpää ja välkkyludekäpää.

Alueen linnusto koostuu pääosin vanhojen kuusivaltaisten sekametsien linnustosta. Sallan kansallispuistossa kohtaavat niin pohjoiset, eteläiset ja itäiset lajit. Kesän 2021 laskennoissa tavattiin eteläisistä lajeista pikkusieppoa, peukaloista ja idänuunilintua. Pohjoisten metsien lajistoa edustavat järripeippo ja taviokuurna sekä kuukkeli ja lapinuunilintu. Alueella esiintyy runsaana myös itäinen sinipyrstö, jonka revierejä löytyi kesän 2021 laskennoissa toistakymmentä. Puiston runsaslukuisimmat linnut ovat varpuslintuja, joista kesän 2021 linjalaskentojen perusteella runsain oli järripeippo ja lähes yhtä runsas pajulintu. Muita runsaita lajeja olivat punakylkirastas, metsäkivinen, leppälintu, vihervarpunen ja urpiainen. Vanhat metsät houkuttavat alueelle myös tikkoja, ja erityisesti pohjantikkakanta on puistossa vahva. Puiston tunnuseläimen metson kanta on alueella vahva, ja kanalinnuista siellä tavataan myös teertä, pyytä ja riekkoa. Kahlaajista runsaslukuisimpia ovat liro, taivaanvuohi, kapustarinta, valko-, musta- ja metsäviklo sekä rantasipi; aikaisemmin kansallispuistossa pesineen vesipääskyn kanta on pienentynyt huomattavasti.

Sallan kansallispuiston alue kuuluu Suomen linnustollisesti tärkeiden alueiden FINIBA-verkostoon (Finnish Important Bird Areas). FINIBA-alueet ovat kansallisesti merkittäviä uhanalaisten, silmälläpidettävien ja kansainvälisen erityisvastuun lintulajien pesimis- tai kerääntymisalueita.

Suurpedoista alueella tavataan säännöllisesti karhua sekä satunnaisesti ahmaa, sutta ja ilvestä.

Sallan kansallispuiston alueelta on tavattu yhteensä 29 silmälläpidettävää tai uhanalaista, etupäässä perhosiin kuuluvaa hyönteislajia, jotka lähes kaikki ovat vanhojen metsien ja erityyppisten soiden lajeja.

6 Kulttuuriympäristö

Selite	Kulttuuriympäristön nykytilakuvaus käsittää suunnittelualan maisema-arvojen sekä rakennusperinnön ja arkeologisten kohteiden kuvauksen. Kuvauksen tavoitteena on tunnistaa suunnittelualan keskeiset kulttuuriperintöarvot. Saamelainen kulttuuriperintö kuvataan lomakkeella 10C.
--------	--

Alueen kulttuuriympäristön yleiskuvaus

Maisemajaottelussa Sallan kansallispuisto kuuluu Peräpohjolan-Lapin maisemamaakuntaan, siellä Itä-Lapin tunturi- ja vaaraseudun ja Kuusamon vaaraseudun rajalle, ja tarkemmin Sallan vaara- ja suoalueeseen (15). Maisemaa hallitsevat vanhat metsät, vaarat ja tunturit sekä niiden väliset aapasuot. Kansallispuiston lounaisosassa on pitkiä harjumuodostumia. Kaakkoisosa rajautuu suuren Onkamojärven rantaan. Alueella ei ole valtakunnallisesti, maakunnallisesti eikä paikallisesti arvokkaiksi arvioitua maisema-alueita eikä kansallismaisemia. Maisemallisesti merkittäviä kohteita alueella ovat kuitenkin Kaunisharjun alue sekä Iso Pyhätunturi.

Kansallispuistossa ei ole valtakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä, suojeltuja tai varjeltuja rakennuksia eikä muita arvokkaita rakennusperintökohteita.

Kansallispuiston alueella on tehty arkeologinen inventointi vuonna 2021 (20), ja sitä ennen muutamia yksittäisten kohteiden tai alueiden arkeologisia tarkastuksia (16, 17, 18, 19). Alueelta on dokumentoitu 43 arkeologista kohdetta, joista kuusi on muinaismuistolain rauhoittamia kiinteitä muinaisjäänköksi ja yksi merkitty Sallantunturin osayleiskaavaan kulttuurihistorialliseksi kohteeksi. Kohteet kuvastavat alueen maankäytön historiaa; asutus-, elinkeino- ja sotahistoriaa. Osa kohteista on hyvässä ja osa keskinkertaisessa kunnossa. (20)

Sallassa on ollut asutusta kivilaudelta asti. Esihistoriallisella ajalla asutus keskittyi järvien ja tärkeiden vesireittien läheisyyteen. Alueelta oli kulkuyhteydet niin länteen kuin itään, sillä Haudanjoki kuuluu Kemijoen vesistöön ja Onkamojärvi Koutajoen vesistöön, joka laskee Kantalahteen (21). Kansallispuistosta tunnetaan esihistoriallinen asuinpaikkakohde Latvajärveltä, jonka lähistöllä on myös vanhoja peuranpyyntikuoppia. Myös Onkamojärven pohjoisrannalla olevat Kirilahden ja Sotiniemen kalakentät ovat voineet olla käytössä jo esihistoriallisen ajan lopussa, myöhäisrautakaudella. Kalakentät ovat olleet käytössä vielä 1900-luvulla. (20)

Historiallisella ajalla alue kuului Kuolajärven lapinkylään, jonka asukkaat olivat metsäsaamelaisia (22). Metsästyksen, kalastuksen ja luonnontuotteiden keräily säilyi alueen asukkaiden pääelinkeinoina esihistorialliselta ajalta pitkälle historialliselle ajalle asti. Suomalaisia uudisasukkaita alueelle alkoi asettua 1600-luvulta lähtien. He toivat mukanaan maatalouden ja karjanhoidon. (21) Alueen luonnonniityiltä on kerätty karjalle rehua. 1900-luvulle ajoittuvia niitty latojen jäännöksiä on dokumentoitu Haudanjokivarren tulvaniityiltä ja Kulvakkojängältä. (20) Suurporonhoito levisi alueelle 1700-luvun lopulla, ja sen merkitys elinkeinona kasvoi 1800-luvun lopulla. Poronhoitoa harjoittivat sekä uudisasukkaat että saamelaiset. Alueen vanhempi poronhoito oli pienimuotoisempaa, ja pääasiallinen syy porojen pitoon oli niiden käyttö kulkemisessa ja houkutuseläiminä peuranpyynnissä. Elinkeinojen muuttumisen myötä myös asutus muuttui kiinteämmäksi ja uusia kyliä syntyi. (21) Pyyntielinkeinot olivat merkittävä osa myös talonpoikien elantoa. Aatsingin kyläläisillä on ollut Onkamon alueella historiallinen kalastusoikeus Kirilahteen ja Kallunkilahteen. Aatsingin kylän ja Onkamojärven kalakenttien välillä kulki kalapolku, joka noudattaa suurelta osin nykyisen rajavyöhykkeen vierestä kulkevaa polkua

Alueen metsiä alettiin hyödyntää sahateollisuudessa 1800-luvun lopulla. Savotat sijoituivat usein kauas kyläasutuksesta, joten metsiin rakennettiin työmaa-asunnoiksi savottakämppejä. (22) Savottakämppeiden jäännöksiä kansallispuiston alueella on säilynyt useita erityisesti Haudanjoen ympäristössä (20). Uittoon varten rakennettiin uittotammia eli -patoja ja muita uittolaitteita ja jokia perattiin. Haudanjoessa uitettiin viimeisen kerran vuonna 1943 (1). Haudanjoen uitoista on säilynyt muistona kaksi uittotammen jäännöstä (20).

Talvisodan aikana suomalaisjoukoilla oli tukikohta nykyisen kansallispuiston alueella Kolmiloukkosen tienoilla. Taisteluita käytiin ainakin Ison Pyhätunturin ja Pienen Pyhätunturin välimaastossa ja Aatsinginhaudan alueella, jossa suomalaisjoukot käyttivät asemapaikkoina Haudanjoen varressa sijainneita vanhoja savottakämppejä. (22, 23) Kansallispuiston alueella on säilynyt kenttälainnoitteita Kaunisharjun ja Kolmiloukkosen alueella sekä Aatsinginhaudan pohjoisosassa. Kohteista suurin osa on todennäköisesti talvisodan aikaisia ja liittyy suomalaisten käymään sissisotaan. Kauniinhaudanharjun kenttälainnoitteet ovat mahdollisesti Lapin sodan aikaisia. (20)

Kohteet

Arkeologiset kohteet

Luokka	Lkm	Kuvaus
Muinaismuistolailta suojellut kiinteät muinaisjäänökset	6	Kirilahti 1 kalakenttä; Latvajärvi 1 pyyntikuoppa; Latvajärvi 2 asuinpaikka; Niittyjängänharju 3 pyyntikuoppa; Niittyjängänharju 4 pyyntikuoppa; Sotiniemi 1 kalakenttä
Muut suojellut arkeologiset kohteet (kaava)	1	Kolmiloukkonen 1 savottakämppeä

Muut arkeologiset kohteet	36	Aatsinginhauta 1 tupasija; Aatsinginhauta 2 tupasija; Aatsinginhauta 3 tupasija; Hanhioja 1 tulisija; Haudanjoki 1 uittopato; Haudanjoki 2 niitty lato; Haudanjoki 3 niitty lato; Kauniin haudanharju 1 kenttälinoite; Kaunisharju 1 kenttälinoite; Kulvakkojänkä 1 niitty lato; Kulvakkojänkä 2 niitty lato; Kulvakkojänkä 3 niitty lato; Könkäänmaa 1 maakuoppa; Könkäänmaa 2 savottakämpä; Könkäänmaa 3 tupasija; Könkäänmaa 4 kämpä; Könkäänmaa 5 savottakämpä; Könkäänmaa 6 maakuoppa; Latvajärvi 4 uittopato; Lehtovaara 1 savottakämpä; Lehtovaara 2 savottakämpä; Muotkaoja 1 savottakämpä; Muotkaoja 2 tupasija; Muotkavaara 1 kämpä; Muotkavaara 2 rakennuselementit; Murtovaara 1 merkkipuu; Niittyjängänharju 1 savottakämpä; Niittyjängänharju 2 savottakämpä; Niittyjängänharju 5 savottakämpä; Pahkaoja 1 kämpä; Pikkulehto 1 poroaita; Sokiavaara 1 maakuoppa; Sukkala 1 kenttälinoite; Tunturikummunkuusikko 1 maakuoppa; Tunturikummunkuusikko 2 maakuoppa; Ylimmäinen Sotkajärvi 1 kenttälinoite
---------------------------	----	---

Hoidossa olevat arvokohteet			
-----------------------------	--	--	--

Nimi	Luokka	Kunto	Lisätietoja

Kohteisiin ja niiden hoitoon liittyviä lisätietoja			
--	--	--	--

--	--	--	--

7A Luonnon virkistyskäyttö: retkeily ja luontomatkailu

Selite	Nykyisestä luonnon virkistyskäytöstä kuvataan retkeilyn ja luontomatkailun toimintaympäristöä, suunnittelualueen vetovoimaa ja merkitystä virkistyskäyttökohteena sekä nykyistä kysyntää, tarjontaa ja matkailun yhteistyötä. Kysyntätietoja ovat mm. tiedot käyntimääristä ja asiakastyytyväisyydestä. Tarjonnalla tarkoitetaan retkeilyreittien, rakenteiden ja rakennelmien määrää, kapasiteettia ja kuntoa. Tavoitteena on analysoida palvelujen ja palveluketjujen toimivuutta asiakaslähtöisesti.
--------	---

Toimintaympäristö ja alueen merkitys sen osana

Länsiosa kansallispuistosta on määritelty matkailun painopistealueeksi Lapin luonnonvarasuunnitelmassa (2). Rovaniemen ja Itä-Lapin vuonna 2022 voimaan tullessa maakuntakaavassa (5) kansallispuiston länsiosa on luokiteltu vetovoima-alueeksi sekä matkailun ja virkistyskehittelemisen kohdealueeksi. Kaavamääräyksenä on: Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, matkailupalvelukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla. Kulttuuriperintö-, maisema- ja luontoarvoja tulee vaalia matkailun vetovoimatekijöinä.

Kansallispuisto on merkittävä vetovoimatekijä matkailualueen yritysten toiminnan kannalta. Kansallispuiston kävijät käyttävät matkailualueen palveluja ja jättävät euroja majoituspalveluihin, ruokakauppoihin ja muita palveluja tarjoaville yrityksille. Näin paikallistulovaikutukset ja työpaikat kohdistuvat yksityissektorille.

Kansallispuiston alue on myös paikallisille tärkeä kohde, johon suunnataan retkeilemään, metsästämään, marjastamaan ja sienestämään. Kalastuskohteena alue ei ole merkittävä.

Yhteenveto alueen retkeily- ja luontomatkailukäytöstä

Suuri osa retkeilykäytöstä suuntautuu merkityille reiteille, ja erityisesti Iso Pyhätunturille johtava Taivaantavoittelijan taival on suosittu. Myös kansallispuiston ulkopuolella lähellä on runsaasti suosittuja retkeilyreittejä. Kansallispuiston läpi pohjois-eteläsuunnassa kulkee Metsähallituksen moottorikelkkaura. Kansallispuiston läpi kulkee myös UKK-retkeilyreitti. Kansallispuiston eteläpuolinen osuus UKK-reitistä Sallatunturin matkailualueelta Sallan Hautajärvelle on nimetty Topsakantaipaleeksi.

Vuoden 2022 kävijätutkimuksen mukaan tuolloin suurin osa kävijöistä on kotimaisia matkailijoita (97 %), ulkomaisten osuus oli neljä prosenttia ja paikallisia kävijöitä oli kolme prosenttia. Suurin osa teki päiväretkiä ja yöpyjiä oli vain kolme prosenttia.

Metsähallituksen kanssa yhteistyösopimuksen tehneitä yhteistyöyrittäjiä on tällä hetkellä 13.

Retkeilykäytön määrä

Kävijälaskentakohteet			Lisätietoja retkeilykäytön määrästä ja kohdentumisesta
Tunnus	Nimi	Osuus pinta-alasta (%)	Kansallispuistossa retkeily kohdistuu erityisesti Pyhätuntureiden ympäristön reiteille, ja erityisen suosittu reitti on Iso Pyhätunturin laelle johtava Taivaantavoittelijan taival. Myös Kolmiloukkosen ja Kaunisharjun reitit ovat suosittuja. Kansallispuiston suosituimmat taukopaikat ovat Kaippahanoja, Tunturilampi sekä Kolmiloukkosen taukopaikat. Kansallispuiston ulkopuoliset reitit kuuluvat samaan kokonaisuuteen. Siellä suurin retkeilykäyttö keskittyy Ruuhitunturin ympäristöön, erityisesti Hangasjärvi - Ruuhitunturi - Siskelilampi - Poropuisto -ympyräreitille. Myös Kalliojärven ja Salmijoenkurun taukopaikat suosittuja.
93417	Sallatunturin luonnonsuojelualue	95	
113112	Sallan kansallispuisto	100	
Kävijälaskentatiedot			
Vuosi	Käyntimäärä		
2019	57 215		
2020	41 242		
2021	51 873		
2022	51 873		

Polttopuun käyttö ja jäte		
	Vuosi	Määrä (m³)
Sekajäte	2021	1
Polttopuu	2021	28

Kävijäprofiili				
Kävijätutkimuksen nimi	Sallan kansallispuisto-Sallatunturin alueen kävijätutkimus 2022		Vuosi	2022
Kävijätyytyväisyys	Matkailijoiden osuus			
Kävijätyytyväisyysindeksi	4,194	Paikalliset kävijät (%)	3,0	
Tyytyväisyys palveluihin	3,955	Kotimaiset matkailijat (%)	3,0	
Tyytyväisyys ympäristöön	4,376	Ulkomaalaiset matkailijat (%)	4,0	
Odotusten täyttyminen	4,415			
Häiriötekijöiden kokeminen	4,515			
Paikallistaloudelliset vaikutukset	Viipymä			
Vuosi	2022	Päiväkävijät (%)	97,0	
Työllisyysvaikutus (htv)	27	Yöpyjät (%)	3,0	
Tulovaikutus (milj. €)	3,50	Päiväkävijät (h)	4	
		Yöpyjät (vrk)	2	
		Kävijävuorokaudet	10 953	

Lisätietoja kävijätutkimuksesta ja paikallistaloudellisista vaikutuksista

Kävijätutkimus aloitettiin tammikuussa 2022, ja se päättyi lokakuussa samana vuonna, eli tutkimukseen saatiin tietoja sydäntalvesta kevättalven ja kesän kautta ruska-ajan yli. Tutkimuksen tekijät haastattelivat maastossa noin 680 matkailualueen kävijää.

Tässä tutkimuksen tulo- ja työllisyysvaikutusluvut on laskettu käyttäen kansallispuiston vuoden 2021 käyntimääriä, koska vielä ei ollut käytössä vuoden 2022 kokonaiskäyntimääriä. Tulokset ovat siis vain alustava arvio, ja tarkempaa tietoa saadaan vuoden 2023 alkupuolella.

Alustava arvio kansallispuistokävijöiden rahankäytön kokonaistulovaikutuksesta on noin 3,5 miljoonaa euroa ja kokonaistyöllisyysvaikutuksesta 27 henkilötyövuotta. Kansallispuiston minimimerkitystä paikallistaloudellisten vaikutusten tuottajana tarkastellaan alueen tärkeimmäksi matkakohteekseen ilmoittaneiden vastaajien avulla, ja tuolloin arvio minimivaikutuksesta on noin 2,4 miljoonaa euroa ja 19 henkilötyövuotta.

Matkailun yhteistyö										
Matkailun yhteistyön kuvaus										
<p>Matkailuyhteistyötä tehdään alueen yritysten ja matkailuyhdistys Matkalle Sallaan ry:n kanssa. Matkailuyritysten kanssa yhteistyön tavoite on taata kansallispuistoon nojautuvan luontomatkailutoiminnan vastuullisuus.</p> <p>Yhteistyösopimuksella yritykset sitoutuvat toimimaan Metsähallituksen kestävä luontomatkailun periaatteiden mukaan heidän toimiessaan kansallispuistoissa ja muilla luonnonsuojelualueilla. Osana yhteistyötä pyritään myös parantamaan luontokohteisiin liittyvää viestintää ja asiakaspalvelua.</p> <p>Sallan luontokeskuksen asiakaspalvelun toteuttaa Salla Wilderness Park (ent. Propuisto), jossa sijaitsee Sallan luontokeskus. Luontokeskuksessa on uudistettu näyttely alueen luonnosta ja kulttuurihistoriasta. Siellä voi myös tutustua alueen retkeilymahdollisuuksiin.</p> <p>Matkailuyhteistyöyrityksiä on tällä hetkellä 13. Yhteistyöyritysten määrän odotetaan lisääntyvän. Yhteistyöllä lisätään kansallispuiston koko alueen näkyvyyttä.</p>										
Vuosi	2022	Yhteistyöyritysten lukumäärä	13	Yhteistyöyritysten suunnittelualueella palvelemien asiakkaiden lukumäärä		Yhteistyöyritysten tyytyväisyys palveluihin (asteikolla 1 = erittäin tyytymätön ... 5 = erittäin tyytyväinen)				
Lisätietoja										
Retkeilypalvelujen tarjonta										
Rakennus	Yhteensä (lkm)	Kapasiteetti (hlö)	Kunto (lkm)				Ylläpito (lkm)		Muualla kuin valtion alueella (lkm)	Lisätietoja
			Hyvä	Kesk.	Huono	Ei määrit.	MH	Muu		
Päivätupa	2		2				2			Kaippahanoja päivätupa; Kylmätete päivätupa
Rakennelma	Yhteensä (lkm)	Kapasiteetti (hlö)	Kunto (lkm)				Ylläpito (lkm)		Muualla kuin valtion alueella (lkm)	Lisätietoja
			Hyvä	Kesk.	Huono	Ei määrit.	MH	Muu		
Laavu	4	26	2	1	1		3	1		Koutolampi laavu; Kolmiloukkonen laavu 2; Kaunisharju laavu; Kolmiloukkonen laavu 1
Kota	1	12		1			1			Pitkälampi kota
Tulentekopaikka	5	14	1	3	1		5			Kolmiloukkonen tulentekopaikka; Kaippahanoja tulipaikka; Pahakuru tulipaikka; Kylmähete tulentekopaikka; Pitkälampi tulipaikka
Luontotorni	1			1			1			Iso-Pyhätunturi luontotorni
Reittien yhteispituudet (reittityyppien päällekkäisyydet poistettuna)										
Kesäreitit (pl vesiretkeily) yhteensä (km)			26,7							
Talvireitit yhteensä (km)			21,1							
Kaikki reitit maa-alueilla yhteensä (km)			44,2							

Reitti	Yhteensä (km)	Esteetön (km)	Päällyste (km)	Ylläpito (km)		Muualla kuin valtion alueella (km)	Lisätietoja
				MH	Muu		
Kesäretkeilyreitti	26,7		6,7	26,7	0,0		Aihkipetsin kierros; Sallatunturi - Kaunisharju valaistu polkuverkosto; Taivaantavoittelijan taival; UKK-reitti Hautajärvi - Nuorti
Latu, vapaa hiihtotapa	7,3				7,3		Keselmäjärvi - Kaunisharju hiihtoreitit; Salla - Pyhätunturi valoladut
Moottorikelkkaura	13,6			13,6			Sallan urasto
Moottorikelkkailureitti	0,2				0,2		Sallan kelkkareitistö
Lisätietoja							
Lisäksi Sallan kansallispuistossa on seitsemän käymälää ja kahdeksan polttopuusuojaa.							

7B Luonnon virkistyskäyttö: opastusviestintä

Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualuetta koskevan opastusviestinnän keskeiset tunnusluvut sekä Metsähallituksen ja yhteistyökumppaneiden opastusviestinnän keinot. Opastusviestintää tehdään asiakaspalvelupisteissä, Luontoon.fi -sivuilla ja maastossa. Keinoja ovat mm. henkilöopastus, sähköisen ja painetun opastusmateriaalin tuottaminen ja maasto-opasteet.
--------	--

Metsähallituksen opastusviestintä suunnittelualueella

Käynnit		Asiakastytyväisyys asiakaspalvelupisteissä		
Vuosi	Asiakaspalvelupisteissä (lkm)	Asiakaspalvelupiste	Vuosi	Asiakastytyväisyys (asteikolla 1=erittäin tyytymätön - 5=erittäin tyytyväinen)
2022	Saadaan vuoden 2023 alussa			

Käynnit		Asiakkaita opastetuissa ryhmissä		
Vuosi	Luontoon.fi-sivuilla käynnit	Vuosi	Asiakaspalvelupisteissä (lkm)	Maastossa (lkm)
2022	Saadaan vuoden 2023 alussa	2022	0	0

Lisätietoja

Sallan luontokeskuksen asiakaspalvelun toteuttaa Salla Wilderness Park (ent. Poropuisto), jossa luontokeskus sijaitsee. Luontokeskuksessa on uudistettu näyttely alueen luonnosta ja kulttuurihistoriasta. Siellä voi myös tutustua alueen retkeilymahdollisuuksiin.

Opastusviestinnän keinot suunnittelualueella	Ajantasainen (lkm)	Uusittava 5 –vuotta (lkm)	Uusittava heti (lkm)	Yhteensä (lkm)
Asiakaspalvelupisteet	1	0	0	1
Opastuspisteet	0	0	0	0
Luontoon.fi-sivut	59	0	0	59
Maasto-opasteet	5	0	2	7
Esitteet ja muu painomateriaali	2	0	0	2

Lisätietoja

Luontoon.fi -verkkopalvelussa Sallan kansallispuiston luonnosta, kulttuuriperinnöstä, retkeilypalveluista sekä ohjeista ja säännöistä on tietoa suomen, ruotsin ja englannin kielillä yhteensä 59 sivulla. Sallan kansallispuistosta on tarjolla painettuna kesä- ja talviesite, joita voi myös tulostaa itse Luontoon.fi -verkkopalvelusta. Metsähallitus ostaa kansallispuiston opastuspalveluja paikan päällä Salla Wilderness Parkilta.

8 Erätalous

Selite Lomakkeessa esitetään erätalouden nykykäytännöt ja sopimus- sekä lupatilanne. Metsästyksen osalta kenttään on kirjattu nykyinen tilanne ja sopimusten voimassaoloaika. Lomakkeen tarkoituksena on antaa riittävät tiedot siihen, että alueen käyttöarvoa näiden toimintojen osalta voidaan arvioida.

Metsästys

Kuvaus alueen metsästyskäytöstä ja sen merkityksestä

Laissa Sallan kansallispuistosta (24) määritetään alueen metsästyskäyttö seuraavasti: Niillä, joiden kotikunta on Sallan kunta, on oikeus metsästä Sallan kansallispuistossa metsästyslain (615/1993) 8 §:n nojalla luonnonsuojelulain 13 §:n estämättä. Luonnonsuojelulain 15 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla sallittavaan riistaeläinlajien yksilön poistamiseen on lisäksi oikeus kansallispuistossa toimivan paliskunnan osakkailla ja Suomen riistakeskuksen tähän tarkoitukseen erikseen nimeämällä henkilöillä kotikunnasta riippumatta.

Lisäksi lain voimaan tullessa rekisteröitynä olevan metsästysseuran jäsenenä kotikunnasta riippumatta on oikeus metsästä hirveä kansallispuiston alueella, jos yhdistyksen kotipaikka on Sallan kunta ja kansallispuisto sisältyy metsästysseuran metsästysalueeseen.

Laissa Sallan kansallispuistosta on määritetty noin tuhannen hehtaarin metsästyksärajoitusalue kansallispuiston lounaisosaan, missä ei saa hirven ajoa lukuun ottamatta metsästä.

Kuvaus alueen riistakannoista

Tärkeimmät riistaeläimet alueella: hirvi, metsäkanalinnut (metso, teeri, riekko, pyy) metsähanhi, karhu, näätä, kettu, metsäjänis, orava. Riistaeläinten kannat vaihtelevat vuosittain, ollen alueella vastaavien alueiden mukaisella keskimääräisellä tasolla.

Arvio metsästyspaineesta alueella		Suuri	X	Keskinkertainen		Pieni
-----------------------------------	--	-------	---	-----------------	--	-------

Tarkennus

Kansallispuiston alue on keskimääräistä hirvenmetsästysaluetta Sallassa. Alueelle on kaadettu vuosittain keskimäärin 12,5 hirveä (25). Karhua metsätetään yleisesti alueella, mutta viime vuosina alueelle ei ole onnistuttu kaatamaan karhuja. Metsäkanalintujen metsästys on alueella ollut keskimääräisellä tasolla. Metsäkanalintujen metsästyspaine alueelle vähenee merkittävästi ulkopaikkakuntalaisten pienriistan metsästyksen loppumisen myötä.

Metsästyslain 7§ ja 8§ mukainen yleinen metsästys	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja
Metsästyslain 8§ aluetta (kunnan asukkailla vapaa metsästysoikeus)	9 995,76	Sallan riistanhoitoyhdistyksen jäsenmäärä, noin 1825 metsästyskorttia.
Yleiset vesialueet (metsästysoikeus metsästyslain 7§ mukaisesti)	0,00	
Metsästys maanomistajan luvalla (MH:n hallinnoimat alueet)	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja
Metsähallituksen pienriistan lupa-alue	0,00	
Metsähallituksen hirvieläimen lupa-alue	9 995,76	Alue sisältyy rajoitusalueena Metsähallituksen hirvenmetsästysalueeseen 8153 Vilma
Metsähallituksen pienriistan vuokra-alue		
Metsähallituksen hirvieläimen vuokra-alue		
Metsästyskäytön ulkopuolella tai rajoitetussa käytössä	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja
Metsähallituksen hallinnoima metsästyskäytön ulkopuolinen alue		

Metsähallituksen hallinnoiman alueen paikalliset/ajalliset rajoitukset	1 081,71	Vain hirvenajo sallittu			
YSA-alueiden metsästyskieltoalueet					
Metsästys maanomistajan luvalla yksityismailla ja YSA-alueilla					
Kalastus					
Kuvaus alueen kalastuskäytöstä ja sen merkityksestä					
Kalastus on vähäistä viehekalastusta, joka perustuu Metsähallituksen alueelliseen vapalupa- tai kalastuslain (2015/379) 7 §:n yleiskalastusoikeuteen. Pyydyskalastusta suunnittelualueella ei ole.					
Vesistön tila kalaston kannalta					
Vesistön ekologinen tila on hyvä (8). Kalaston kannalta tilanne on hyvä ja kalakannat tulee säilymään suunnittelualueella elinvoimaisina.					
Kalavesien toteutuneet hoitotoimet					
Ei hoitotoimenpiteitä.					
Arvio kalastuspaineesta alueella		Suuri		Keskinkertainen	X Pieni
Tarkennus					
Kalastus on vähäistä, koska suunnittelualueella ei ole merkittäviä kalastusvesiä. Kalastuksen osalta viehekalastusta tapahtuu vähäisissä määrin puroilla, joilla ja pienillä järvi/lampivesillä. Iso Pyhänturin läheisillä lammilla/järvillä on vähäistä pilkkikalastusta.					
Alueella on		Kaupallista kalastusta		Kalastusopastustoimintaa	
Yleiskalastusoikeuteen perustuva pilkkiminen, onkiminen ja viehekalastus		Kielletty	X	Sallittu osittain	
Lisätieto					
Kaikki puiston vedet pois lukien koski- ja virta-alueet.					
Kalastuslain mukaiset yleiset kalastusoikeudet	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja			
Yleiset vesialueet (kalastuslaki)	0,00				
Kalastus maanomistajan luvalla (MH:n hallinnoimat alueet)	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja			
Metsähallituksen kalastuslupa-alue	11,52	Vapalupa-alueita 11,52 hehtaaria. (Huom. kaikkia kansallispuistossa olevia vesistöjä ei ole merkittynä vapalupa-alueiksi, mutta niissä saa kalastaa Metsähallituksen vapaluvalla)			
Metsähallituksen kalastusvuokra-alue					
Kalastuskäytön ulkopuolella tai rajoitetussa käytössä	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja			
YSA -alueiden kalastuskieltoalueet					

Kalastusrajoitukset		
Paikalliset erityisoikeudet		
Metsähallituksen hallinnoima kalastuskäytön ulkopuolella oleva alue		
Kalasto		
Kaikista puroista löytyy taimenta (osista otettu näytteitä EMRA-hankkeeseen, 27). Kaikkiaan kalalajeja löytyy mm. taimen, harjus, hauki, ahven, kiiski ja osa särkikaloista (suunnittelualan vesissä ei ole tehty koekalastuksia pois lukien ruotsalais-suomalainen EMRA-hanke, joilla voitaisiin varmistaa alueella esiintyvät kalalajit)		
Lisätietoja kalavesien hoidosta		
Kalavesiin ei kohdistu aktiivisia hoitotoimenpiteitä.		

9 Tutkimus

Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen nykyinen tutkimuskäyttö ja mahdolliset tutkimuskoealat ja muut vastaavat, jotka tulee huomioida suunnittelussa. Tutkimus sisältää myös esimerkiksi pitkäaikaiset ympäristön tilan seurannat. Mikäli alueella ei ole tutkimuskäyttöä, se todetaan lomakkeella.
--------	--

Alueella tehty tutkimus

Luonnonvarakeskus: Kansallispuiston eteläosassa on luonnonmetsien kehitysdynamiikan seurannan koealoja.
 Luonnontieteellinen keskusmuseo: Kansallispuistossa on yksi keskusmuseon linnustoseurannan vakiolinja.
 Geologinen tutkimuskeskus: Perustutkimusta alueella (6, 9, 31)
 EMRA-hanke: Alueen kalaston selvitystä (27)
 Lapin Ely-keskus: Pintaveden laadun seurantakoeala Haudanjoen luusuassa (8)
 Rovaniemen ammattikorkeakoulu: Sallan hiihtokeskuksen historia (32)

Nykyinen tutkimuskäyttö ja sen merkitys

Suunnittelualueella on kolme Luonnonvarakeskuksen 1990-luvulla perustamaa pitkäaikaista puustokoealaa, joilla tutkitaan luonnonmetsien kehitystä.
 Luonnontieteellinen keskusmuseo: Kansallispuistossa on yksi keskusmuseon linnustoseurannan vakiolinja.

Tutkimustahot

Luonnonvarakeskus (luonnonmetsien seuranta), Geologian tutkimuskeskus (geologinen perustutkimus), Lapin Ely-keskus (vesistöseurannat), Luonnontieteellinen keskusmuseo (linnustoseurannat).

	Alue kuuluu luonnonhoidon seurantaverkoston	X	Alueella on koealoja		Alue kuuluu ennallistamisen seurantaverkoston
--	---	---	----------------------	--	---

Lisätietoja

10 Muu luonnonvarojen käyttö, rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset

Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen luonnonvarojen käyttö (pl. riista- ja kalakannat) sekä alueen kiinteistöihin (lähinnä valtion maalla) kohdistuvat rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset. Lomakkeen tarkoituksena on antaa kuva suunnittelualueelle kohdistuvista, luonnonvarojen käyttöön, rasitteisiin, käyttöoikeuksiin ja sopimuksiin liittyvistä maankäytön paineista.			
Luontaiselinkeinot (muut, sis. metsästys/kalastus/marjastus elinkeinona)				
Kuvaus				
Luontaiselinkeinot, erityisesti metsästys, kalastus ja keräily, ovat merkittävä osa paikallista elämäntapaa ja kulttuuria. Alueella ei kuitenkaan ole merkittävää metsästyksen, kalastukseen tai marjastukseen perustuvaa elinkeinotoimintaa. Luontaiselinkeinoja harjoitetaan pääasiassa kotitalouksien omaan tarpeeseen. Vaikka luontaiselinkeinot eivät ole enää pääasiallinen toimeentulon lähde, on esimerkiksi metsästyksellä ja marjastuksella kotitalouksille myös taloudellista merkitystä.				
Kaivoslain mukainen toiminta (kaivokset, malminetsintä, kullanhuudonta)				
Kansallispuistossa ei ole kaivoksia, kullanhuudontaa, voimassa olevia malminetsintälupia tai malminetsintä- tai kullanhuudontalupahakemuksia (28).				
Kaivoslain lupatyyppi	lkm	Osuus alueesta (%)	Pinta-ala (ha)	Kaivoskivennäiset
	0			
Metsätalous				
Metsähallituksen alueet				
Mt-käytössä (ha)	0,00	Raj. käytössä (ha)	0,00	
Rajoitusten kuvaus				
Yksityinen maa				
Mt-käytössä (ha)		Raj. käytössä (ha)		
Rajoitusten kuvaus				
Sopimukset, käyttöoikeudet ja rasitteet				
Tyyppi	Lkm	Pinta-ala (ha)	Kuvaus	
Muu vuokraus/käyttöoikeus/rasite	1	0,00	Moottorikelkkailureitti	
Muu vuokraus/käyttöoikeus/rasite	12	0,00	Yksilöimättömät kulkuoikeudet (rasitteet) yksityisille kiinteistöille	
Muu vuokraus/käyttöoikeus/rasite	1	0,00	Kulvakkovaarantie	
Loma-asuntoalue	1	0,50	Vuokrasopimus	
Muu vuokraus/käyttöoikeus/rasite	1	8,30	Hiihtoreitti	
Johdinalue	2	2,91	Sähkölinja	
Muu vuokraus/käyttöoikeus/rasite	3	0,00	Moottorikelkkaoikeus yksityisille kiinteistöille	

10B Poronhoito

Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen poronhoidon tilanne
--------	--

Poronhoidon nykytilan kuvaus

Kansallispuisto on kokonaisuudessaan Sallan paliskunnan aluetta. Sallan paliskunnan kokonaispinta-ala on 4378 neliökilometriä (26). Siitä Sallan kansallispuiston osuus on noin 2,3 prosenttia. Paliskunnan suurin sallittu eloporumäärä on 5 300, ja poronomistajia on 165 (tieto saatu paliskunnan poroisäntä Pasi Oinakselta). Paliskunnan porot laiduntavat kansallispuiston alueella ympäri vuoden luontaisen laidunkiertonsa mukaisesti. Kansallispuiston vanhat luppokuusikot ovat poroille erityisen tärkeitä kevättalven laitumia. Kansallispuiston alue on rauhallista laidunaluetta, ja sen vuoksi paliskunnalle erittäin arvokas. Poroja on lisäruokittu talvisin kansallispuiston alueella 40 vuotta. Alueella ei ole valtakunnan itärajan esteitä lukuun ottamatta porotalouden rakennelmia. Valtakunnan rajan poroesteaidan ylläpidosta vastaa maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta Paliskuntain yhdistys.

Paliskunta	Suunnittelualueesta kuuluu paliskuntaan (%)	Paliskunnan pinta-alasta suunnittelualueella (%)	Paliskunnan suurin sallittu poromäärä	Talvi- ja kesälaidunten kunto
Salla	100,0	2,3		
Rakenteet	Porokämpät	Erotusaitaukset	Muut rakenteet	1

Saamelainen poronhoito

KESKEISET ARVOT JA UHKAT

11 Keskeiset suojelu- ja käyttöarvot sekä uhkat

Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen keskeiset luonto-, kulttuuriperintö- ja käyttöarvot. Suunnittelualueen keskeisten arvojen määrittely tehdään nykytilan kuvauksen pohjalta ottaen huomioon alueen perustamistarkoitus sekä luonnonsuojelulain ja muiden aluetta koskevien säädösten yleiset tavoitteet. Arvojen määrittely on hoito- ja käyttösuunnitelman tärkeimpiä kohtia, sillä suunnitelman päämäärät ja tavoitteet kohdistuvat suunnittelualueen keskeisten arvojen säilyttämiseen ja parantamiseen.
--------	--

Luontoarvot: Luontodirektiivin luontotyytit ja lajit

Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistu- minen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
Alueella esiintyvät luontodirektiivin luontotyytit, etenkin laajat, yhtenäiset ja monimuotoiset luonnonmetsät, aapasuot ja letot. Sallan kansallispuistossa tavataan viittä direktiivisammallajia, joista hitupihtisammalta ei tiedetä esiintyvän Lapissa missään muualla ja lahokaviosammal tunnetaan vain kahdelta muulta Natura-alueelta Lapissa. Lisäksi alueella on letoilla kasvavan direktiivikasvilajin suojelun kannalta merkittäviä erillisesiintymiä.	Aatsinginhaudassa sekä kansallispuiston ympäristössä on jonkin verran vanhoja ojituksia, jotka ovat muuttaneet alueen luontaista vesitaloutta.	Vähäinen	Aiempi käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	<25%	Kyllä, tarkkailemalla ojitusten vaikutusta ja tekemällä tarpeen mukaan korjaavia toimenpiteitä.
	Joitakin puroja kansallispuistossa on aikanaan perattu ja niissä on vaellusesteenä toimivia tierumpuja.	Vähäinen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	<25%	Kyllä, mm. poistamalla vaellusesteitä.
	Lisääntyvä virkistyskäyttö voi leventää reittejä ja lisätä kulkua niiden ulkopuolella, mikä voimistaa luontotyyppien, esimerkiksi Iso Pyhätunturin laen tunturikankaan, kulumista ja eroosiota.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Kyllä, ohjaamalla kävijöiden kulkua esim. reittien kestäväinnillä, ohjaavilla rakenteilla ja opastamalla.
	Metsien kehitykselle keskeistä on häiriöiden ja niitä seuraavien sukkessioiden vuorottelu. Boreaalisisissä metsien sukkessiokehityksessä keskeisiä ovat metsäpalot. Niiden puuttuminen ei ole metsille luontaista.	Kohtalainen	Tuleva käyttö	Sisäpuolella	50-75%	Kyllä, tekemällä metsien ennallistamispoltoja.

Luontoarvot: Muut suojeltavat eläin- ja kasvilajit

Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistu- minen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
Aatsinginhaudan ympäristön kalkkivaikutteiset biotoopit ja niiden harvinainen lajisto: etenkin huurresammallähteiköt, letot, pienvedet ja kalkkikalliot. Niiden lajistoon kuuluu mm. lukuisia äärimmäisen uhanalaisia ja erittäin uhanalaisia sammallajeja. Mm. kaitahitusammalella, karvakäppyräsammalella, heleäkinnassammalella ja kourukinnassammalella on	Aatsinginhaudassa sekä kansallispuiston ympäristössä on jonkin verran vanhoja ojituksia, jotka ovat muuttaneet alueen luontaista vesitaloutta.	Vähäinen	Aiempi käyttö	Sisäpuolella	<25%	Kyllä, tarkkailemalla ojitusten vaikutusta ja tekemällä tarpeen mukaan korjaavia toimenpiteitä.
	Joitakin puroja kansallispuistossa on aikanaan perattu ja niissä on vaellusesteenä toimivia tierumpuja.	Vähäinen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	<25%	Kyllä, mm. poistamalla vaellusesteitä.

Aatsinginhaudan lisäksi vain muutama kasvupaikka koko Suomessa.	Kiipeilyn mahdollinen lisääntyminen kansallispuiston kalkkikalliolla uhkaa kallioiden uhanalaisia sammal- ja jäkälälajeja.	Vähäinen	Tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Kyllä, järjestyssäännöllä kieltämällä kiipeily.
	Paikoitellen rasiotieoikeuksien käyttö.	Vähäinen	Tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Kyllä, neuvottelemalla yksityiskiinteistön omistajan kanssa.
Luontoarvot: Eliöyhteisöt/ lajisto						
Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistuminen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
Alueen laajojen, monimuotoisten ja runsaslahopuustoisten luonnonmetsien lajisto, etenkin harvinaiset lahottajasienet sekä vanhan metsän linnusto.	Lisääntyneen retkeilyn ja maastoliikenteen aiheuttaman häiriön lisääntyminen.	Kohtalainen	Tuleva käyttö	Sisäpuolella	25-50%	Kyllä, ohjaamalla kävijöitä reitein ja rakentein, opastamalla, viestinnällä sekä vyöhykejaolla.
Kulttuuriarvot: Arkeologiset kohteet						
Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistuminen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
Alueen maankäytön historiasta kertovat kohteet, erityisesti erätalouteen liittyvät kohteet esihistorialliselta ajalta 1900-luvulle.	Lisääntynyt virkistyskäyttö saattaa aiheuttaa maaperän kulumista myös reittien ulkopuolella.	Vähäinen	Aiempi/nykyinen käyttö	Sisäpuolella	<25%	Kyllä, ohjaamalla kävijöitä esim. reittien kestäväinnillä, ohjaavilla rakenteilla ja opastamalla.
Virkistys- ja luontomatkailukäyttö: Luonnon ja kulttuurikohteiden virkistyskäyttö						
Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistuminen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
Sallan kansallispuisto on tärkeä virkistys- ja luontomatkailukohde niin paikallisille asukkaille kuin koti- ja ulkomaisille matkailijoille, ja tuo elinvoimaa koko alueelle sekä vaikuttaa positiivisesti kävijöiden terveyteen ja hyvinvointiin.	Huoltoressurssien mahdollinen vähentyminen vaikeuttaa käytön ohjaamista ja palvelurakenteiden huoltoa aiheuttaen maaston kulumista, palvelurakenteiden rapistumista ja luonnon häiriintymistä. Huoltoressurssien väheneminen vaikuttaa negatiivisesti myös asiakasturvallisuuteen ja asiakastyytyväisyyteen.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	75-100%	Kyllä, mm. pitämällä esillä riittävien resurssien tarvetta, mitoittamalla palvelurakenteiden määrän resurssien mukaiseksi.
	Käyntimäärien painottuminen tiettyihin sesonkeihin ja kohteisiin voi aiheuttaa kaikkein suosituimmilla kohteilla ruuhkaisuutta, maaston kulumista ja roskaantumista, luonnon häiriintymistä sekä vaikuttaa negatiivisesti asiakastyytyväisyyteen ja asiakkaiden luontokokemukseen.	Vähäinen	Tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Kyllä, mm. ohjaamalla muihin lähikohteisiin, opastamalla, viestimällä vastuullisesta retkeilystä.
Virkistys- ja luontomatkailukäyttö: Matkailun yritystoiminta						

Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistu- minen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
Kansallispuistobrändi on meillä ja maailmalla laajasti tunnettu, ja houkuttaa kävijöitä alueille. Sallan kansallispuiston ympäristössä toimii ympärivuotisesti useita matkailuyrittäjiä. Yritykset tarjoavat majoitus-, ravintola- ja ohjelmapalveluita sekä välinevuokrausta. Kansallispuiston reiteillä ja palveluvarustuksella on tärkeä merkitys yritystoiminnalle ympärivuotisesti.	Alueelle ei synny uusia majoitus-, liikenne- ja ohjelmapalveluja tarjoavia yrityksiä ja nykyiset yritykset eivät pysty vastaamaan muuttuneeseen kysyntään. Vaikuttaa myös negatiivisesti kansallispuistokävijöiden paikallistaloudellisiin vaikutuksiin.	Vähäinen	Tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	75-100%	Ei
	Kaikki kansallispuistoa hyödyntävät yritykset eivät sisäistä kansallispuiston perustamistarkoitusta ja kestävän luontomatkailun periaatteita. Metsähallituksen resurssien rajallisuus jatkuvaan yhteistyöhön yritysten kanssa voivat vaarantaa kestävän matkailun periaatteiden toteutumisen kansallispuistossa.	Vähäinen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	75-100%	Kyllä, tekemällä yhteistyötä yritysten kanssa ja viestimällä kestävän luontomatkailun vastuista ja mahdollisuuksista sekä solmimalla yhteistyösopimuksia.
Luonnonvarojen käyttö: Erätalous						
Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistu- minen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
Merkittävä eränkäyntialue (metsästys, keräily). Perinteinen eränkäyntikulttuuri on säilynyt vahvana alueella. Sen juuret ovat sukupolvien jatkumossa muotoutuneessa paikallisessa perinteessä. Nykyistä metsästyskäyttöä ohjaavat kansallispuiston perustamislakiin kirjatut säädökset.	Ei todettuja uhkia.					
Luonnonvarojen käyttö: Poronhoito ja muut luontaiselinkeinot						
Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistu- minen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
Paliskunnan porot laiduntavat kansallispuiston alueella ympäri vuoden luontaisen laidunkiertonsa mukaisesti. Kansallispuiston vanhat luppokuusikot ovat poroille erityisen tärkeitä kevättalven laitumia. Kansallispuisto on rauhallista laidunaluetta, ja sen vuoksi paliskunnalle erittäin arvokas.	Hallitsematon matkailupaine, erityisesti mahdollinen kevättalvinen liikkuminen laidunalueilla.	Vähäinen	Tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Kyllä, mm. ohjaamalla ja opastamalla kävijöitä ja viestimällä retkeilyistä poronhoitoalueella,
Yhteenveto						
Sallan kansallispuiston keskeisiksi arvoiksi määriteltiin luontodirektiivin luontotyytit ja lajit, muut suojeltavat eläin- ja kasvilajit, eliöyhteisöt/lajisto, arkeologiset kohteet (erityisesti erätalouteen liittyvät kohteet), luonnon ja kulttuurikohteiden virkistyskäyttö, matkailun yritystoiminta, erätalous sekä poronhoito ja muut luontaiselinkeinot.						
Keskeisiä arvoja mahdollisesti uhkaaviksi tekijöiksi arvioitiin seuraavia:						
Boreaalille metsien sukessiokehityksessä metsäpalot ovat keskeinen luonnonprosessi. Niiden puuttuminen ei ole metsille luontaista.						
Aatsinginseudassa on muutamissa paikoissa vanhoja ojituksia, jotka ovat muuttaneet alueen luontaista vesitaloutta.						

Lisääntyvä retkeily sekä moottorikelkkailu kansallispuiston läpi kulkevalla moottorikelkkauralla saattaa häiritä kaikkein häiriöherkintä lajistoa. Kansallispuiston kallioilla kasvavat harvinaiset sammallajit ovat herkkiä kulutukselle, ja kiipeilyn lisääntyminen uhkaksi niiden esiintymiä. Samoin herkät lajit ja luontotyypit voivat kärsiä tallauksesta, jos kävijäpaine suuntautuisi reittien ja taukopaikkojen ulkopuolelle.

Kansallispuistokävijöiden rahankäyttö vaikuttaa sitä positiivisemmin paikallistalouteen mitä enemmän ympäristössä on kansallispuistokävijöiden hyödynnettävissä olevia tarpeellisia ja kiinnostavia palveluja. Siksi onkin tärkeää, että alueelle syntyy uusia kestävään luontomatkailuun panostavia palveluita tarjoavia yrityksiä.

Matkailun nopea kasvu ja kasvava kävijämäärä voivat toteutuessaan aiheuttaa suosituimmilla kohteilla ruuhkaisuutta, maaston kulumista ja roskaantumista. Sallan kansallispuisto on tärkeä virkistys- ja luontomatkailukohde niin paikallisille asukkaille kuin koti- ja ulkomaisille matkailijoille, ja tuo elinvoimaa koko paikallisyhteisölle sekä vaikuttaa positiivisesti kävijöiden terveyteen ja hyvinvointiin. Jotta tilanne säilyisi hyvänä, tulee varmistaa, että kansallispuiston hoitoon osoitetaan riittävästi resursseja. Liian vähäiset resurssit tarkoittavat asiakasturvallisuuden ja - tyytyväisyyden heikkenemistä, alueen vetovoiman hiipumista sekä negatiivisia vaikutuksia alueen luontoon ja kulttuuriperintöön.

Virkistys- ja luontomatkailun kestävyden varmistamiseen tarvitaan riittävästi resursseja tehdä yhteistyötä kansallispuistoa ja sen ympäristöä toiminnassaan hyödyntävien yritysten kanssa ja yrityksiltä sitoutumista kestävä matkailun periaatteisiin. Hallitsemattomasti kasvava matkailu, toimintaympäristöä huonosti tuntevat yritykset ja yhteistyön riittämättömyys voivat vaarantaa kestävä matkailun periaatteiden toteutumisen kansallispuistossa. Sallan kansallispuistolle ja koko Sallan kunnalle keskeistä on erämaisuus, markkinoidaanhan kunnan olevan keskellä ei mitään.

Porotalouden kannalta porojen laidunrauhan turvaaminen on olennaista. Virkistyskäytön ja luontomatkailun todennäköisesti lisääntyessä laidunrauhan turvaaminen kävijöitä ohjaamalla on tärkeää. Sallan kansallispuiston perustamislain kirjaukset säätelevät hyvin pitkälti metsästystä. Siihen ei katsottu kohdistuvan erityisiä uhkia.

TAVOITTEEN ASETTELU

12 Päämäärät ja tavoitteet		
Selite	Lomakkeella määritellään päämäärät, tavoitteet ja toimenpiteet alueen keskeisiin arvoihin kohdistuvien uhkatekijöiden torjumiseksi. Lomakkeella kuvataan myös tunnistetut kehittämiskohteet sekä näihin liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Lomake muodostaa perustan suunnitelman toteutusosassa tarkennettaville toimenpiteille. Päämäärä on selkeä kuvaus suojelu- tai käyttöarvon toivotusta kehityksestä pitkällä aikavälillä, ja sitä tarkennetaan edelleen tavoitteen kuvauksessa. Päämäärät kuvaavat alueen hoidosta ja käytöstä vastaavien tahtotilaa suhteessa suunnittelualueen arvoihin. Tavoite on toivottu muutos suunnittelualueen tilassa lyhyellä aikavälillä. Tavoitteilla tarkennetaan suunnitelman yleisluontoisempia päämääriä. Toimenpiteillä tähdätään tavoitteiden toteutumiseen, ja sitä kautta edelleen pitkällä aikavälillä päämäärien saavuttamiseen.	
Päämäärät (enintään 10 kpl)	Tavoite	Toimenpide
Luontotyyppien ja lajien suojelun taso on suotuisa	Alueen lajistosta on ajantasaiset ja kattavat tiedot	Kartoitamme huonosti tunnettuja eliöryhmiä (esim. jäkälät)
		Arvioimme virkistyskäytön vaikutuksia LAC-seurannalla
		Tarkastamme/seuraamme säännöllisesti uhanalaisten ja direktiivilajien esiintymiä
		Arvioimme uusia toimenpiteitä suunniteltaessa inventointitarpeen ja inventoimme tarvittaessa
	Direktiivilajien tila paranee	Teemme sidosryhmätyötä lajin tilanteen parantamiseksi
Metsäluontotyyppien luonnontila paranee	Toteutamme ennallistamispoltoja aiemmin laaditun palojatkumosuunnitelman mukaisesti	
Sisävesiluontotyyppien tila paranee	Kunnostamme virtavesiä inventoinneissa todetun tarpeen mukaan	
Sallan kansallispuiston matkailu-, retkeily- ja virkistyskäyttö on kestävä	Alueen kävijät tuntevat puiston järjestyssäännön sekä Retkietiketin ja toimivat niiden mukaisesti	Viestimme kansallispuiston järjestyssäännöstä ja Retkietiketistä
		Kansallispuistosta muodostetaan oma kiinteistönsä
		Merkitsemme kansallispuiston rajat maastoon
		Laadimme kansallispuistolle järjestyssäännön
	Sallan kansallispuiston palveluvarustus ja opastus on riittävää, hyvässä kunnossa ja ohjaa kävijöitä. Palveluvarustus vastaa kysynnän muutoksiin.	Parannamme kävijöiden ohjausta Iso Pyhätunturin laella
		Uusimme taukopaikkoja
		Huolehdimme jätehuollosta, parannamme jätehuoltoratkaisuja ja uusimme käymälöitä
		Kestävimme reittejä tarpeen mukaan, ja niitä voidaan linjata toisin esim. kulumisen ehkäisemiseksi
		Mitoitamme palveluvarustuksen määrän kysyntää vastaavaksi ja huolehdimme sen ylläpidosta
		Huolehdimme kansallispuiston polttopuuhuollosta

		Tarjoamme digiasiakaspalvelun keinoin ennakkotietoa kansallispuistokävijöille
		Ylläpidämme luontokeskuksen näyttelyä
		Kehitämme palvelupisteen toimintaa yhdessä palvelun tuottajan kanssa
		Uusimme opasteita
		Varmistamme lajien ja luontotyyppien suojelun suotuisaa tasoa kävijöitä ohjaamalla
	Yritykset noudattavat toiminnassaan kestävän matkailun periaatteita ja niiden toiminta on linjassa puiston suojelutavoitteiden ja perustamistarkoituksen kanssa.	Teemme puistoa toiminnassaan hyödyntävien yritysten kanssa kestävän matkailun yhteistyösopimuksen
		Pidämme säännöllisesti yhteyttä yhteistyöyrityksiin kestävään luontomatkailuun liittyvissä asioissa
		Viestimme kestävän matkailun mahdollisuuksista ja velvollisuuksista kansallispuistossa
Kulttuuriperintökohteet säilyvät	Alueen kulttuuriperintökohteista on ajantasaiset ja riittävät tiedot	Arvioimme uusia toimenpiteitä suunniteltaessa inventointitarpeen ja inventoimme tarvittaessa
		Seuraamme säännöllisesti Kolmiloukkosen ja Kaunisharjun lähistön arkeologisten kohteiden kuntoa
	Kävijöiden tietoisuus alueen kulttuuriperinnöstä ja sen arvoista kasvaa	Laadimme kulttuuriperintökohteista kertovat maasto-opasteet
	Virkistyskäyttö ei heikennä kulttuuriperintökohteiden kuntoa	Otamme Kolmiloukkosen arkeologiset kohteet hoidon piiriin laadittavan hoitosuunnitelman mukaisesti
Alueen eräperinne jatkuu	Alueen riista- ja kalakannat säilyvät, ja niitä hyödynnetään kestävästi	Mahdollistamme tarvittaessa vieraslajien, minkin ja supikoiran, pyytämisen kansallispuistossa
		Viestimme kansallispuistokävijöille metsästysasioista kansallispuistossa
		Metsähallitus voi myöntää luvan hirven ja karhun lihojen hakuun moottoriajoneuvolla maastosta
		Huolehdimme alueen erävalvonnasta
Poronhoidon toimintamahdollisuudet säilyvät	Huomioimme porotalouden muussa maankäytössä	Kerromme poronhoidosta sekä retkeilystä poronhoitoalueella verkkosivuilla ja luontokeskuksessa
		Neuvottelemme paliskunnan kanssa poronhoitoon vaikuttavista asioista
		Tuotamme tietoa porotalouden reviiriperusteisen korvausjärjestelmän tarpeisiin
Kehittämiskohteet (enintään 6 kpl)	Tavoite	Toimenpide
Edistämme kansallispuiston terveys- ja hyvinvointivaikutuksia luontoliikunnan keinoin	Esteettömiä palveluja on aiempaa enemmän	Parannamme palvelurakenteiden esteettömyyttä Kolmiloukkoselle johtavalla ja Tunturilampien reitillä
		Huolehdimme verkkoaineistojen ja painettujen aineistojen saavutettavuudesta

	Kävijöiden viipymä matkailualueella lisääntyy	Teemme säännöllisesti kävijätutkimuksia kansallispuistossa	
		Rakennamme Iso Pyhänturin reitin ympyräreitiksi	
		Rakennamme Kolmiloukkosen reitin ympyräreitiksi	
		Rakennamme reitin Kaunisharjun pysäköintipaikalta laavulle	
		Rakennamme Tunturilammen reitin ympyräreitiksi	
		Viimeistelemme Pahaojankurun olemassa olevalle taukopaikalle tulevan autiotuvan rakennustyöt.	
		Ohjaamme kävijöitä myös kansallispuiston ympäristön kohteisiin mm. ruuhkautumisen estämiseksi	
		Viestimme erilaisista luontoliikuntamahdollisuuksista puistossa ja ympäristössä	
	Reittien yhteiskäyttöä lisätään turvallisuus ja suojeluarvot huomioiden	Ohjaamme keskenään sopivia käyttömuotoja samoille reiteille	
		Selvitämme talvikävelyreittien ja -pyöräilyreittien linjauksia yhdessä yhteistyötahojen kanssa	
		Seuraamme uusien liikkumismuotojen ja liikkumisvälineiden kehittymistä	
		Viestimme reittien yhteiskäytöstä	
	Sallan kansallispuiston matkailullinen vetovoima kasvaa ja sen kestävä luontomatkailun tuottamat paikallistaloudelliset vaikutukset kasvavat	Kansallispuistobrändi/profiili ovat tunnettuja	Viestimme puistosta sen profiilin mukaisesti ja teemme viestintäyhteistyötä sidosryhmien kanssa
			Vaalimme kansallispuiston erämaisyyttä
Kansallispuiston yhteistyöyrittäjien palvelut ovat tunnettuja		Tuomme yhteistyöyrittäjien palveluja esille verkkopalvelussamme	
	Matkailualueelle perustettavan yhteistyöryhmän toiminta vakiintuu	Osallistumme matkailualueelle perustettavaan yhteistyöryhmän toimintaan	

13A Vyöhykejako: Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke

Selite	Suunnittelalueen yleisökäyttöpaineita ohjataan suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeelle. Korkean kävijätiheyden lähtökohta asettaa erityisiä vaatimuksia vyöhykkeen sisällä mm. aktiivisella opastuksella ja palvelurakenteilla tehtävälle käytön ohjaukselle, jonka tehtävänä on varmistaa käytön kestävyys ja kävijöiden turvallisuus		
Yleismääräys:	Vyöhyke on retkeily- ja luontomatkailukäytön kannalta vetoimainen alue, jonne ohjataan kävijöitä aktiivisesti opastuksella ja palvelurakenteilla. Vyöhykkeelle voidaan sijoittaa uusia palvelurakenteita ja retkeilyreittejä.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	
Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke	Retkeilyn, luontoliikunnan ja kestävän luontomatkailun tukeminen		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	3 462,20
	Vyöhykkeelle voidaan kysynnän muuttuessa sijoittaa uusia kävijöitä ohjaavia palvelurakenteita tai poistaa nykyisiä. Kansallispuistokävijöitä ohjataan käyttämään vyöhykkeen reittejä ja palvelurakenteita.		
	Tulenteko on sallittu vain osoitetuilla tulentekopaikoilla käyttäen sitä varten paikalle tuotua polttopuuta. Avotulen teko on kielletty metsä- ja ruohikkopalovaroituksen aikana. Avotulella tarkoitetaan nuotion lisäksi osaa osoitetuista tulentekopaikoista (avoimet, hormittomat tulentekopaikat) ja risukeittimiä. Leiriytyminen on mahdollista taukopaikkojen läheisyydessä.		
Pinta-ala yhteensä (ha), osuus suunnittelualueesta (%)		3 462,20	34,6
Yksityiset suojelalueet ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet			

13B Vyöhykejako: Syrjävyöhyke

Selite	Syrjävyöhyke on alhaisen kävijätiheyden ja pinta-alaan nähden pienen käyntimäärän aluetta, missä käytön ohjaus suunnitellaan toteuttamaan tätä tavoitetta. Sinne soveltuvat erityisesti sellaiset käyttömuodot, joille alhainen kävijätiheys on erityinen arvo ja jopa edellytys. Vyöhykkeen käytön ohjauksessa huomioidaan erityisesti paikallisen väestön tarpeet alueen käyttöön.		
Yleismääräys:	Syrjävyöhyke on alue, jonne ei ohjata kävijöitä aktiivisesti eikä rakenneta uutta palveluvarustusta. Aluetta voidaan käyttää erikseen määriteltyjen luontaiselinkeinojen tarpeisiin ja alueen erämaaluonteeseen soveltuviin matkailupalveluihin, kuten opastettuihin retkiin. Muilla kuin luonnonsuojelualueilla vyöhykkeelle voi sijoittua myös luonnonvarojen hyödyntämiseen tähtäviä toimintoja. Syrjävyöhykkeellä liikkuminen on sallittua jokamiehenoikeuksien mukaisesti		
Nimi	Vyöhykkeen tavoite	Kävijämääräennuste:	
Syrjävyöhyke	Erämaaluonnon ja erämaisyyden säilyttäminen, paikallisen eräkulttuurin säilyttäminen, poronhoidon tukeminen		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	5 490,62
	Olemassa oleva palvelurakenne voidaan ylläpitää tai korvata uusilla vastaavanlaisilla/samantyyppisillä rakenteilla tai poistaa. Olemassa olevat reitit säilytetään. Tulenteko on sallittu muuallakin kuin osoitetuilla tulentekopaikoilla käyttäen maasta löytyviä risuja, kuivia oksia ja pieniä juurakoita. Mutta sielläkin tulee käyttää osoitettua tulentekopaikkaa, jos sellainen on alle puolen kilometrin etäisyydellä tarjolla. Avotulen teko on kielletty metsä- ja ruohikkopalvaroituksen aikana. Avotulella tarkoitetaan nuotion lisäksi osaa osoitetuista tulentekopaikoista (avoimet, hormittomat tulentekopaikat) ja risukeittimiä. Tilapäinen leiriytyminen on sallittu.		
	Pinta-ala yhteensä (ha), osuus suunnittelualueesta (%)	5 490,62	54,9
Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet			

13C Vyöhykejako: Rajoitus- ja erityisten luontoarvojen vyöhykkeet

Selite	Rajoitusvyöhykkeellä liikkuminen on kiellettyä. Rajoituksella turvataan alueen luontoarvoja. Rajoitukset voivat olla myös ajallisesti rajattuja. Suojeluun varattujen alueiden ulkopuolisille maa- ja vesialueille ei voida hoito- ja käyttösuunnitelmassa määrittellä rajoitusvyöhykkeitä. Näille alueille on kuitenkin joskus tarpeen määrittellä suosituksia liikkumisen tai mairinnousun rajoittamiseksi, jotta alueen erityiset luontoarvot pystyttäisiin turvaamaan. Myös suojelualueille, joille kohdistuu huomattavaa virkistyskäyttöpainetta, voidaan osoittaa tarvittaessa suositusluonteisia luontoarvovyöhykkeitä.
--------	--

Rajoitusvyöhyke, yleisperuste:	Vyöhyke säilyttää alueen luonnonsuojelulliset arvot liikkumis- tai muilla kävijöitä koskevilla rajoituksilla. Rajoitusvyöhykkeet toteutetaan luonnonsuojelulakiin (1096/1996) perustuvalla järjestyssäännöllä, alueen perustamissäädöksellä tai yksityisten suojelualueiden rauhoituspäätöksellä. Luonnonsuojeluyistä annettu rajoitus perustuu siihen, että eläimistön tai kasvillisuuden säilyminen sitä vaatii (luonnonsuojelulaki 18 ja 24 §:t). Rajoitusvyöhykkeitä ovat myös Puolustusvoimien liikkumiskieltovyöhyke ja rajavyöhyke.
--------------------------------	--

Erityisten luontoarvojen vyöhyke, yleisperuste:	Vyöhyke koskee alueita, joilla on erityisiä luontoarvoja ja joiden turvaamiseksi liikkumista tai mairinnousua suositellaan vältettävän tiettyinä aikoina. Vyöhykkeellä on tiedotuksellinen tavoite. Vyöhyke voidaan osoittaa suojelualueelle, jolle kohdistuu huomattavaa virkistyskäyttöpainetta, sekä muullekin kuin suojeluun varatulle alueelle. Tarvittaessa ELY-keskus voi Maastoliikennelain 1 §:ssä tarkoitettujen haittojen ehkäisemiseksi kieltää tai rajoittaa moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttöä tietyllä maa-alueella tai jääpeitteisellä vesialueella.
---	--

Rajoitusvyöhyke					
Nimi	Rajoitusaika alkaa	Rajoitus päättyy	Pinta-ala (ha)	Peruste	
Rajoitusvyöhyke			1 042,94	valtion rajavyöhyke	
Pinta-ala yhteensä (ha):			1 042,94	Osuus suunnittelualueesta (%):	10,4

Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet

TOTEUTUS

14 Luonnon- ja kulttuuriperinnönsuojelun toimenpiteet		
Selite	Lomakkeella täsmennetään tavoitteenasettelun yhteydessä mainittuja toimenpiteitä siten, että toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulevat määritettyä riittävällä tarkkuudella. Toimenpiteiden teknisen toteutuksen kuvaus ja tarkempi ohjeistus tapahtuu toimenpidesuunnitelmissa. Luonnonsuojelun toimenpiteet kohdistuvat luontotyyppeihin ja lajeihin, esimerkiksi ennallistamisen tai perinnebiotooppien hoidon muodossa.	
Luonnonsuojelu		
Toimenpide	Kuvaus	Kiireellisyys
Toteutamme ennallistamispoltoja aiemmin laaditun palojatkumosuunnitelman mukaisesti	Aatsinki - Onkamo muodostaa Suksenpaistama - Miehinkävaaran ja Peuratunturin Natura 2000 -alueiden kanssa palojatkumoalueen, jolla on tarkoitus tehdä metsänpoltoja säännöllisesti noin seitsemän vuoden välein. Sallan kansallispuiston suunnitellut polttokuviot sijaitsevat Aatsinginhaudan alueella, missä on paljon aiemmin käsiteltyjä metsiä.	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)
Kunnostamme virtavesiä inventoinneissa todetun tarpeen mukaan	Poistamme vähintään neljä virtavesi-inventoinneissa havaittua ihmistoiminnan aiheuttamaa purojen vaellusestettä (betonirumpuja, siltoja, patoja) kiireellisyysjärjestyksessä. Lisäksi teemme purojen uomakunnostuksia (mm. vanhan uoman vesitys ja kiveäminen)	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)
Mahdollistamme tarvittaessa vieraslajien, minkin ja supikoiran, pyytämisen kansallispuistossa	Vieraslajien, minkin ja supikoiran, pyytäminen ja tappaminen kansallispuistossa vaatii Metsähallituksen luvan. Myönnämme toimintaan lupia tarpeen mukaan.	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)
Kartoitamme huonosti tunnettuja eliöryhmiä (esim. jäkälät)	Teemme lajistokartoituksia eri lajiryhmille tarpeen mukaan.	Kiireellinen (3-5 v)
Tarkastamme/seuraamme säännöllisesti uhanalaisten ja direktiivilajien esiintymiä	Teemme säännöllisesti lajiseurantaa keskittyen direktiivilajeihin, erityisesti suojeltaviin, kiireellisesti suojeltaviin sekä muihin korkeimpien uhanalaisuusluokkien lajeihin.	Kiireellinen (3-5 v)
Arvioimme virkistyskäytön vaikutuksia LAC-seurannalla	Arvioimme virkistyskäytön kestävyyttä hyväksyttävissä olevien muutosten rajojen määrittelyn avulla (LAC, Limits of Acceptable Change, 40). Menetelmässä kestävyuden eri osatekijöille etsitään hyväksyttävissä olevien muutosten raja-arvot eli vaihteluväli, jolla toiminnasta aiheutuvien ympäristömuutosten tulisi pysytellä. Matkailusta ja virkistyskäytöstä aiheutuvia ympäristövaikutuksia mitataan sopivien mittareiden avulla.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Arvioimme uusia toimenpiteitä suunniteltaessa inventointitarpeen ja inventoimme tarvittaessa	Toimenpiteitä suunniteltaessa asiantuntijamme arvioi niiden vaikutukset suojeluarvoihin. Mikäli toimenpidealueella tiedot ovat puutteelliset, tarkastamme alueen luontoarvot tarvittaessa ennen toimenpiteitä.	Kiireellinen (3-5 v)
Kulttuuriperinnön suojelu		
Toimenpide	Kuvaus	Kiireellisyys
Otamme Kolmiloukkosen arkeologiset kohteet hoidon piiriin laadittavan hoitosuunnitelman mukaisesti	Kolmiloukkosen reitin välittömässä läheisyydessä sijaitsevat arkeologiset kohteet, talvisodanaikaiseen kenttälainnoitekohteeseen kuuluva konekivääripesäke (Kaunisharju 1, muinaisjäännösrekisterin kohdetunnus: 1000042411) ja 1900-luvun alkupuolelle ajoittuva savottakämpä (Kolmiloukkonen 1, muinaisjäännösrekisterin kohdetunnus: 1000042398) otetaan Luontopalvelujen hoitoon. Alue on virkistyskäytössä, ja arkeologisten kohteiden vaurioitumisriski voi kasvaa, jos alueen käyntimäärä lisääntyy huomattavasti. Kohteiden hoidosta	Kiireellinen (3-5 v)

	tehdään erillinen suunnitelma. Teemme kohteilla säännöllistä kuntoseurantaa ja opastusta parannetaan. Huomioimme kohteet retkeilyreittiä kunnostettaessa ja suojaamme tarvittaessa vaurioitumisen estämiseksi.	
Arvioimme uusia toimenpiteitä suunniteltaessa inventointitarpeen ja inventoimme tarvittaessa	Toimenpiteitä suunniteltaessa arvioimme niiden vaikutukset kulttuuriperintöarvoille ja arvioimme alueen tarkastustarpeen ja toteutamme tarpeelliset tarkastukset ennen toimenpiteitä.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Seuraamme säännöllisesti Kolmiloukkosen ja Kaunisharjun lähistön arkeologisten kohteiden kuntoa	Aloitamme säännöllisen kuntoseurannan alueen virkistyskäytöstä johtuvien mahdollisten vaurioiden ennakkoimiseksi: Kolmiloukkosen ja Kaunisharjun näköalapaikan läheisyydessä olevilla arkeologisilla kohteilla, talvisodanaikaisella kenttälinnoitekohteella (Kaunisharju 1, muinaisjäännösrekisterin kohdetunnus: 1000042411) ja 1900-luvun alkupuolelle ajoittuvalla savottakämpällä (Kolmiloukkonen 1, muinaisjäännösrekisterin kohdetunnus: 1000042398)	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Luonnonsuojelu: yksityiset maat ja YSA-alueet		
Kulttuuriperinnön suojelu: yksityiset maat ja YSA-alueet		

15 Luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun toimenpiteet

Selite	Lomakkeella täsmennetään luonnon virkistyskäyttöä, lähinnä retkeilyä, luontomatkailua, viestintää ja opastusta koskevia tavoitteenasettelun yhteydessä nimettyjä toimenpiteitä. Toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti määritellään riittävällä tarkkuudella. Toimenpiteiden teknisen toteutuksen kuvaus ja tarkempi ohjeistus tapahtuu toimenpidesuunnitelmissa.		
Käyntimääräennuste	70 000-80 000	Vuosi	2023
Kysynnän kuvaus (tavoitetilassa) ja muutos nykytilaan			
Luonnon virkistyskäyttö ja luontomatkailu			
Toimenpide	Kuvaus		Kiireellisyys
Teemme säännöllisesti kävijätutkimuksia kansallispuistossa	Pyrimme tekemään kävijätutkimuksia noin viiden vuoden välein. Tutkimuksissa tuotetaan vertailukelpoista tietoa kävijärakenteesta, harrastuksista, alueen käytöstä, kävijäytyväisyydestä, käynnin kestosta sekä käyntiin liittyvästä rahankäytöstä. Kävijätutkimuksista saa tietoa käytännön suunnitteluun ja alueiden hoitoon. Tulokset otetaan huomioon mm. palveluiden sijoittelussa, mitoituksessa ja ylläpidossa. Tietoa kävijöistä ja heidän toiveistaan tarvitaan erityisesti silloin, kun palvelurakenteisiin tehdään muutoksia.		Vähemmän kiireellinen (6-10 v)
Teemme puistoa toiminnassaan hyödyntävien yritysten kanssa kestävän matkailun yhteistyösopimuksen	<p>Matkailun yritystoiminta kansallispuistossa edellyttää pääosin suostumusta tai sopimusta. Kehitämme hoitamamme alueiden matkailupalvelumahdollisuuksia kestävästi ja vastuullisesti, yhdessä kumppaneidemme kanssa. Myös jokaisen yrityksen omat panostukset kestävän luontomatkailun edistämiseen ovat tärkeitä.</p> <p>Kun yrittäjä tai muu yhteistyötaho hyödyntää liiketoiminnassaan Metsähallituksen ylläpitämiä retkeilyrakenteita ja -reittejä, tulee hänen tehdä yhteistyösopimus näitten alueiden käytöstä. Yhteistyösopimuksen myötä matkailuyrittäjä sitoutuu kestävän luontomatkailun periaatteisiin, joilla pyritään ensisijaisesti varmistamaan matkailutoiminnan kestävyys suojelualueilla. Lisäksi osana yhteistyötä pyritään parantamaan luontokohteisiin liittyvää viestintää ja asiakaspalvelua.</p> <p>Osana yhteistyötä yrittäjät saavat seuraavat edut:</p> <p>Kansallispuistologojen käyttöoikeuden, viestinnällistä materiaalia ja ohjeita (kuvia, esitteitä jne), mahdollisuuden hyödyntää kansallispuiston brändiä toiminnassaan, mahdollisuuden valmiiden kansallispuistologotuotteiden myyntiin, perehdytyksen kestävän matkailun periaatteisiin ja suojelualueilla toimimiseen, näkyvyyttä Metsähallituksen viestintäkanavissa, tarvittaessa oikeuden käyttää Metsähallituksen ylläpitämiä retkeilyrakenteita.</p>		Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Rakennamme reitin Kaunisharjun pysäköintipaikalta laavulle	Kaunisharjun pysäköintipaikalta Kaunisharjun laavulle rakennetaan portaat sekä kestäväidään selkeä reitti.		Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Rakennamme Iso Pyhänturin reitin ympyräreitiksi	Iso Pyhänturille on johtanut yksi merkitty edestakaisin kuljettava merkitty retkeilyreitti, mutta tunturille ja sieltä alas on kiivetty myös olemassa olevaa merkitsemätöntä polkua pitkin. Täydennämme reitin ympyräreitiksi kulkemaan jo olemassa olevaa, mutta aiemmin merkitsemätöntä polkua pitkin. Reittiä kestäväidään maisemaan sopivalla soralla ja tarvittaviin jyrkkiin kohtiin rakennetaan metalliportaat.		Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Uusimme taukopaikkoja	Parannamme taukopaikkoja vastaamaan kansallispuistotasoa. Kolmiloukkosella uusitaan laavu ja Pitkälammen huonokuntoinen kota vaihdetaan laavuksi. Taukopaikoilta uusitaan myös käymälät ja polttopuusuojat tarpeen mukaan.		Erittäin kiireellinen (1-2 v)

Viimeistelemme Pahaojankurun olemassa olevalle taukopaikalle tulevan autiotuvan rakennustyöt.	Viimeistelemme Pahaojankurun suositulle, olemassa olevalle taukopaikalle tulevan autiotuvan rakennustyöt. Uusimme myös Pahaojankurun vanhat portaat ja samalla parannamme kävijöiden ohjausta mm. alueen kallioiden suojaamiseksi.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Rakennamme Tunturilammen reitin ympyräreitiksi	Helpot ja lyhyet ympyräreitit ovat tarpeen matkailukeskusten lähialueilla, jotta mahdollisimman monilla olisi helppo pääsy luontoon. Täydennämme Tunturilammen länsipuolelle olemassa olevat reitit ympyräreitiksi yhdistävän reittisuuden. Reitti kestäväidään sorastamalla ja kosteimmille kohdille rakennetaan leveät poikittaispitkokset.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Parannamme kävijöiden ohjausta Iso Pyhätunturin laella	Parannamme rakentein kävijöiden ohjausta Iso Pyhätunturin laella herkän tunturikankaan suojelemiseksi.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Parannamme palvelurakenteiden esteettömyyttä Kolmiloukkoselle johtavalla ja Tunturilampien reitillä	Parannamme Sallan luontokeskukselta Kolmiloukkoselle kulkevaa reittiä vaativa esteetön luontoreitti -tasolle ja Tunturilampien reittiä esteetön-tasolle. Kolmiloukkoselle rakennetaan esteetön katselulava.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Rakennamme Kolmiloukkosen reitin ympyräreitiksi	Sallan luontokeskuksesta Kolmiloukkoselle kulkee suosittu reitti. Merkitty reitti kulkee vain Kolmiloukkosen länsipuolelta, mutta Kolmiloukkosen ympäri kulkeva polku on erittäin suosittu. Polusta muodostetaan merkitty retkeilyreitti.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Huolehdimme jätehuollosta, parannamme jätehuoltoratkaisuja ja uusimme käymälöitä	Huolehdimme asianmukaisesti kansallispuiston jätehuollosta (roskat ja käymäläjätteet). Saatamme jätehuoltoratkaisut ja käymälät ajan tasalle. Järjestämme reittien alku/loppupäähän riittävästi jätteiden lajittelumahdollisuuksia. Viestimme roskattomasta retkeilystä.	Kiireellinen (3-5 v)
Kestävimme reittejä tarpeen mukaan, ja niitä voidaan linjata toisin esim. kulumisen ehkäisemiseksi	Seuraamme retkeilyreittien kuntoa ja käyttöä. Tarvittaessa voimme kestäväidä niitä ja muuttaa niiden linjausta esimerkiksi kulumisen ehkäisemiseksi. Turvemailla kestäväintiin ei käytetä sorastusta.	Kiireellinen (3-5 v)
Mitoitamme palveluvarustuksen määrän kysyntää vastaavaksi ja huolehdimme sen ylläpidosta	Laadukkaat ja huolletut reitit, tulenteko- ja taukopaikat lisäävät viihtyisyyttä ja turvallisuutta ja ohjaavat virkistyskäyttöä siihen tarkoitetuille alueille. Pyrimme pitämään palveluvarustuksen laadun hyvänä ja määrän kysyntää vastaavana. Voimme tarvittaessa myös poistaa tarpeettomia, vähäisellä käytöllä olevia ja huonokuntoisia rakenteita ja sulkea reittejä. Jos suunnitelman voimassaoloaikana tulee tarve uusille reiteille ja palvelurakenteille, ne suunnataan virkistys- ja luontomatkailevuhykkeelle.	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)
Ohjaamme keskenään sopivia käyttömuotoja samoille reiteille	Luontoliikuntatavat ja -välineet ovat monipuolistuneet. Kaikille eri liikkumismuodoille ei tarvita tai ole mahdollista tehdä erillisiä reittejä. Usein voimme ohjata se samoille reiteille turvallisuus ja kansallispuiston suojeluarvot huomioiden.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Pidämme säännöllisesti yhteyttä yhteistyöyrityksiin kestävään luontomatkaileluun liittyvissä asioissa	Pidämme säännöllisesti yhteyttä kansallispuiston yhteistyöyrittäjiin ja koulutamme ja opastamme tarvittaessa kansallispuiston ja lähialueiden kestävään hyödyntämiseen luontomatkaileluissa.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Seuraamme uusien liikkumismuotojen ja liikkumisvälineiden kehittymistä	Seuraamme uusien liikkumisen muotojen sekä uusien luontoliikuntavälineiden kehitystä ja vaikutuksia ja otamme ne huomioon toimintojen ohjaamisessa, viestinnässä, reittien kestäväinnissä ja palvelurakenteiden kehittämisessä.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Huolehdimme kansallispuiston polttopuuhuollosta	Toimitamme polttopuita taukopaikoille.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Selvitämme talvikävelyreittien ja -pyöräilyreittien linjauksia yhdessä yhteistyötahojen kanssa	Yhdessä yhteistyötahojen kanssa pohdimme talvikävely ja -pyöräilyreittien parasta mahdollista linjausta kansallispuistossa ja sovimme niiden ylläpidosta. Sovimme latuverkoston ylläpitäjien kanssa talvipyöräily sallimisesta siihen sopivilla latuverkoston osilla turvallisuus ja kansallispuiston suojeluarvot huomioiden.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)

Opastus ja viestintä		
Toimenpide	Kuvaus	Kiireellisyys
Tarjoamme digiasiakaspalvelun keinoin ennakkotietoa kansallispuistokävijöille	Ylläpidämme verkkopalveluja useilla kielillä, jotta kansallispuistokävijöille on tarjolla ennakkotietoa käyntiensä suunnitteluun (reittikuvaukset, kansallispuiston suojeluarvot, säännöt, palvelut, metsästy, kalastus, maastoliikenne, kartat ym.). Lisäksi kerromme sosiaalisessa mediassa kansallispuiston ajankohtaisista kuulumisista.	Kiireellinen (3-5 v)
Viestimme reittien yhteiskäytöstä	Osa kansallispuiston reiteistä on eri luontoliikuntamuotojen yhteiskäytössä. Viestimme verkkopalveluissamme sekä maasto-opastein yhteiskäyttöreittien käytöstä varmistaen kävijöiden turvallisuutta ja viihtyvyyttä.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Laadimme kulttuuriperintökohteista kertovat maasto-opasteet	Teemme Kolmiloukkosen reitin varren savottakämpän jäännöksen ja konekivääripesäkkeen jäännöksen viereen kohteista kertovat maasto-opasteet osana reitin kehittämistä. Ylläpidämme alueen kulttuuriperinnöstä kertovaa sisältöä Metsähallituksen verkkosivuilla ja luontokeskuksen näyttelyssä.	Kiireellinen (3-5 v)
Huolehdimme verkkoaineistojen ja painettujen aineistojen saavutettavuudesta	Huolehdimme, että verkkosivumme ja somekanavamme täyttävät Euroopan unionin saavutettavuusdirektiivin vaatimukset.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Kerromme poronhoidosta sekä retkeilyä poronhoitoalueella verkkosivuilla ja luontokeskuksessa	Poronhoito on yksi kansallispuiston keskeisistä arvoista. Kerromme verkkopalveluissamme ja luontokeskuksessa poronhoidosta sekä miten poronhoito tulee huomioida poronhoitoalueella retkeiltäessä.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Ylläpidämme luontokeskuksen näyttelyä	Kerromme näyttelyssä kansallispuiston luonnosta, kulttuuriperinnöstä ja poronhoidosta.	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)
Kehitämme palvelupisteen toimintaa yhdessä palvelun tuottajan kanssa	Teemme tiivistä yhteistyötä Sallan luontokeskuksen asiakaspalvelun palvelutuottajan kanssa ja koulutamme tarvittaessa asiakaspalvelun henkilökuntaa.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Uusimme opasteita	Uusimme maantie- ja maasto-opasteita sekä reittiviitoituksia ohjaamaan kansallispuistoon tulijoita, ja ohjaamaan kansallispuistokävijöitä käyttämään retkeilyreittejä ja rakennettuja taukopaikkoja.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Varmistamme lajien ja luontotyyppien suojelun suotuisaa tasoa kävijöitä ohjaamalla	Ohjaamme kansallispuistokävijöitä viestinnällä, maasto-opasteilla ja rakenteilla siten, etteivät kansallispuiston suojeluarvot vaarannu.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Viestimme kestävän matkailun mahdollisuuksista ja velvollisuuksista kansallispuistossa	Viestimme, millainen kestävä luontomatkailu kansallispuistossa ja lähiympäristössä on mahdollista ja millaisia velvollisuuksia, ohjeita ja sääntöjä siihen sisältyy ja kohdistuu. Teemasta viestitään säännöllisesti myös uusille ja kansainvälisille yrityksille.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Viestimme puistosta sen profiilin mukaisesti ja teemme viestintäyhteistyötä sidosryhmien kanssa	Tärkeä osa kohteen luonto- ja kulttuuriarvojen turvaamisesta on kävijöille suunnattava viestintä. Yhteistyöllä lisätään tietoisuutta alueen erityispiirteistä. Yhdessä myös viestimme alueesta ja sen mahdollisuuksista ulospäin lisäten kohteen tunnettuutta. Palvelemme yhteisiä asiakkaita, joten yhtenäiset viestit oikeanlaisesta suojelualueella toimimisesta ovat tärkeitä. Kävijät etsivät tietoa monista kanavista. Yhtenäisesti viestimällä välittyvä selkeämpi sanoma. Yhtenäinen, saatavilla oleva ja ajantasainen tieto parantaa myös asiakaskokemusta. Viestimme kansallispuistosta tuoden esiin sen luontoa ja kulttuuriperintöä, erityispiirteitä ja eroja muihin kansallispuistoihin. Yhteistyöyritysten käytössä on Luontopalvelujen materiaalipankin (images.luontopalvelut.fi) aineistot hyödynnettäväksi omassa viestinnässään. Sieltä löytyy valokuvien lisäksi puistojen tunnukset, Retkietiketti-aineistot, tekstejä (mm. reittikuvaukset ja ohjeet).	Erittäin kiireellinen (1-2 v)

Viestimme erilaisista luontoliikuntamahdollisuuksista puistossa ja ympäristössä	Erilaisia lumettoman ja lumipeitteisen ajan luontoliikuntatapoja on monia. Viestimme mitä ja missä niitä voi kansallispuistossa ja lähiympäristössä harrastaa ja miten eri tavoin liikkuvien tulee ottaa toisensa huomioon.	Kiireellinen (3-5 v)
Viestimme kansallispuiston järjestyssäännöstä ja Retkietiketistä	Opastamme luontoon lähtijöitä ja viestimme vastuullisesta ja turvallisesta retkeilystä ja Retkietiketistä verkkopalveluissamme, maastossa sekä yhteistyössä palveluntuottajan kanssa luontokeskuksessa.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Viestimme kansallispuistokävijöille metsästysasioista kansallispuistossa	Metsästys on sallittua kansallispuistossa lain Sallan kansallispuistosta määrittelemällä tavalla (1155/2021). Tuomme tietoa alueen metsästysasioista esille verkkoviestinnässä sekä asiakaspalvelussa.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Ohjaamme kävijöitä myös kansallispuiston ympäristön kohteisiin mm. ruuhkautumisen estämiseksi	Kansallispuiston ympäristössä on runsaasti käyntikohteita, reittejä ja muita palvelurakenteita. Kerromme niistä verkkopalveluissamme sekä asiakaspalvelussa.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Tuomme yhteistyöyrittäjien palveluja esille verkkopalveluissamme	Kerromme kansallispuiston yhteistyöyrittäjien palveluista verkkopalveluissamme sovitulla tavalla tasapuolisesti yrittäjät huomioiden.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Yksityiset maat ja YSA-alueet		

16 Erätalouden toimenpiteet

Selite Lomakkeella määritellään erätalouteen liittyvät toimenpiteet, ohjeet ja määräykset. Lomakkeen tarkoituksena on täsmentää tavoitteenasettelun yhteydessä mainittuja toimenpiteitä siten, että toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulevat määritettyä riittävällä tarkkuudella.

Metsästys ja riistanhoito

Kuvaus alueen metsästysjärjestelyjen muutoksesta

Metsästys järjestetään Sallan kansallispuistosta annetun lain mukaisesti. Niillä, joiden kotikunta on Sallan kunta, on oikeus metsästä Sallan kansallispuistossa metsästyslain (615/1993) 8 §:n nojalla luonnonsuojelulain 13 §:n estämättä. Luonnonsuojelulain 15 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla sallittavaan riistaeläinlajien yksilön poistamiseen on lisäksi oikeus kansallispuistossa toimivan paliskunnan osakkailla ja Suomen riistakeskuksen tähän tarkoitukseen erikseen nimeämällä henkilöillä kotikunnasta riippumatta. Lisäksi lain voimaan tullessa rekisteröitynä olevan metsästysseuran jäsenellä kotikunnasta riippumatta on oikeus metsästä hirveä kansallispuiston alueella, jos yhdistyksen kotipaikka on Sallan kunta ja kansallispuisto sisältyy metsästysseuran metsästysalueeseen. Metsähallitus ei myönnä alueelle pienriistalupia.

Alueen metsästysjärjestelyt

Metsästyslain 7§ ja 8§ mukainen yleinen metsästys

	Muutos	Syy	Pinta-ala (ha)	Kuvaus
Metsästyslain 8§ aluetta (kunnan asukkailla vapaa metsästysoikeus)	Ei muutu	Laki Sallan kansallispuistosta	9 995,76	Osa kansallispuistosta metsästyskieltoaluetta, jossa vain hirvenajo sallittu (Laki Sallan kansallispuistosta 1155/2021)

Metsästyskäytön ulkopuolella tai rajoitetussa käytössä

	Muutos	Syy	Pinta-ala (ha)	Kuvaus
Metsähallituksen hallinnoima metsästyskäytön ulkopuolinen alue	Laajenee	Laki Sallan kansallispuistosta	1 081,71	Vain hirvenajo sallittu

Riistakantojen kestävä hyödyntämisen suunnittelu

Luonnonvarakeskus seuraa riistakantojen kannankehitystä. Tulosten perusteella maa- ja metsätalousministeriö ohjaa metsästystä mm. metsästysaikoja säätelemällä.

Riistanhoito (mm. elinympäristöt ja pienpetojen poisto) ja rakenteet

Annamme tarvittaessa suostumuksen vieraspetojen, minkin ja supikoiran, pyytämiseen ja tappamiseen.

Toimenpiteet

Toimenpide	Kuvaus	Kiireellisyys
Metsähallitus voi myöntää luvan hirven ja karhun lihojen hakuun moottoriajoneuvolla maastosta	Metsähallitus voi myöntää luvan suurriistasaaliin hakuun moottoriajoneuvolla maastosta.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)

Muita alueita (YSA- ja yksityisalueet) koskevat mahdolliset suositukset

Kalastus		
Alueen kalastuskäytön muutos		
Ei muutosta.		
Alueen kalastuskäyttö		
Kalaveden ja kalakantojen hoito		
Ei kalavesien hoitoa.		
Toimenpiteet		
Toimenpide	Kuvaus	Kiireellisyys
Muita alueita (YSA- ja yksityisalueet) koskevat mahdolliset suositukset		
Erävalvonta		
Kansallispuiston valvonnasta vastaavat Metsähallituksen erätarkastajat ja muu henkilökunta yhteistyössä rajavartiolaitoksen ja poliisin kanssa. Huolehdimme erävalvonnalla, ettei alueen kalat tai riistakantoja vaaranneta laittomalla tai luvattomalla pyynnillä. Lisäksi valvomme maastoliikennettä ja roskaantumista. Valvonnalla turvataan luonnon- ja maisema-arvojen säilymistä.		

17 Käytön ohjauksen linjaukset ja luonnonvarojen käyttö

Selite	Lomakkeella määritellään ne suunnittelalueen luonnonvarojen ja alueiden käyttömuodot, jotka eivät ole tulleet esille aikaisemmillä lomakkeilla. Näitä ovat marjastus, sienestys, liikenteen ja liikkumisen järjestelyt, urheilutapahtumat, partio- ja muu leiritoiminta, kaivostoiminta sekä maa-ainesten, polttopuun ja pohjaveden otto.
Marjastus ja sienestys	Sallittu
Kuvaus	Marjojen ja hyötysienien poimiminen on sallittu, elleivät liikkumisrajoitukset sitä estä.
Luontaiselinkeinot (sis. metsästys/kalastus/marjastus elinkeinona)	
Kuvaus	
Luontaiselinkeinot, erityisesti metsästys, kalastus ja keräily, ovat merkittävä osa paikallista elämäntapaa ja kulttuuria. Alueella ei kuitenkaan ole merkittävää metsästyksen, kalastuksen tai marjastuksen perustuvaa elinkeinotoimintaa. Luontaiselinkeinoja harjoitetaan pääasiassa kotitalouksien omaan tarpeeseen. Vaikka luontaiselinkeinot eivät ole enää pääasiallinen toimeentulon lähde, on esimerkiksi metsästyksellä ja marjastuksella kotitalouksille myös taloudellista merkitystä.	

Maastoliikenne ja muu liikenne		
Toiminto	Muutos	Kuvaus
Maastoliikenne lumipeitteisenä aikana	Ei muutu	Maastoliikennelain 4 §:ssä ja 28 §:ssä mainituissa erityistilanteissa moottorisoidulla ajoneuvolla liikkuminen maastossa on sallittu ilman Metsähallitukselta haettavaa erillistä lupaa (mm. poronhoitotöissä). Esimerkiksi maastoliikennelain 4 §:n mukaan vaikeasti liikuntavammainen henkilö ja hänen saattajansa eivät tarvitse maanhaltijan lupaa moottorikäyttöisellä ajoneuvolla liikkumiseen, pysäyttämiseen tai pysäköimiseen maastossa. Maastoliikennelain 28 § mukaisesti Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) voi myöntää hakemuksesta henkilölle, jonka liikuntakyky on iän, vamman tai sairauden vuoksi rajoittunut, luvan poiketa Maastoliikennelain 4 tai 8 §:ssä säädetystä kiellosta tai rajoituksesta. Mikäli ELY-keskus on myöntänyt henkilölle luvan liikkua moottorisoidusti Sallan kansallispuistossa, ei henkilö tarvitse liikkumiseensa erillistä maastoliikennelupaa Metsähallitukselta.
Maastoliikenne lumipeitteisenä aikana	Ei muutu	Suunnittelualueen halki kulkee kaksi moottorikelkkauraa. Kelkkailuun uralla tulee olla Metsähallituksen uralupa.
Maastoliikenne lumipeitteisenä aikana	Ei muutu	Latukoneen käyttö latuverkoston latuhooltoon ja moottorikelkan käyttö talvipyöräily- ja talvikävelyreittien ylläpitoon on sallittu erillisen sopimuksen mukaisesti.
Maastoliikenne lumipeitteisenä aikana	Ei muutu	Metsähallitus voi myöntää luvan hirven ja karhun lihojen hakuun moottoriajoneuvolla maastosta.
Maastoliikenne lumipeitteisenä aikana	Ei muutu	Metsähallitus voi myöntää maastoliikennelupia voimassa olevien Metsähallituksen maastoliikenneperiaatteiden ja -ohjeiden mukaisesti perusteltuun tarpeeseen.
Maastoliikenne lumettomana aikana	Ei muutu	Metsähallitus voi myöntää maastoliikennelupia voimassa olevien Metsähallituksen maastoliikenneperiaatteiden ja -ohjeiden mukaisesti perusteltuun tarpeeseen.
Maastoliikenne lumettomana aikana	Ei muutu	Maastoliikennelain 4 §:ssä ja 28 §:ssä mainituissa erityistilanteissa moottorisoidulla ajoneuvolla liikkuminen maastossa on sallittu ilman Metsähallitukselta haettavaa erillistä lupaa (mm. poronhoitotöissä). Esimerkiksi maastoliikennelain 4 §:n mukaan vaikeasti liikuntavammainen henkilö ja hänen saattajansa eivät tarvitse maanhaltijan lupaa moottorikäyttöisellä ajoneuvolla liikkumiseen, pysäyttämiseen tai pysäköimiseen maastossa. Maastoliikennelain 28 § mukaisesti Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) voi myöntää hakemuksesta henkilölle, jonka liikuntakyky on iän, vamman tai sairauden vuoksi rajoittunut, luvan poiketa Maastoliikennelain 4 tai 8 §:ssä säädetystä kiellosta tai rajoituksesta. Mikäli ELY-keskus on myöntänyt henkilölle luvan liikkua moottorisoidusti Sallan kansallispuistossa, ei henkilö tarvitse liikkumiseensa erillistä maastoliikennelupaa Metsähallitukselta.
Maastoliikenne lumettomana aikana	Ei muutu	Metsähallitus voi myöntää luvan hirven ja karhun lihojen hakuun moottoriajoneuvolla maastosta.
Muu liikenne	Ei muutu	Metsähallitus voi myöntää lupia ilma-aluksella laskeutumiseen perusteltuun tarpeeseen.
Muu liikenne	Ei muutu	Kulku kansallispuiston sisällä ja vieressä oleville yksityisille kiinteistöille on sallittu maanmittaustoimituksessa määrätyn mukaisesti.
Liikkuminen ja leiriytyminen		
Toiminto	Muutos	Kuvaus
Pyöräily	Ei muutu	Pyöräily lumipeitteisenä aikana on sallittu jokamiehenoikeuden nojalla lukuun ottamatta Iso Pyhätunturin laelle johtavia reittejä. Pyöräily on sallittu erikseen osoitetuilla pyöräilyyn sallituilla huolletuilla latuusuuksilla. Pyöräilyyn voidaan Metsähallituksen kanssa sovittaville alueille tehdä lumipeitteisen ajan pyöräilyreittejä.
Pyöräily	Ei muutu	Pyöräily on sallittu lumettomana aikana maastoon merkityillä ulkoilureiteillä lukuun ottamatta Iso Pyhätunturin laelle johtavia reittejä, Kolmiloukkosen pohjois- ja itäpuolella kulkevaa reittiä sekä Kaunisharjun pysäköintipaikalta Kaunisharjun laavulle johtavaa reittiä.
Ratsastus	Ei muutu	Kielletty.
Kalliokiipeily	Supistuu	Kielletty.
Leiriytyminen	Ei muutu	Retkeily- ja luontomatkailevyöhyke: Tilapäinen leiriytyminen on sallittu taukopaikkojen läheisyydessä. Syrjävyöhyke: Tilapäinen leiriytyminen on sallittu.

Tulenteko	Ei muutu	Risukeitin on avotuli ja sen käyttö metsä- ja ruohikkopalovaroitusten aikana on kielletty. Metsäpalovaroitusten ulkopuolisena aikana risukeittimen käyttö on sallittu myös osoitettujen tulentekopaikkojen ulkopuolella. Risukeittimissä saa käyttää vain maassa olevia risuja ja oksia, eli oksien tahtelu pystyssä olevista puista niitä varten ei ole sallittu (koskee esim. kuusen kuolleita alaoksia ja tunturien vaivaiskoivuja). Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että risukeittimien käyttö lumipeitteisenä aikana on mahdollista vain, jos sen käyttäjällä on mukanaan tarvittavat oksat/risut.
Tulenteko	Ei muutu	Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke: Tulenteko on sallittu vain osoitetuilla tulentekopaikoilla käyttäen sitä varten paikalle tuotua polttopuuta. Syrjävyöhyke: Tulenteko on sallittu muuallakin kuin osoitetuilla tulentekopaikoilla käyttäen maasta löytyviä risuja, kuivia oksia ja pieniä juurakoita. Mutta sielläkin tulee käyttää osoitettua tulentekopaikkaa, jos sellainen on alle puolen kilometrin etäisyydellä tarjolla. Avotulen teko on kielletty metsä- ja ruohikkopalovaroituksen aikana. Avotulella tarkoitetaan nuotion lisäksi osaa osoitetuista tulentekopaikoista (avoimet, hormittomat tulentekopaikat) ja risukeittimiä.
Järjestetyt tapahtumat ja seuratoiminta		
Toiminto	Muutos	Kuvaus
Muu järjestetty maastotapahtuma	Ei muutu	Metsähallitus voi harkinnan mukaan myöntää kansallispuistoon suostumuksia tapahtumille. Järjestelyistä ja käytettävistä alueista sovitaan Metsähallituksen ja järjestäjien kesken tapauskohtaisesti. Tapahtumia järjestettäessä on huomioitava kansallispuiston suojeluarvot ja muu käyttö.
Luonnonvarojen käyttö		
Toiminto	Muutos	Kuvaus
Maa-ainesten otto	Ei muutu	Kielletty.
Polttopuun otto	Ei muutu	Kielletty. Poronhoitoa varten alueella käytettäväksi saadaan ottaa korvauksetta poltto- ja kotapuiksi tarvittavia puita.
Keräilytalous (jäkälät, varvut, ym.)	Ei muutu	Kielletty. Marjojen ja hyötösienien poimiminen on sallittu.
Muu käyttö		
Toiminto	Muutos	Kuvaus
Matkailuun liittyvä yritystoiminta	Ei muutu	Jos yritys hyödyntää liiketoiminnassaan Metsähallituksen ylläpitämiä retkeilyrakenteita ja -reittejä, tulee sen tehdä yhteistyösopimus Metsähallituksen kanssa.
Rakenteiden ja rakennusten käyttäminen	Ei muutu	Tulee olla Metsähallituksen suostumus (matkailu- ja yritystoiminta, tapahtumat ja vastaavat).
Muu käyttö	Ei muutu	Veneiden säilytykseen kansallispuiston alueella tulee olla Metsähallituksen suostumus.

Metsätalous		
Tavoitteet		
Alueella ei ole metsätaloustoimintaa.		
Toimenpiteet (menetelmät ja rajoitukset)		
Metsähallituksen hallinnoimat alueet		
Mt-käytössä (ha)	Rajoitetussa mt-käytössä (ha)	Muutoksen kuvaus
0,00	0,00	
Toimenpiteet luontodirektiivin luontotyyppikuvioilla		
Suosituksia yksityismaiden metsäsuunnitteluun		

18 Käytön ohjauksen toimenpiteet ja hallinto

Selite	Lomakkeella määritellään suunnittelualueen käytön ohjaukseen liittyvät toimenpiteet ja hallintaan liittyvät linjaukset, ohjeet ja määräykset. Suojelualan hallintaan ja hallintoon olennaisesti liittyviä asioita ovat kannanotto suojelualan mahdolliseen laajentamiseen, järjestyssääntö, turvallisuus, valvonta ja pelastustoiminta sekä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa.
Suunnittelualueesta vastaavat tahot	
Metsähallitus toimii Sallan kansallispuiston hallinnosta vastaavana viranomaisena.	
Toimenpiteet	
Suojelualan perustamistoimet	
Toimenpide	Kuvaus
Kansallispuistosta muodostetaan oma kiinteistönsä	Kansallispuistosta muodostetaan kiinteistötoimituksessa oma lakisääteinen kiinteistönsä.
Merkitsemme kansallispuiston rajat maastoon	Merkitsemme luonnonsuojelulain mukaisesti kansallispuiston rajat maastoon.
Käytön ohjaus ja maankäyttöön vaikuttaminen	
Toimenpide	Kuvaus
Vaalimme kansallispuiston erämaisyyttä	Erämaisuus on yksi Sallan kansallispuiston ja Sallan kunnan ominaisuuksista ja valteista. Vaalimme puiston erämaisyyttä vyöhykejaolla, kansallispuistokävijöiden ohjauksella sekä viestinnällä.
Laadimme kansallispuistolle järjestyssäännön	Laadimme Sallan kansallispuistolle järjestyssäännön hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistamisen jälkeen. Järjestyssäännöllä voidaan antaa kävijöitä sitovia määräyksiä mm. liikkumisen ohjaamiseksi tietyille alueille. Järjestyssäännön valmistelussa noudatamme tämän hoito- ja käyttösuunnitelman linjauksia.
Tutkimuslupien myöntäminen	Tutkimuslupia myönnettäessä ja lupaehdoissa huomioidaan kansallispuiston suojeluarvot sekä poronhoito.
Huolehdimme alueen erävalvonnasta	Huolehdimme erävalvonnalla, ettei alueen kala- tai riistakantoja vaaranneta laittomalla tai luvattomalla pyynnillä. Lisäksi valvomme maastoliikennettä ja roskaantumista.
Teemme sidosryhmätyötä lajin tilanteen parantamiseksi	Kansallispuiston viereiselle yksityiskiinteistölle kulkee tieoikeus kansallispuiston läpi direktiivilajin kasvupaikan kohdalta. Neuvottelemme tarvittaessa yksityiskiinteistön omistajan ja Lapin Ely-keskuksen kanssa, miten lajin voi huomioida yksityiskiinteistölle kulkiessa.
Neuvottelemme paliskunnan kanssa poronhoitoon vaikuttavista asioista	Paliskunta ja Metsähallitus neuvottelevat ja sopivat säännöllisesti poronhoitoon vaikuttavista toimista valtion mailla.
Osallistumme matkailualueelle perustettavaan yhteistyöryhmän toimintaan	Metsähallitus on perustamassa jatkuvaa yhteistyöryhmää Sallan matkailualueelle. Luontopalvelut osallistuu yhteistyöryhmän toimintaan.
Muu rakennuskanta	
Toimenpide	Kuvaus
Muut toimenpiteet	
Toimenpide	Kuvaus
Tuotamme tietoa porotalouden reviiriperusteisen korvausjärjestelmän tarpeisiin	Tuotamme vuosittain tietoa porotalouden reviiriperusteisen korvausjärjestelmän tarpeisiin.

Valmiudet			
Tyyppi	Valmius	Kuvaus	
Palvelurakenteiden turvallisuus			
Tyyppi	Valmius	Kuvaus	
Pelastusyhteistyö	On	Teemme tarvittaessa yhteistyötä alueellisten pelastuslaitosten kanssa.	
Yhteistyö			
Tyyppi	Valmius	Kuvaus	
Alueellinen ja paikallinen yhteistyö	On	Metsähallitus hoitaa ja kehittää kansallispuistoa yhteistyössä alueen sidosryhmien kanssa. Metsähallitus on perustamassa Sallan matkailualueelle säännöllisesti kokoontuvaa yhteistyöryhmää, jonka tarkoitus on muun muassa välittää tietoa ryhmään osallistuvien välillä. Metsähallitus myös pitää tiiviisti yhteyttä Sallan kuntaan, Lapin liittoon, Lapin Ely-keskukseen ja muihin alueella toimiviin sidosryhmiin.	
Kansainvälinen yhteistyö	On	Sallan kansallispuistolla ei toistaiseksi ole merkittäviä kansainvälisiä yhteistyökuvioita. Kun kansallispuiston toiminta kehittyy ja jatkuu, myös kansainvälisiin yhteistyöverkostoihin voidaan tarvittaessa suunnata resursseja.	
Muu kuin virkistys- ja retkeilykäyttöä palveleva rakennuskanta			
Kohde (nimi)	Omistaja	Kpl	Kuvaus
Latvajärven pohjoisranta	Sallan Eränkävijät ry	5	Latvajärven pohjoisrannalla on 0,5 hehtaarin vuokra-alue, jossa on viisi rakennusta: kämpä, sauna, puuvaja, varastorakennus ja käymälä. Alueen vuokrasopimus on voimassa 31.12.2025 asti. Vuokrasopimusta ei uusita.
YSA-alueet ja muut yksityisessä omistuksessa oleva alueet			
Suunnittelualueella ei ole yksityisiä luonnonsuojelualueita. Suunnittelualan sisällä on muutamia yksityisiä kiinteistöjä.			

19 Resurssit

Selite	Lomakkeella määritellään toiminnan suunnittelun pohjaksi hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuksen kerta- ja jatkuvaluonteiset kustannukset. Lisäksi määritellään muut alueen hoitoon ja hallintoon liittyvät kustannukset, mikä tukee hoito- ja käyttösuunnitelman kytkemistä vuotuisen toiminnan suunnitteluun. Hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuksen kustannuksista vastaa lähinnä Metsähallitus. Mikäli suunnitelmaan kirjataan muita tahoja, kuten ELY-keskusta tai kuntaa koskevia sitoumuksia, myös niiden kustannukset esitetään lomakkeella.		
Vuosi, jonka kustannustasoon arviot perustuvat		2022	
	Jatkuvaluonteiset kulut €/vuosi	Kertaluonteiset menot €	Lisätietoja
Rakennukset		600 000	Pahaojankurun auto/varaustupa, käymälä, liiteri, portaat
Rakennukset	78 000		Luontokeskuksen tilojen vuokrat ja asiakaspalvelun osto maksavat (sis. alv 24 %)
Rakennelmat	150 000		Palvelurakenteiden ylläpito ja kunnostus sekä töiden suunnittelu (ml. palkka- ja matkakulut, materiaalikulut, koneet, kulkuneuvot, polttoaineet jne.)
Rakennelmat		400 000	Kolmiloukkosen ja Pitkälammen taukopaikkarakenteiden uusiminen (laavut, liiterit, käymälät, pitkostus)
Rakennelmat		50 000	Lajittelupisteet pääreittien lähtö/päättepisteisiin, käymäläjätteen kompostoinnin järjestäminen
Rakennelmat	70 000		Polttopuuhuolto
Reitit		150 000	Iso Pyhätunturin ympyräreitti, kävijöitä ohjaavat rakenteet laen tunturikankaalla
Reitit		100 000	Tunturilampien ympyräreitti
Reitit			Kolmiloukkosen vaativa esteetön -reitit viimeistely
Reitit		100 000	Reitti ja portaat Kaunisharjun pysäköintipaikalta Kaunisharjun taukopaikalle
Opastuspalvelut ja opastusviestintä	60 000		Verkkosivujen, viestintä- ja karttamateriaalien ylläpito, someviestintä, ilmoitukset ym.
Opastuspalvelut ja opastusviestintä		200 000	Opasteiden uusiminen (tienvarsi-, reittien lähtö-, reitti-, taukopaikkaopasteet)
Kävijälaskenta, kävijä-, yritys- ym. tutkimukset		50 000	Kävijätutkimus (suunnittelukulut, palkat, matkakulut, taittokulut ym.)
Virkistyskäyttö yhteensä	358 000	1 650 000	
Ennallistaminen		10 000	Metsien ennallistamispoltot, yksi toteutettu poltto suunnittelukaudella
Ennallistaminen		10 000	Virtavesien ennallistaminen. Vähintään neljän vaellusesteen posto ja purojen uomakunnostusta
Luonnonsuojelun seurannat	2 000		Huonosti tunnettujen lajiryhmien inventoinnit
Luonnonsuojelun seurannat	2 000		Palvelurakenteita suunniteltaessa tai kunnostettaessa tarkastamme tarvittaessa alueen luontoarvot.

Luonnonsuojelun seurannat	3 000		Direktiivilajien ym. lajien esiintymätarkistukset
Luonnonsuojelu yhteensä	7 000	20 000	
Arkeologiset kohteet	1 500	5 000	Arkeologisten kohteiden kunnan seuranta, hoidon suunnittelu ja toteutus, arkeologiset täydennysinventoinnit
Kulttuuriperintö yhteensä	1 500	5 000	
Kiinteistötekniset kulut		150 000	Rajankäynti
Osallistamis- ja sidosryhmätyökulut	20 000		Kansallispuistoon liittyvä sidosryhmätyö (matkailualueen yhteistyöryhmä, yhteistyöyritysten kouluttaminen, viestintäyhteistyö ym.)
Muut hallintokulut		50 000	Kiinteistönmuodostus
Muut hallintokulut		200 000	Kansallispuiston rajojen avaus ja merkintä
Hallinto- ja muut kulut yhteensä	20 000	400 000	
Kaikki yhteensä	386 500	2 075 000	Kaikki kustannukset yhteensä suunnitelmakaudella (15 vuotta) €
			7 872 500

20 Vaikutusten arviointi

Selite	Lomakkeella kuvataan toimenpiteiden vaikutukset, toimenpiteisiin säilyvät riskit ja riskien torjunta.
--------	---

Vaikutukset Natura 2000-suojeluperusteisiin

Ks. tarkempi arviointi liitteestä.

Arvioinnin yhteenveto:

Suunnittelualueelta on jo ennen kansallispuiston perustamista ollut melko hyvät tiedot suojeluperusteena olevien luontotyyppien ja kasvilajien osalta sekä kohtalaiset tiedot eläinlajien osalta. Lisäksi tietoja on täydennetty luontotyyppien, lettorikon, direktiivikasvilajin, sammalien sekä selkärangattomien osalta vuosina 2021-22. Jäkälälajien osalta tiedot ovat edelleen hyvin puutteelliset.

Hoito- ja käyttösuunnitelman vaikutukset Natura-alueen suojeluperusteisiin ovat sekä suoria että epäsuoria, ja monilla toimenpiteillä on sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia. Vaikutukset voidaan karkeasti jakaa retkeilyrakentamisen, kävijämäärän kasvun, viestinnän ja matkailuyhteistyön sekä tiedonkeruun ja konkreettisten luonnonhoitotoimien vaikutuksiin.

Tärkein hoito- ja käyttösuunnitelman strateginen linjaus on kansallispuiston vyöhykejako. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa suunnittelualaue on jaettu virkistys- ja luontomatkailu-, syrjä- ja rajoitusvyöhykkeisiin. Virkistys- ja luontomatkailuvyöhykettä on noin 35 prosenttia, ja kävijät ohjataan pääosin sinne. Rajavyöhykkeestä muodostuvan rajoitusvyöhykkeen osuus Natura-alueesta on noin 10 prosenttia. Rajoitusvyöhykkeellä liikkuminen on luvanvaraista, eikä sinne ohjata mitään toimintaa.

Syrjävyöhykettä on noin 55 prosenttia, ja siellä tavoite on vaalia alueen erämaisyyttä. Kansallispuiston ulkopuolella on runsaasti suosittuja reittejä, jotka liittyvät saumattomasti Natura-alueen reitteihin.

Jos uusia reitinosille tai lisärakenteille tulee tarve, sijoitetaan virkistys- ja luontomatkailuvyöhykkeelle. Koska hoito- ja käyttösuunnitelma on strategisen tason pitkäaikainen suunnitelma, on suunnitelmaan pakko jättää kyseinen mahdollisuus luonnonsuojelullisten tavoitteiden turvaamiseksi.

Hoito- ja käyttösuunnitelmalla on Natura-alueen suojeluperustelajeihin ja -luontotyyppeihin sekä lieviä positiivisia että lieviä negatiivisia vaikutuksia. Kaiken kaikkiaan hoito- ja käyttösuunnitelman ei arvioida voivan yksin tai yhdessä muiden alueeseen vaikuttavien tekijöiden kanssa merkittävästi heikentää Aatsinki-Onkamon Natura-alueen suojeluperustelajien tai -luontotyyppien tilaa, eikä varsinaiselle Natura-arviolle ole tarvetta.

Yhteenveto suunnitelman vaikutuksista

Tiivistelmä:

Vaikutukset muihin luontoarvoihin:

Mahdolliset vaikutukset kansallispuiston luontoarvoihin liittyvät ennen kaikkea kansallispuistoksi perustamisen mahdollisesti aiheuttamaan käyntimäärien nousuun. Käyntimäärien lisääntyminen ei siis ole niinkään seurausta hoito- ja käyttösuunnitelmasta, eikä suunnitelmalla ole siihen juuri mahdollista vaikuttaa. Suunnitelmaan sisältyvillä toimenpiteillä voidaan kuitenkin huolehtia mm. kävijöitä ohjaamalla, etteivät suojeluarvot vaarannu.

Hoito- ja käyttösuunnitelmalla on sekä positiivisia että negatiivisia luontovaikutuksia, mutta negatiiviset olisivat kaikkiaan vielä merkittävämpiä, jos suunnitelmaa ei tehtäisi. Suunnitelmaan on kirjattu useita kävijöitä ohjaavia, haittavaikutuksia lieventäviä toimenpiteitä, kuten reittien sekä palvelurakenteiden kunnon ja toimivuuden parantamista, opasteiden uusimista, viestinnän tehostamista sekä yhteistyösopimusten solmimista matkailutoimijoiden kanssa. Lisäksi monet suunnitelluista toimenpiteistä, kuten virtavesien kunnostaminen ja ennallistamispoltot, vaikuttavat suoraan myönteisesti alueen luonnonsuojeluarvoihin.

Suunnitelman tärkeä ohjaava osa on kansallispuiston jakaminen eri vyöhykkeisiin. Suurin osa reiteistä ja rakenteista sijoittuu retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeelle, ja suurin osa kansallispuistokävijöistä ohjautuu käyttämään niitä. Syrjävyöhyke ja rajoitusvyöhyke kattavat yli 65 prosenttia kansallispuiston pinta-alasta, ja niillä tavoite on muun muassa erämaisyyden säilyttäminen. Aatsinginhauta kuuluu syrjävyöhykkeeseen, mutta sen läpi kulkee siellä jo pitkään olleet UKK-reitti ja moottorikelkkaura. Niiden käyttö todennäköisesti lisääntyy hieman, ja tilannetta seurataan mm. laskureilla.

Suunnitelman keskeisin eläinlajistoon vaikuttava tekijä on mahdollinen kävijöiden aiheuttaman häiriön lisääntyminen, ja kaikista häiriöherkimpiä ovat isot petolinnut. Alueella pesivän

direktiivilintulajin pesintämenestystä tarkkaillaan vuosittain. Pesintöjen määrä on myös yksi LAC-mittareista (40) Tarvittaessa tehdään toimintaa korjaavia toimenpiteitä. Lintulaji pesii alueella, jonka lähellä on jo vuosikymmeniä sijainnut moottorikelkkaura sekä retkeilyreitti ja retkeilijöiden taukopaikka.

Selkeämmän käsityksen saamiseksi palvelurakenteiden vaikutusalueesta, muodostettiin karttatarkastelussa kansallispuiston olemassa olevien ja tulevien reittien ympärille 50 metrin puskuri kumpaankin suuntaan ja taukopaikkojen ympärille niiden keskipisteestä 500 metrin säteellä puskuri joka suuntaan. Puskureiden sisälle jää 880 hehtaaria, ja siitä retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeen sisälle 683 hehtaaria. Kansallispuiston pinta-ala on 9995,76 hehtaaria, joten puskurien sisään jäävän alan osuus on 8,8 prosenttia kansallispuiston pinta-alasta. Linnuston osalta tilannetta voisi verrata Pallas-Yllästunturin kansallispuistossa tehdyn tutkimuksen havaintoihin. Siinä oli käytetty 50 metrin puskurisädetä kaikkien palvelurakenteiden ympärillä, kun tutkittiin retkeilyn vaikutusta linnustoon (39). Siellä aivan hiihtokeskusten ja kylien lähistöllä oli enemmän ihmisen läheisyydessä selviäviä lajeja, kuten varislintuja. Kansallispuiston virkistyskäytön ei havaittu merkittävästi muuttavan metsälinnuston koostumusta Pallas-Ylläksen kansallispuistossa.

Uhanalais- ja direktiivilajiston merkittävin keskittymä kansallispuistossa on puiston halkaiseva Aatsinginhauta ympäristöineen. Alue kuuluu lähes kokonaisuudessaan syrjävyöhykkeeseen, jonne ei osoiteta uusia taukopaikkoja tai reittejä. Virkistysvyöhykkeeseen kuuluvasta Pahaajankurusta on viimeaikaisissa inventoinneissa löytynyt merkittäviä sammalesiintymiä. Lisääntyvien kävijämäärien kulutusvaikutuksia Pahaajankurussa ehkäistään ohjaavilla reittirakenteilla. Runsaasti uhanalaislajistoa on myös Iso Pyhäntunturin etelärinteellä. Havainnot ovat pääasiassa epifyyttijäkälä (nukkamunuaisjäkäle, raidannappijäkälä, hongantorvijäkälä), joiden kasvupaikkoihin - lehtipuiden runkoihin ja maapuihin - ei kävijämäärien lisääntymisellä arvella olevan juuri vaikutusta.

Kokonaan uusia reittejä tai kokonaan uusille paikoille rakennettavia rakenteita on vähän. Uudet reittiosuudet sijoittuvat kaikki virkistys- ja luontomatkailuvyöhykkeelle ja ovat lyhyitä. Yhtä lukuun ottamatta niiden kohdalla on kulkenut jo polut, joita alueen kävijät ovat käyttäneet. Kansallispuistossa on jo uusittu ja laajennettu taukopaikkarakenteita, ja tarkoitus on tehdä vielä jo käytössä olevalle taukopaikalle autiotupa.

Suosituilla, kulumisherkillä kohteilla kävijöitä ohjaamaan tehdään vielä lisää ohjaavia rakenteita. Tällaisia ovat Iso Pyhäntunturin huipun tunturikangas sekä Pahaajankuru. Hoito- ja käyttösuunnitelmaan on kirjattu toimenpiteiksi uhanalaisten ja direktiivilajien säännölliset tarkastukset/seurannat, huonosti tunnettujen eliöryhmien kartoitukset sekä muut tarvittavat inventoinnit. LAC-mittariksi on otettu direktiivilintulajin pesintätuloksen lisäksi tunturikankaan ja kalkkikallioiden tilan seuranta.

Vaikutukset retkeilyyn:

Kansallispuiston palvelurakenteiden kuntoa on jo pystytty parantamaan, ja työtä on tarkoitus jatkaa resurssien niin salliessa. Esimerkiksi toivottujen lyhyiden ympyräreittien määrää lisääntyy ja esteettömät palvelut lisääntyvät hieman. Palvelurakenteiden selvästi parempi taso verrattuna aikaisempiin jo osittain huonokuntoisiin rakenteisiin houkuttelee käyttämään niitä. Hyvätasoiset rakenteet parantavat kävijätyytyväisyyden lisäksi myös retkeilijöiden turvallisuutta.

Verkkoviestinnällä, maasto-opasteilla sekä asiakasneuvonnalla pyritään varmistamaan, että kansallispuistokävijät toimivat vastuullisesti Retkietikettiä ja kansallispuiston tulevaa järjestyssääntöä noudattaen. Myös yhteiset säännöt lisäävät kävijäturvallisuutta ja kävijätyytyväisyyttä.

Vaikutukset matkailuun:

Kansallispuisto on maailmanlaajuisesti tunnettu ja arvostettu brändi ja merkittävä vetovoimatekijä kävijöiden houkuttelemisessa Sallatunturin matkailualueelle. Kansallispuiston kävijät käyttävät matkailualueen palveluja ja jättävät euroja majoituspalveluihin, ruokakauppoihin ja muita palveluja tarjoaville yrityksille, ja se tukee aluetaloutta kestävän luontomatkailun kasvun kautta.

Matkailun yritystoiminta kansallispuistossa edellyttää pääosin Metsähallituksen lupaa tai sopimusta. Tilanne oli sama myös alueen ollessa Sallatunturin luonnonsuojelualue. Sopimuksen mukaisen käyttöoikeuden lisäksi yrittäjät saavat osana yhteistyötä myös mm. kansallispuistologojen käyttöoikeuden, viestinnällistä materiaalia ja ohjeita ja mahdollisuuden hyödyntää kansallispuiston brändiä toiminnassaan.

Sallan kansallispuiston ja koko kunnan vetovoimatekijä on luonto ja erämaisuus, onhan kunnan tunnuslause ”In the middle of nowhere eli Keskellä ei mitään”. Kun kansallispuiston suojeluarvoja ja erämaisuutta turvataan vyöhykejaolla, rakenteiden sijoittamisella ja kunnossapidolla, kestävän luontomatkailun yhteistyösopimuksilla matkailuyrittäjien kanssa, kansallispuistokävijöiden ohjaamisella ja opastamisella sekä polttopuu- ja jätehuollolla, säilyy alue houkuttelevana ja omanlaisenaan vastaisuudessakin.

Metsähallitus on perustamassa säännöllisesti kokoontuvaa Sallan matkailualueen sidosryhmistä koostuvaa yhteistyöryhmää. Säännöllisellä yhteistyöllä paikallisten ja alueellisten sidosryhmien kanssa vähennetään kansallispuistoon liittyviä ristiriitoja ja edistetään avoimuutta, tiedonvälitystä, näkemysten yhteensovittamista ja laajempaa omistajuutta puistosta. Lisäksi yhteistyöyrittäjiin pidetään yhteyttä matkailualueen yhteistyöryhmän kokoontumisten lisäksi tarvittaessa muulloinkin.

Vaikutukset paikallisiin:

Sallan kansallispuiston alue oli aiemmin Sallatunturin luonnonsuojelualuetta ja jo vuodesta 1998 suurimmaksi osaksi myös Natura 2000 -aluetta. Kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma ei muuta paikallisten oikeuksia.

Kansallispuiston sisällä on muutamia yksityisiä kiinteistöjä, ja kulku niihin samoin kuin kansallispuiston viereisille yksityiskiinteistöille on edelleen mahdollista aiemmin maanmittaustoimituksessa määritellyllä tavalla. Hoito- ja käyttösuunnitelma ei myöskään muuta etelästä ja pohjoisesta kohti kansallispuistoa suuntautuvien teiden käyttöä.

Maastoliikennettä säädellään samalla tavalla Metsähallituksen maastoliikenneperiaatteiden mukaan kuin aiemminkin. Marjastus ja sienestys ovat sallittuja entiseen tapaan.

Suunnittelualue sijaitsee poronhoitoalueella ja on merkittävä paliskunnan porojen laidunalue, mikä on pyritty huomioimaan suunnitelmassa. Paliskunnan edustaja on ollut mukana suunnittelun yhteistyöryhmässä tuomassa esiin porotalouden näkemyksiä.

Kansallispuisto on jaettu kolmeen vyöhykkeeseen. Retkeilyn ja luontomatkailun tuoma käyttöpaine ohjataan virkistysvyöhykkeelle, ja palvelurakenteet ja reitit keskitetään sinne. Syrjävyöhykkeellä voi liikkua ja leirytyä jokamiesoikeuksien mukaan kuten aikaisemminkin. Rajavyöhyke on rajoitusvyöhykettä, ja rajavyöhykkeellä liikkumista säätelee rajavartiolaitos (15.7.2005/578).

Ilmastonmuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen

Suojelualueverkosto on tärkeä luonnon monimuotoisuuden ylläpitäjä ilmaston muuttuessa, ja verkosto voi lieventää ilmastonmuutoksen vaikutuksia lajistoon (37). Kansallispuiston metsät ja suot toimivat hiilinieluinä ja -varastoina, ja niillä on merkitystä sekä ilmastonmuutoksen hillinnässä että siihen sopeutumisessa.

Lämpötilojen nousu, mahdolliset äärisääolot ja sademäärien ja haihdunnan muutos vaikuttaa kuitenkin myös suojelualueiden luontotyypeihin ja lajeihin, esimerkiksi soiden vesitalouteen. Myös metsien häiriödynamikka saattaa muuttua. Leudommat talvet saattavat vaikuttaa myös esimerkiksi tykyn muodostumiseen kansallispuiston vaaroilla kasvaviin puihin. Kansallispuiston lajisto saattaa muuttua ilmastonmuutoksen myötä; eteläiset lajit siirtyä pohjoisemmas ja pohjoiset lajit taantua.

Monimuotoisuus on avainasemassa metsien ekosysteemipalveluiden ja sopeutumiskyvyn turvaamisessa (37). Sallan kansallispuistossa metsät ovat suurimmaksi osaksi keski-ikäisiä yli 200-vuotiaita erirakenteisia luonnonmetsiä. Mutta etenkin Aatsinginhaudan molemmin puolin Julmoivan ja Koutoivan puoleisissa rinteissä on laajalti eri-ikäisiä kasvatusmetsiä, joista osa on aurattu ja istutettu 1980-luvulla. Kansallispuisto muodostaa läheisten Natura-alueiden kanssa palojatkumoalueen, ja alueella on tarkoitus tehdä metsien ennallistamispolttoja palojatkumosuunnitelman mukaisesti. Ennallistaminen parantaa palaneesta puusta riippuvaisten lajien elinympäristöjä tukee lajien siirtymistä sopiviin elinympäristöihin muuttuvassa ilmastossa.

Suomen ympäristökeskuksen vetämässä SUMI-hankkeessa (37) Sallan kansallispuistoissakin esiintyvistä luontotyypeistä herkimiksi ilmastonmuutoksen suhteen on tunnistettu tunturikankaat, virtavesien latvapurot, lähteet ja lähdesuot sekä avoimet ja puoliavoimet kallioluontotyypit. Ainoa pienialainen tunturikangas kansallispuistossa on Iso Pyhätunturin laella. Sinne tullaan suunnittelemaan kulumiselta suojaavia, kävijöitä ohjaavia rakenteita. Kansallispuistossa on muutamia dolomiittikallioita, joilla kasvaa herkkää lajistoa. Tarkoitus on rajoittaa kalliokiipeilyä niillä.

Soiden ennallistamistoimia ei ole suunniteltu, mutta jo aiemmin Aatsinginhaudan itärinteessä on ennallistettu 22 hehtaaria suota. Ennallistetulla alueella on mm. lettorämeitä, lettokorpea ja lähteisyyttä. Ennallistamistoimien vaikutusta lajistoon seurataan. Suunnitelmaan on kirjattu myös virtavesien kunnostustoimenpiteitä, joilla edesautetaan lajien siirtymistä. Olennaista on myös lajien ja luontotyyppien tilan seuranta ilmastonmuutoksen edetessä.

Toistaiseksi kansallispuistossa ei ole havaittu haitallisia vieraskasvilajeja, mutta tilannetta seurataan ja tarvittaessa torjutaan haitallisten vieraslajien leviämistä. Tarvittaessa vieraseläinlajeista minkin ja supikoiran pyytäminen mahdollisesta Metsähallituksen luvalla.

Kansallispuiston hiilijalanjälki muodostuu sekä Metsähallituksen että kansallispuistokävijöiden ja sitä toiminnassaan eri tavoin hyödyntävien yritysten toiminnasta. Kansallispuistokävijät voivat vaikuttaa hiilijalanjälkeensä ennen kaikkea valitsemalla joukkoliikennevälineen tulotavaksi kansallispuistoon. Junalla pääsee Kemijärvelle saakka ja bussilla vähintään Sallan kirkonkylälle. Valitettavasti paikallisliikennettä kirkonkylän ja kansallispuiston väliillä ei ole, mutta taksipalvelut ovat käytettävissä.

Kävijät voivat pienentää käyntinsä hiilijalanjälkeä myös käyttämällä polttopuuta maltillisesti ja huolehtimalla jätteet asianmukaisesti pois maastosta. Molempiin kannustetaan etenkin viestinnällä. Reittien päälähtöpisteisiin on suunnitteilla jätteiden lajittelupisteitä. Polttopuun maltillinen käyttö vähentää myös tarvetta puun kuljettamiselle alueelle (kuljettamisen hiilijalanjälki pienenee) sekä tarvetta hakata metsiä polttopuutarpeisiin (puusto säilyy hiilivarastona ja -nieluna). Jos ilmastonmuutoksen edetessä ruohikko- ja metsäpalovaroitussajat pitenevät, on tärkeä viestinnällä kannustaa kansallispuistokävijöitä retkeilemään myös ilman tulen tekemistä.

Kansallispuistonkävijöiden suhteellinen hiilijalanjälki pienenee myös viipymää kasvattamalla eli vähemmän, mutta pidempiä viipymiä matkailualueella. Viipymän pituuteen vaikuttaa moni asia, mutta hyväkuntoisilla ja houkuttelevilla palvelurakenteilla ja monipuolisilla luontoliikuntamahdollisuuksilla on siinä pieni osansa. Tuoreen kävijätutkimuksen mukaan 93 % Sallan kansallispuistokävijöistä on kotimaisia. Jos alue on houkuttava paikka vapaa-ajanvietolle, saattaa se olla vaihtoehto ulkomaanmatkalle. Kansainvälisiä matkailijoita on vasta pieni osa kansallispuistokävijöistä, mutta heidän osuutensa todennäköisesti lisääntyy jatkossa matkailutahojen siihen tähtäävien ponnistusten myötä, ja myös lumitalvi houkuttelee. Kansainvälisten kävijöiden mahdollisesti lisääntyessä kansallispuistoon ainakin osittain liittyvän matkustamisen hiilijalanjälki kasvaa. Mutta siihen ei hoito- ja käyttösuunnittelulla voi vaikuttaa.

Kansallispuistoa toiminnassaan hyödyntävien yritysten kanssa solmitaan yhteistyösopimus, jolla yrittäjät sitoutuvat kestävän luontomatkailun periaatteisiin kansallispuistossa ja lähialueilla toimiessaan.

Hiihto on yksi alueen suosituimmista talviaktiviteeteista. Jos lumitalvi lyhenee ilmastonmuutoksen etenemisen myötä, saattavat muut luontoliikuntamuodot, kuten pyöräily, lisääntyä. Siihenkin pyritään varautumaan reittien kestäväinnillä.

Metsähallitus toimii kansallispuistossa Metsähallituksen ilmasto-ohjelman (38) mukaisesti. Ainakin toistaiseksi kansallispuiston alueella on talvella pysyvä lumipeite, mutta lumettoman ajan pidentyminen ja talvien leudontuminen tulee vaikuttamaan siihen, mihin aikaan huolto voidaan tehdä. Jatkossa, varsinkin kävijämäärien todennäköisesti lisääntyessä, huoltoa voidaan joutua tekemään yhä enemmän sulan maan aikana. Sitä pyritään huomioimaan muun muassa reittejä kestävämmällä ja pidentämällä rakenteiden elinkaarta oikeilla materiaalivalinnoilla ja riittävällä huollolla. Lisäksi suurin osa kansallispuistosta on syrjä- ja rajoitusvyöhykettä, johon ei ohjata retkeilykäyttöä eikä palvelurakenteita, joten huolto pystytään kohdistamaan rajatulle retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeelle.

Kansallispuiston huoltoväliä pyritään pidentämään mm. kehittämällä jätehuoltoa ja parantamalla käymälöitä esimerkiksi niiden säiliöitä suurentamalla ja siten tyhjennysväliä pidentämällä. Poltto- ja rakennuspuu hankitaan jo kestävästi hoidetuista metsistä (esim. PEFC- tai FSC-metsäsertifiointijärjestelmä).

Tavoite: Alueen lajistosta on ajantasaiset ja kattavat tiedot						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo- ginen	Sosiaa- linen	Talou- dellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Arvioimme uusia toimenpiteitä suunniteltaessa inventointitarpeen ja inventoimme tarvittaessa. Toimenpiteitä suunniteltaessa asiantuntijamme arvioi niiden vaikutukset suojeluarvoihin. Mikäli toimenpidealueella tiedot ovat puutteelliset, tarkastamme alueen luontoarvot tarvittaessa ennen toimenpiteitä.	Suojeluarvot tulevat huomioituiksi erilaisia toimenpiteitä suunniteltaessa. Suojeluarvot eivät vaarannu.	x			Mahdollinen vaikutus	Rakenteiden suunnittelun ja toteutuksen aikaväli voi olla lyhyt, ja luontoarvojen tarkastamisen optimaalinen ajankohta vaikeasti sovitettavissa muihin luonnonsuojelutöihin. Pyrimme ennakoimaan tulevat toimenpidetarpeet mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.
Arvioimme virkistyskäytön vaikutuksia LAC-seurannalla. Arvioimme virkistyskäytön kestävyyttä hyväksyttävissä olevien muutosten rajojen määrittelyn avulla (LAC, Limits of Acceptable Change, 40). Menetelmässä kestävyuden eri osatekijöille etsitään hyväksyttävissä olevien muutosten raja-arvot eli vaihteluväli, jolla toiminnasta aiheutuvien ympäristömuutosten tulisi pysyellä. Matkailusta ja virkistyskäytöstä aiheutuvia ympäristövaikutuksia mitataan sopivien mittareiden avulla.	Vuosittain läpikäytävät LAC-mittarit antavat tietoa kansallispuiston virkistys- ja matkailukäytön kestävyydestä ja vaikutuksesta alueen suojeluarvoihin. Nykyisen tilanteen mittausten perusteella voidaan tarvittaessa jo etukäteen ryhtyä ennaltaehkäiseviin korjaaviin toimenpiteisiin, mikäli sovitut raja- arvot uhkaavat ylittyä tai alittua. Menetelmällä seurataan esimerkiksi ympäristön kulumista, vaikutuksia lajeihin ja luontotyyppeihin, asiakastyytyvääsiä, alueiden käyntimääriä ja matkailun vaikutuksia paikallistalouteen ja kulttuuriin.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Ei riskejä.
Kartoitamme huonosti tunnettuja eliöryhmiä (esim. jäkälät). Teemme lajistokartoituksia eri lajiryhmille tarpeen mukaan.	Kartoituksista saatu tieto auttaa arvioimaan lajien ja luontotyyppien suojelutasoa ja mahdollista hoitotarvetta. Käytämme tietoa lajeista myös kansallispuistossa tapahtuvien toimintojen suuntaamiseen siten, etteivät luontoarvot vaarannu. Voimme hyödyntää lajitietoa myös viestinnässä ja tehdä siten kansallispuiston luontoarvoja tunnetuksi alueen kävijöille.	x			Mahdollinen vaikutus	Riskinä kartoitusresurssien vähyys. Suuntaamme rajalliset kartoitusresurssit etenkin virkistyskäytön kannalta keskeisimmille alueille sekä biotoopeille, jotka etukäteen arvioiden ovat uhanalaisen ja muun huomionarvoisen lajiston kannalta tärkeimpiä.
Tarkastamme/seuraamme säännöllisesti uhanalaisten ja direktiivilajien esiintymiä. Teemme säännöllisesti lajiseurantaa keskittyen direktiivilajeihin, erityisesti suojeltaviin, kiireellisesti suojeltaviin sekä muihin korkeimpien uhanalaisuusluokkien lajeihin.	Käytämme tietoa lajiesiintymistä lajien suojelutason ja siinä tapahtuvien muutosten taustatekijöiden arviointiin sekä mahdollisten suojelutoimien (esimerkiksi kasvupaikan hoito, kävijöitä ohjaavat rakenteet) suunnitteluun ja toteuttamiseen.	x			Mahdollinen vaikutus	Riskinä seurantaresurssien puute. Suuntaamme vähäiset resurssit etenkin uhanalaisimpiin lajeihin ja niihin esiintymiin, joiden tilan on aiemmin seurannassa todettu heikkenevän tai joiden elinympäristössä on todettu muutoksia.

Tavoite: Direktiivilajien tila paranee						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Teemme sidosryhmätyötä lajin tilanteen parantamiseksi. Kansallispuiston viereiselle yksityiskiinteistölle kulkee tieoikeus kansallispuiston läpi direktiivilajin kasvupaikan kohdalta. Neuvottelemme tarvittaessa yksityiskiinteistön omistajan ja Lapin Ely-keskuksen kanssa, miten lajin voi huomioida yksityiskiinteistölle kulkiessa.	Yksityiskiinteistön omistaja huomioi lajin kulkiessaan kiinteistölleen.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Ei riskejä.
Tavoite: Metsäluontotyyppien luonnontila paranee						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Toteutamme ennallistamispoltoja aiemmin laaditun palojatkumosuunnitelman mukaisesti. Aatsinki - Onkamo muodostaa Suksenpaistama - Miehinkävaaran ja Peuratunturin Natura 2000 -alueiden kanssa palojatkumoalueen, jolla on tarkoitus tehdä metsänpoltoja säännöllisesti noin seitsemän vuoden välein. Sallan kansallispuiston suunnitellut polttokuviot sijaitsevat Aatsinginhaudan alueella, missä on paljon aiemmin käsiteltyjä metsiä.	Metsien ennallistamispolto tuottavat elinympäristöjä harvinaiselle ja uhanalaiselle palolajistolle, lisäävät kuolleen ja kuolevan puun määrää, vaikuttavat elävien puiden puuaineksen laatuun sekä monipuolistavat metsikön puustorakennetta mm. lisäämällä erirakenteisuutta ja lehtipuuston osuutta. Poltot nopeuttavat käsiteltyjen metsien sukkessiota kohti luonnonmetsää ja edistävät näin Natura-alueen suojeluperusteena olevien luonnonmetsien tilaa.	x			Mahdollinen vaikutus	Ennallistamispolton riskejä ovat palon karkaaminen ennallistamiskohteen ulkopuolelle, arvokkaiden uhanalaisten lajiesiintymien hävittäminen ennallistamiskohteelta ja ravinteiden huuhtoutuminen. Noudatamme ennallistamispoltoissa Metsähallituksen riskit huomioivaa ennallistamisohjetta. Polttokohteen valinnalla, polttoajankohdalla sekä polton toteutustavalla saadaan palon karkaamisen riski pieneksi. Kartoitamme polttokohteelta arvokkaat lajiesiintymät ja kulttuuriperintökohteet ja rajaamme ne tarvittaessa polton ulkopuolelle tai valitsemme korvaavan polttoalueen. Jätämme pienvesien rannoille riittävät suojavyöhykkeet ravinteiden huuhtoutumisen estämiseksi. Tarkistamme alueen pohjavesiluokituksen ja varmistamme kohteen soveltuvuuden polttoon tarvittaessa alueelliselta ELY-keskukselta. Ilmoitamme ennallistamispolton toteuttamisajankohdasta pelastuslaitokselle ja viestimme kansallispuistokävijöille ja paikallisille.
Tavoite: Sisävesiluontotyyppien tila paranee						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Kunnostamme virtavesiä inventoinneissa todetun tarpeen mukaan. Poistamme vähintään neljä virtavesi-inventoinneissa	Toimet parantavat luontotyypin Pikkujouet ja purot sekä luontotyypillä esiintyvän lajiston tilaa alueella. Toimet saattavat myös parantaa kalastusmahdollisuuksia puroilla,	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Vanhoilla purojen puurakenteilla on usein myös merkittäviä luonnonsuojellisia (esim. uhanalaiset sammaleet) ja kulttuurihistoriallisia arvoja, jotka voivat tuhoutua

havaittua ihmistoiminnan aiheuttamaa purojen vaellusestettä (betonirumpuja, siltoja, patoja) kiireellisyysjärjestyksessä. Lisäksi teemme purojen uomakunnostuksia (mm. vanhan uoman vesitys ja kiveäminen)	millä on edelleen positiivisia sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia.					vaellusesteen poiston yhteydessä. Riski vältetään huolellisella toimenpidesuunnittelulla.
Tavoite: Alueen kävijät tuntevat puiston järjestyssäännön ja Retkietiketin ja toimivat niiden mukaisesti						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Kansallispuistosta muodostetaan oma kiinteistönsä. Kansallispuistosta muodostetaan kiinteistötoimituksessa oma lakisääteinen kiinteistönsä.	Kansallispuistosta muodostetaan lakisääteinen oma kiinteistönsä.	x	x		Ei vaikutusta	Ei riskejä.
Laadimme kansallispuistolle järjestyssäännön. Laadimme Sallan kansallispuistolle järjestyssäännön hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistamisen jälkeen. Järjestyssäännöllä voidaan antaa kävijöitä sitovia määräyksiä mm. liikkumisen ohjaamiseksi tietyille alueille. Järjestyssäännön valmistelussa noudatamme tämän hoito- ja käyttösuunnitelman linjauksia.	Järjestyssääntö auttaa kansallispuiston suojeluarvojen säilymisessä määrittelemällä ja kokoamalla yhteen dokumenttiin kansallispuistossa sallitut ja ei-sallitut toiminnot. Järjestyssäännön laatiminen ja ennen kaikkea siitä viestiminen parantavat myös käyttäjien viihtyvyyttä, kun kansallispuistokävijöille on selkeät säännöt eikä toiminta ole hallitsematonta.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Kävijät eivät tunne tai noudata järjestyssääntöä. Viestimme järjestyssäännöstä verkossa ja säännöllisesti myös somekanavissa ja asiakaspalvelupisteessä.
Merkitsemme kansallispuiston rajat maastoon. Merkitsemme luonnonsuojelulain mukaisesti kansallispuiston rajat maastoon.	Selkeät rajamerkinnot hyödyttävät paikallisia, ympäristön yksityisten kiinteistöjen omistajia sekä retkeilijöitä ja muita alueen käyttäjiä. Selkeät kansallispuiston rajat kertovat millä alueella liikutaan. Ne myös herättelevät miettimään, miten kansallispuiston säännöt poikkeavat ympäröivästä alueesta ja auttavat kansallispuiston suojeluarvojen turvaamisessa.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Ei riskejä.
Viestimme kansallispuiston järjestyssäännöstä ja Retkietiketistä. Opastamme luontoon lähtijöitä ja viestimme vastuullisesta ja turvallisesta retkeilystä ja Retkietiketistä verkkopalveluissamme, maastossa sekä yhteistyössä palveluntuottajan kanssa luontokeskuksessa.	Kävijät tuntevat kansallispuiston järjestyssäännön sekä vastuullisen retkeilyn periaatteet ja toimivat kansallispuiston suojeluarvot, kansallispuiston muun käytön ja toiset kävijät huomioiden. Tämä vähentää virkistyskäytön vaikutuksia kansallispuiston suojeluarvoihin: mm. eläimistön kokemaa häiriötä, roskaantumista ja maaston kulumista. Viestinnällä halutaan vaikuttaa myös siihen, että kävijät käyttäisivät polttopuuta maltillisesti ja sitä kautta vähentäisivät huollon tarvetta ja kustannuksia samalla pienentäen huollosta aiheutuvaa hiilijalanjälkeä.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Viestintä ei saavuta kävijöitä. Teemme viestintää jatkuvasti ja monikanavaisesti.

Tavoite: Sallan kansallispuiston palveluvarustus ja opastus on riittävää, hyvässä kunnossa ja ohjaa kävijöitä. Palveluvarustus vastaa kysynnän muutoksiin.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutusdirektiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Huolehdimme jätehuollosta, parannamme jätehuoltoratkaisuja ja uusimme käymälöitä. Huolehdimme asianmukaisesti kansallispuiston jätehuollosta (roskat ja käymäläjätteet). Saatamme jätehuoltoratkaisut ja käymälät ajan tasalle. Järjestämme reittien alku/loppupäähän riittävästi jätteiden lajittelumahdollisuuksia. Viestimme roskattomasta retkeilystä.	Toimivat käymäläratkaisut houkuttavat käyttämään käymälöitä, eikä käymäläjätettä päädy luontoon. Uusittuja käymälöitä on myös helpompi huoltaa, ja niiden tyhjennysväli on vanhoja käymälöitä pidempi. Se pienentää myös kansallispuiston huoltamisen hiilijalanjälkeä. Pääsääntö on roskaton retkeily, mutta mm. reittien päälähtöpaikkoihin järjestettävät roskien lajittelupisteet helpottavat retkeilijöiden jätteiden asianmukaista käsittelyä.	x	x	x	Ei vaikutusta	Käymälöihin laitetaan niihin kuulumatonta jätettä, kävijät eivät toimi roskattoman retkeilyn periaatteiden mukaan. Lisäämme käymälöihin ohjeistusta ja viestimme roskattoman retkeilyn periaatteista sekä jätteiden lajittelumahdollisuuksista.
Huolehdimme kansallispuiston polttopuuhuollosta. Toimitamme polttopuita taukopaikoille.	Polttopuiden toimittaminen kansallispuiston taukopaikoille keskittää avotulen teon osoitetuille tulentakopaikoille niille tuotua polttopuuta käyttäen. Houkutus tehdä muualle maastoon epävirallisia nuotiopaikkoja vähenee. Valmiit polttopuut vähentävät kansallispuiston elävän ja kuolleen puuston ottamista polttopuiksi, myös vaara maastopaloihin pienenee. Noudatamme kansallispuiston polttopuu- ja muissa puutavarahankinnoissa Metsähallituksen puutavarakriteereitä ja hankintaohjeita, joissa vaaditaan mm. että polttopuun on oltava peräisin kestävästi hoidetuista metsistä.	x	x		Ei vaikutusta	Riskinä, että kävijät käyttävät polttopuita yli todellisen tarpeen. Se nostaa kansallispuiston ylläpitokustannuksia ja hiilijalanjälkeä. Viestimme polttopuun maltillisesta käytöstä.
Kehitämme palvelupisteen toimintaa yhdessä palvelun tuottajan kanssa. Teemme tiivistä yhteistyötä Sallan luontokeskuksen asiakaspalvelun palvelutuottajan kanssa ja koulutamme tarvittaessa asiakaspalvelun henkilökuntaa.	Palvelun tuottaja tuntee kansallispuiston suojeluvarvot ja opastaa asiakkaita toimimaan vastuullisesti kansallispuistossa. Saamme palvelutuottajalta tietoa asiakkaiden toiveista ja huomioista ja osaamme ottaa ne toiminnassamme huomioon. Luontokeskus on houkutteleva käyntikohta.	x	x	x	Ei vaikutusta	Ei riskejä.
Kestävöimme reittejä tarpeen mukaan, ja niitä voidaan linjata toisin esim. kulumisen ehkäisemiseksi. Seuraamme retkeilyreittien kuntoa ja käyttöä. Tarvittaessa voimme kestävöidä niitä ja muuttaa niiden linjausta esimerkiksi kulumisen ehkäisemiseksi. Turvemailla kestävöintiin ei käytetä sorastusta.	Reittien kestävöinti vähentää maaston kulumista ja siten reittien lähistön luonnolle ja kulttuuriperintökohteille aiheutuvaa haittaa. Hyväkuntoiset reitit ohjaavat kansallispuistokävijöitä pysymään niillä, ja vähentävät kansallispuiston suojeluvarvoihin kohdistuvia virkistyskäytön vaikutuksia, kuten eläimistön kokemaa häiriötä. Ne myös helpottavat liikuntarajoitteisten luontoon pääsyä.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Ei riskejä. Ennen toimenpiteitä käymme tarvittaessa tarkastamassa kohteet.

<p>Mitoitamme palveluvarustuksen määrän kysyntää vastaavaksi ja huolehdimme sen ylläpidosta. Laadukkaat ja huolletut reitit, tulenteko- ja taukopaikat lisäävät viihtyisyyttä ja turvallisuutta ja ohjaavat virkistyskäyttöä siihen tarkoitetuille alueille. Pyrimme pitämään palveluvarustuksen laadun hyvänä ja määrän kysyntää vastaavana. Voimme tarvittaessa myös poistaa tarpeettomia, vähäisellä käytöllä olevia ja huonokuntoisia rakenteita ja sulkea reittejä. Jos suunnitelman voimassaoloaikana tulee tarve uusille reiteille ja palvelurakenteille, ne suunnataan virkistys- ja luontomatkailuvyöhykkeelle.</p>	<p>Kohdennamme kansallispuiston palveluvarustuksen ylläpidon resurssit käyttötarpeen perusteella tärkeille rakenteille. Palveluvarustuksen hyvä kunto parantaa asiakasturvallisuutta ja -tyytyväisyyttä sekä edesauttaa suojeluarvojen säilymistä ohjaamalla kansallispuiston kävijöitä suojeluarvojen kannalta sopiviin paikkoihin. Hyväkuntoiset reitit ja rakenteet ehkäisevät kulkemista, tulentekoa ja leiryty mistä muualla kansallispuistossa, mikä vähentävää suojeluarvoihin kohdistuvia virkistyskäytön vaikutuksia, kuten eläimistön kokemaa häiriötä. Kysyntää vastaava palveluvarustus on myös alueen vetovoimatekijä ja tuo kävijöiden rahankäytön kautta tuloja paikallistalouteen.</p>	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	<p>Huomioimme palveluvarustusten rakentamisessa ja kunnostamisessa sekä reittien linjauksissa, etteivät kansallispuiston suojeluarvot vaarannu. Huomioimme rakenteiden suunnittelussa ja mahdollisissa purkamisissa niiden käyttäjät. Viestimme rakenteiden mahdollisesta poistamisesta hyvissä ajoin ja siivoamme purkujätteet pois maastosta.</p>
<p>Parannamme kävijöiden ohjausta Iso Pyhätunturin laella. Parannamme rakentein kävijöiden ohjausta Iso Pyhätunturin laella herkän tunturikankaan suojelemiseksi.</p>	<p>Iso Pyhätunturin laella on pienialaisesti Aatsinki - Onkamo Natura 2000 -alueen suojeluperusteena olevaa luontotyyppiä Tunturikankaat (4060). Esiintymä on Natura-alueen ainoa. Tunturin lakialue on ollut jo hyvin pitkään suosittu retkikohde. Vähennämme tunturikankaan kulumista kävijöitä ohjaavilla rakenteilla. Seuraamme säännöllisesti ohjaamisen vaikutusta tunturikankaan tilaan.</p>	x			Mahdollinen vaikutus	<p>Ei riskejä. Pyrimme tekemään kävijöiden ohjauksesta niin selkeää, että sitä on helppo ja mielekästä noudattaa.</p>
<p>Tarjoamme digiasiakaspalvelun keinoin ennakkotietoa kansallispuistokävijöille. Ylläpidämme verkkopalveluja useilla kielillä, jotta kansallispuistokävijöille on tarjolla ennakkotietoa käyntiensä suunnitteluun (reititkuvaukset, kansallispuiston suojeluarvot, säännöt, palvelut, metsästys, kalastus, maastoliikenne, kartat ym.). Lisäksi kerromme sosiaalisessa mediassa kansallispuiston ajankohtaisista kuulumisista.</p>	<p>Tarjoamme verkkoviestinnällä tietoa kansallispuistokäyntien ennakkosuunnitteluun, ja parannamme samalla virkistyskäytön mahdollisuuksia tarjolla kansallispuistokävijöille tietoa yhteistyöyrittäjistä. Ennakkotiedolla ohjaamme virkistyskäyttöä siihen tarkoitetuille alueille ja vähennämme häiriötä alueen suojeluarvoille. Edistämme opastuksella myös tietoisuutta kansallispuiston suojeluarvoista sekä puistoa koskevista ohjeista ja säännöistä.</p>	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	<p>Ei riskejä.</p>
<p>Uusimme opasteita. Uusimme maantie- ja maasto-opasteita sekä reittiviitoituksia ohjaamaan kansallispuistoon tulijoita, ja ohjaamaan kansallispuistokävijöitä</p>	<p>Kansallispuistoon löytää helpommin, reittien seuraaminen on selkeämpää ja kansallispuistokävijät osaavat toimia oikein taukopaikoilla. Hyväkuntoisten reittien, kunnollisten opasteiden ja riittävän ohjeistuksen ansioista kävijät pysyttelevät houkuttelevilla merkityillä reiteillä. Tämä vähentää suojeluperusteisiin ja muihin luontoarvoihin</p>	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	<p>Ei riskejä.</p>

käyttämään retkeilyreittejä ja rakennettuja taukopaikkoja.	kohdistuvia virkistyskäytön negatiivisia vaikutuksia, kuten eläimistön kokemaa häiriötä ja luontotyyppien ja maaston kulumista.					
Uusimme taukopaikkoja. Parannamme taukopaikkoja vastaamaan kansallispuistotasoa. Kolmiloukkosella uusitaan laavu ja Pitkälammen huonokuntoinen kota vaihdetaan laavuksi. Taukopaikoilta uusitaan myös käymälät ja polttopuusuojat tarpeen mukaan.	Hyväkuntoiset ja käyttötarvetta vastaavat taukopaikat käymälöineen ja polttopuusuojineen houkuttavat käyttämään niitä ja säästävät muita alueita mm. kulumiselta ja häiriötä. Taukopaikat ovat jo olleet olemassa, ja niiden vanhat, huonokuntoiset ja nykytarpeisiin soveltumattomat rakenteet vaihdetaan uusiin.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Ei riskejä.
Varmistamme lajien ja luontotyyppien suojelun suotuisaa tasoa kävijöitä ohjaamalla. Ohjaamme kansallispuistokävijöitä viestinnällä, maasto-opasteilla ja rakenteilla siten, etteivät kansallispuiston suojeluarvot vaarannu.	Kansallispuiston kestävä käyttö edellyttää kävijöiden opastusta ja ohjaamista sekä suojeluarvojen huomioimista palvelurakenteiden sijoittamisessa. Kävijöiden ohjaaminen viestinnän keinoin sekä maastossa reitein, opastein ja palvelurakentein vähentää virkistyskäytön negatiivisia vaikutuksia kansallispuiston suojeluarvoihin. Se vähentää maaston kulumista ja eläimistön kokemaa häiriötä.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Ohjaaminen on epäselvää tai kävijät eivät noudata ohjausta. Reittien ja rakenteiden sijoittumisella on myös historiallinen taustansa, eikä niitä välttämättä nykytietojen perusteella sijoitettaisi samalle paikalle. Kansallispuiston hoidon ja käytön suunnittelu on kuitenkin yhteensovittamista, jossa on suojeluarvojen lisäksi huomioitava perustamistarkoituksen muut osa-alueet sekä sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys. Voimme vähentää virkistyskäytön vaikutuksia kansallispuiston suojeluarvoihin kävijöiden ohjausta ja viestintää selkeyttämällä ja lisäämällä. Myös hyväkuntoiset ja kysyntää vastaavat retkeilyrakenteet ohjaavat kävijöitä käyttämään niitä ja reittien ulkopuolinen liikkuminen vähenee. On myös tärkeä viestiä kansallispuiston luonnosta ja kulttuuriperinnöstä ja miksi niiden huomioiminen retkeilyssä on tärkeää.
Ylläpidämme luontokeskuksen näyttelyä. Kerromme näyttelyssä kansallispuiston luonnosta, kulttuuriperinnöstä ja poronhoidosta.	Luontokeskuksen näyttely tuo kävijöille tutuksi alueen luontoa, kulttuuriperintöä ja porotaloutta. Tämä osaltaan edesauttaa kansallispuistokävijöitä toimimaan alueen suojeluarvoja ja porojen laidunrauhaa kunnioittaen, mikä voi pienentää niihin kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia, mm. eläimistön kokemaa häiriötä.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Ei riskejä.
Tavoite: Yritykset noudattavat toiminnassaan kestävän matkailun periaatteita ja niiden toiminta on linjassa puiston suojelutavoitteiden ja perustamistarkoituksen kanssa.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Pidämme säännöllisesti yhteyttä yhteistyöyrittäjiin kestäväan luontomatkailuun liittyvissä asioissa. Pidämme säännöllisesti yhteyttä kansallispuiston yhteistyöyrittäjiin ja koulutamme ja opastamme tarvittaessa kansallispuiston ja lähialueiden kestäväan hyödyntämiseen luontomatkailussa.	Kansallispuiston luontomatkailukäyttö on kestävä. Säännöllisellä yhteistyöllä paikallisten ja alueellisten sidosryhmien kanssa vähennämme kansallispuistoon liittyviä ristiriitoja ja edistämme avoimuutta, tiedonvälitystä, näkemysten yhteensovittamista ja laajempaa omistajuutta puistosta. Yhteistyöyrittäjät tuntevat kestävän luontomatkailun periaatteet ja suojeluarvoihin kohdistuvat vaikutukset vähenevät.	x	x	x	Ei vaikutusta	Ei riskejä.

<p>Teemme puistoa toiminnassaan hyödyntävien yritysten kanssa kestävän matkailun yhteistyösopimuksen. Matkailun yritystoiminta kansallispuistossa edellyttää pääosin lupaa tai sopimusta. Kehitämme hoitamamme alueiden matkailupalvelumahdollisuuksia kestävästi ja vastuullisesti, yhdessä kumppaneidemme kanssa. Myös jokaisen yrityksen omat panostukset kestävän luontomatkailun edistämiseen ovat tärkeitä.</p> <p>Kun yrittäjä tai muu yhteistyötaho hyödyntää liiketoiminnassaan Metsähallituksen ylläpitämiä retkeilyrakenteita ja -reittejä, tulee hänen tehdä yhteistyösopimus näiden alueiden käytöstä. Yhteistyösopimuksen myötä matkailuyrittäjä sitoutuu kestävän matkailun periaatteisiin, joilla pyritään ensisijaisesti varmistamaan matkailutoiminnan kestävyys suojelualueilla. Lisäksi osana yhteistyötä pyritään parantamaan luontokohteisiin liittyvää viestintää ja asiakaspalvelua.</p> <p>Osana yhteistyötä yrittäjät saavat seuraavat edut:</p> <p>Kansallispuistologojen käyttöoikeuden, viestinnällistä materiaalia ja ohjeita (kuvia, esitteitä jne.), mahdollisuuden hyödyntää kansallispuiston brändiä toiminnassaan, mahdollisuuden valmiiden kansallispuistologotuotteiden myyntiin, perehdytyksen kestävän matkailun periaatteisiin ja suojelualueilla toimimiseen, näkyvyyttä Metsähallituksen viestintäkanavissa, tarvittaessa oikeuden käyttää</p>	<p>Yrittäjät sitoutuvat sopimuksella kestävän luontomatkailun periaatteisiin. Sopimuksettomia yrittäjiä ei toimi kansallispuistossa, ja yrityksiin kohdistuvat säännöt ja ohjeet ovat yhtenäiset. Kun yrittäjät tuntevat kestävän luontomatkailun periaatteet ja toimivat niiden mukaisesti, yritystoiminnan puiston suojelutarpeisiin kohdistuvat vaikutukset vähenevät. Yhteistyösopimuksilla myös edistetään laadukkaiden ja kestävien matkailupalvelujen tarjontaa.</p>	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Emme tavoita kaikkia kansallispuistoa toiminnassaan hyödyntäviä yrityksiä. Lisäämme viestintää teemasta.
--	---	---	---	---	----------------------	--

Metsähallituksen ylläpitämiä retkeilyrakenteita.						
Viestimme kestäväen matkailun mahdollisuuksista ja velvollisuuksista kansallispuistossa. Viestimme millainen kestävä luontomatkailu kansallispuistossa ja lähiympäristössä on mahdollista ja millaisia velvollisuuksia, ohjeita ja sääntöjä siihen sisältyy ja kohdistuu. Teemasta viestitään säännöllisesti myös uusille ja kansainvälisille yrityksille.	Tieto kansallispuistoon nojautuvan kestäväen luontomatkailun mahdollisuuksista ja velvollisuuksista lisääntyy, ja suojeluarvot ja muu käyttö osataan huomioida matkailussa. Yhteistyöyrittäjät tuntevat kansallispuiston suojeluarvot ja miten niitä voi turvata, mikä vähentää yritystoiminnan negatiivisia vaikutuksia kansallispuiston suojeluarvoihin. Kansallispuistossa ei toimi sopimuksettomia yrityksiä.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Viesti ei saavuta matkailuurityksiä. Teemme viestintää jatkuvasti ja pitkäkestoisesti.
Tavoite: Alueen kulttuuriperintökohteista on ajantasaiset ja riittävät tiedot						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Arvioimme uusia toimenpiteitä suunniteltaessa inventointitarpeen ja inventoimme tarvittaessa. Toimenpiteitä suunniteltaessa arvioimme niiden vaikutukset kulttuuriperintöarvoille ja arvioimme alueen tarkastustarpeen ja toteutamme tarpeelliset tarkastukset ennen toimenpiteitä.	Ennen palvelurakenteiden rakentamista tai kunnostusta tehdyillä maastotarkastuksilla varmistetaan, etteivät kulttuuriperintöarvot vaarannu. Tarkastuksen perusteella muutetaan palvelurakennesuunnitelmia, esim. reittien linjauksia, jos se osoittautuu tarpeelliseksi.		x	x	Ei vaikutusta	Rakenteiden suunnittelun ja toteutuksen aikaväli voi olla lyhyt, ja kulttuuriperintöarvojen tarkastamisen ajankohta vaikeasti sovitettavissa muihin kulttuuriperintötöihin. Pyrimme ennakoimaan tulevat toimenpidetarpeet mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.
Seuraamme säännöllisesti Kolmiloukkosen ja Kaunisharjun lähistön arkeologisten kohteiden kuntoa. Aloitamme säännöllisen kuntoseurannan alueen virkistyskäytöstä johtuvien mahdollisten vaurioiden ennakoimiseksi: Kolmiloukkosen ja Kaunisharjun näköalapaikan läheisyydessä olevilla arkeologisilla kohteilla, talvisodanaikaisella kenttälinnointekohteella (Kaunisharju 1, muinaisjäännösrekisterin kohdetunnus: 1000042411) ja 1900-luvun alkupuolelle ajoittuvalla savottakämpällä (Kolmiloukkonen 1,	Edistämme kuntoseurannalla kulttuuriperintökohteiden säilymistä, ja pystymme tarvittaessa puuttumaan ei-toivottuun kehitykseen.		x		Ei vaikutusta	Ei riskejä.

muinaisjäännösrekisterin kohdetunnus: 1000042398)						
Tavoite: Kävijöiden tietoisuus alueen kulttuuriperinnöstä ja sen arvoista kasvaa						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Laadimme kulttuuriperintökohteista kertovat maasto-opasteet. Teemme Kolmiloukkosen reitin varren savottakämpän jäännöksen ja konekivääripesäkkeen jäännöksen viereen kohteista kertovat maasto-opasteet osana reitin kehittämistä. Ylläpidämme alueen kulttuuriperinnöstä kertovaa sisältöä Metsähallituksen verkkosivuilla ja luontokeskuksen näyttelyssä.	Tieto kansallispuiston kulttuuriperinnöstä ja historiasta on kiinnostuneille saavutettavissa. Ymmärrys kansallispuiston suojeluarvoista lisääntyy.		x	x	Ei vaikutusta	Ei riskejä.
Tavoite: Virkistyskäyttö ei heikennä kulttuuriperintökohteiden kuntoa						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Otamme Kolmiloukkosen arkeologiset kohteet hoidon piiriin laadittavan hoitosuunnitelman mukaisesti. Kolmiloukkosen reitin välittömässä läheisyydessä sijaitsevat arkeologiset kohteet, talvisodanaikaiseen kenttälinnoitekohteeseen kuuluva konekivääripesäke (Kaunisharju 1, muinaisjäännösrekisterin kohdetunnus: 1000042411) ja 1900-luvun alkupuolelle ajoittuva savottakämpä (Kolmiloukkonen 1, muinaisjäännösrekisterin kohdetunnus: 1000042398) otetaan Luontopalvelujen hoitoon. Alue on virkistyskäytössä, ja arkeologisten kohteiden vaurioitumisriski voi kasvaa, jos alueen käyntimäärä lisääntyy huomattavasti. Kohteiden hoidosta tehdään erillinen suunnitelma. Teemme kohteilla säännöllistä kuntoseurantaa ja	Edistämme kulttuuriperintökohteiden säilymistä, ja pystymme tarvittaessa puuttumaan ei-toivottuun kehitykseen.		x	x	Ei vaikutusta	Ei riskejä.

opastusta parannetaan. Huomioimme kohteet retkeilyreittiä kunnostettaessa ja suojaamme tarvittaessa vaurioitumisen estämiseksi.						
Tavoite: Alueen riista- ja kalakannat säilyvät, ja niitä hyödynnetään kestävästi						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Huolehdimme alueen erävalvonnasta. Huolehdimme erävalvonnalla, ettei alueen kalatai riistakantoja vaaranneta laittomalla tai luvattomalla pyynnillä. Lisäksi valvomme maastoliikennettä ja roskaantumista.	Turvaamme erävalvonnalla osaltaan alueen kala- ja riistakantojen säilymistä elinvoimaisina. Maastoliikenteen valvonnalla vähennämme luvaton maastoliikennettä sekä mahdollisia vahinkoja ja haittoja urien ulkopuolella. Valvonnalla turvaamme kansallispuiston suojeluarvojen säilymistä.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Maastossa tapahtuvan erävalvonnan resurssit ovat rajalliset. Teemme yhteistyötä rajavalvontaviranomaisten sekä poliisin kanssa. Tarvittaessa teemme erävalvontakampanjoita, joilla ohjaamme kansallispuiston kävijöitä kestäväan retkeilyyn. Viestimme erävalvonnasta.
Mahdollistamme tarvittaessa vieraslajien, minkin ja supikoiran, pyytämisen kansallispuistossa. Vieraslajien, minkin ja supikoiran, pyytäminen ja tappaminen kansallispuistossa vaatii Metsähallituksen suostumuksen. Myönnämme toimintaan suostumuksia tarpeen mukaan.	Minkin ja supikoiran pyytämisellä kansallispuistossa ei ole suoraa vaikutusta Natura 2000 -alueen suojeluperusteina oleviin lajeihin (eläinlajeista saukko ja ahma) tai luontotyyppeihin. Riistakeskuksen mukaan minkkiä esiintyy koko maassa ja supikoiraa Lapissa satunnaisesti (34). Lajien vähentämisellä on todennäköisesti myönteinen vaikutus alueen linnustoon. Minkin ja supikoiran metsäkanalintuihin kohdistuva saalistus pienentää lintukantoja, ja samalla vähentää metsästysmahdollisuuksia paikallisille.	x	x	x	Ei vaikutusta	Supikoiran ja minkin kantojen mahdollisesti kasvaessa alueella, ei löydy kiinnostuneita lajien pyytäjiä.
Metsähallitus voi myöntää luvan hirven ja karhun lihojen hakuun moottoriajoneuvolla maastosta. Metsähallitus voi myöntää luvan laillisen suurriistasaaliin hakuun moottoriajoneuvolla maastosta.	Kansallispuistoon kaadetun hirven ja karhun lihat saadaan tuotua viivytyksettä pois jatkokäsittelyyn. Lihan laatu säilyy hyvänä. Maastoliikennelupamahdollisuus on myös yksi tapa edesauttaa alueen keskeisen arvon eli eräperinteen säilymistä.		x	x	Ei vaikutusta	Ei riskejä.
Viestimme kansallispuistokävijöille metsästysasioista kansallispuistossa. Metsästys on sallittua kansallispuistossa lain Sallan kansallispuistosta määrittelemällä tavalla (1155/2021). Tuomme tietoa alueen metsästysasioista esille verkkoviestinnässä sekä asiakaspalvelussa.	Kansallispuistokävijät ovat tietoisia, että paikallisten harjoittama metsästys on sallittua kansallispuistossa ja että metsästyskoiria voi liikkua alueella laillisissa metsästystilanteissa.		x		Ei vaikutusta	Riskinä on, ettei viestintä ei tavoita kansallispuistokävijöitä. Viestimme asiasta monikanavaisesti tarpeellisina ajankohtina.
Tavoite: Huomioimme porotalouden muussa maankäytössä						

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo- ginen	Sosiaa- linen	Talou- dellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Kerromme poronhoidosta sekä retkeilystä poronhoitoalueella verkkosivuilla ja luontokeskuksessa. Poronhoito on yksi kansallispuiston keskeisistä arvoista. Kerromme verkkopalveluissamme ja luontokeskuksessa poronhoidosta sekä miten poronhoito tulee huomioida poronhoitoalueella retkeittäessä.	Kansallispuistokävijöiden tieto poroista ja poronhoidosta lisääntyy. Retkeilijät eivät aiheuta häiriötä porojen laidunrauhalle ja poronhoitotöille.		X	x	Ei vaikutusta	Ei riskejä.
Neuvottelemme paliskunnan kanssa poronhoitoon vaikuttavista asioista. Paliskunta ja Metsähallitus neuvottelevat ja sopivat säännöllisesti poronhoitoon vaikuttavista toimista valtion mailla.	Huomioimme porotalouden kansallispuiston muussa käytössä ja keskustelemme paliskunnan kanssa ajankohtaisista poronhoitoon vaikuttavista toimintatavoista ja suunnitelmista kansallispuistossa. Kansallispuiston kävijöitä osataan opastaa huomioimaan porotalous. Poroja ei lisäruokita herkillä luontokohteilla.	X	x	x	Ei vaikutusta	Ei riskejä.
Tuotamme tietoa porotalouden reviiiriperusteisen korvausjärjestelmän tarpeisiin. Tuotamme vuosittain tietoa porotalouden reviiiriperusteisen korvausjärjestelmän tarpeisiin.	Porotalouden reviiiriperusteinen korvausjärjestelmä toimii.	X	x	x	Ei vaikutusta	Ei riskejä.
Tavoite: Esteettömiä palveluja on aiempaa enemmän						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo- ginen	Sosiaa- linen	Talou- dellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Huolehdimme verkkoaineistojen ja painettujen aineistojen saavutettavuudesta. Huolehdimme, että verkkosivumme ja somekanavamme täyttävät Euroopan unionin saavutettavuusdirektiivin vaatimukset.	Metsähallituksen verkkopalvelut ovat saavutettavia ja lisäävät siten kansalaisten yhdenvertaisuutta. Huomioimme palvelujen suunnittelussa ihmisten erilaisuuden ja sen, että palvelut ovat kaikkien saatavilla riippumatta ihmisen toimintakyvystä.		X	x	Ei vaikutusta	Ei riskejä.
Parannamme palvelurakenteiden esteettömyyttä Kolmiloukkoselle johtavalla ja Tunturilampien reitillä. Parannamme Sallan luontokeskukselta Kolmiloukkoselle kulkevaa reittiä vaatava esteetön luontoreitti -	Mahdollistamme esteettömillä palveluilla myös liikuntarajoitteisten helpomman pääsyn luontoon.		X	x	Ei vaikutusta	Ei riskejä.

tasolle ja Tunturilampien reittiä esteetön-tasolle. Kolmiloukkoselle rakennetaan esteetön katselulava.						
Tavoite: Kävijöiden viipymä matkailualueella lisääntyy						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Ohjaamme kävijöitä myös kansallispuiston ympäristön kohteisiin mm. ruuhkautumisen estämiseksi. Kansallispuiston ympäristössä on runsaasti käyntikohteita, reittejä ja muita palvelurakenteita. Kerromme niistä verkkopalveluissamme sekä asiakaspalvelussa.	Viestinnällä ja kävijöiden ohjaamisella voimme tasoittaa kävijämäärän jakautumista eri reiteille ja käyntikohteille myös kansallispuiston ulkopuolella. Vähennämme näin ruuhkaantumista ja maaston kulumista, ja se lisää asiakastyytyväisyyttä. Kävijöiden ohjaaminen puiston ulkopuolelle pienentää Natura-alueen suojeluperusteisiin kohdistuvia vaikutuksia, esimerkiksi eläimistön kokemaa häiriötä ja maaston kulumista.	X	x	x	Ei vaikutusta	Riskinä, ettei ympäristön retkeilykohteiden kehittämiseen ja kunnossapitoon ole resursseja.
Rakennamme Iso Pyhätunturin reitin ympyräreitiksi. Iso Pyhätunturille on johtanut yksi merkitty edestakaisin kuljettava merkitty retkeilyreitti, mutta tunturille ja sieltä alas on kiivetty myös olemassa olevaa merkitsemätöntä polkua pitkin. Täydennämme reitin ympyräreitiksi kulkemaan jo olemassa olevaa, mutta aiemmin merkitsemätöntä polkua pitkin. Reittiä kestäväidään maisemaan sopivalla soralla ja tarvittaviin jyrkkiin kohtiin rakennetaan metalliporaat.	Ympyräreitin rakentaminen parantaa asiakasturvallisuutta, kun aiemmin rakkakivikkoja pitkin alas rinnettä kulkeneille on tarjolla virallinen reitti. Se myös kokoaa kävijät samalle reittilinjaukselle, mikä ehkäisee omia polkuja pitkin kulkemista ja vähentää tunturin rinteiden kulumista.	X	x	x	Ei vaikutusta	Ei riskejä.
Rakennamme Kolmiloukkosen reitin ympyräreitiksi. Sallan luontokeskuksesta Kolmiloukkoselle kulkee suosittu reitti. Merkitty reitti kulkee vain Kolmiloukkosen länsipuolelta, mutta Kolmiloukkosen ympäri kulkeva polku on erittäin suosittu. Polusta muodostetaan merkitty retkeilyreitti.	Olemassa olevasta, suositusta polusta muodostetaan virallinen reitti kestäväomällä ja muilla tarvittavilla reittirakenteilla. Rakentaminen ohjaa kulkijoita pysymään reitillä parantaen kansallispuistokävijöiden turvallisuutta paikoin kivisessä maastossa. Se myös vähentää polun levenemistä ja näin haittaa alueen suojeluarvoille.	X	x	x	Ei vaikutusta	Ei riskejä.
Rakennamme reitin Kaunisharjun pysäköintipaikalta laavulle. Kaunisharjun pysäköintipaikalta Kaunisharjun laavulle	Kaunisharjun pysäköintipaikalta Kaunisharjun laavulle johtaa useita risteileviä polkuja, ja rinne on kulunut. Nyt kulkijat ohjataan kulkemaan yhtä reittiä portailla sekä yhden polun kapealla kestäväinnillä. Alueen kuluminen vähenee.	X	x	x	Ei vaikutusta	Ei riskejä.

rakennetaan portaat sekä kestäväidään selkeä reitti.						
Rakennamme Tunturilammen reitin ympyräreitiksi. Helpot ja lyhyet ympyräreitit ovat tarpeen matkailukeskusten lähialueilla, jotta mahdollisimman monilla olisi helppo pääsy luontoon. Täydennämme Tunturilammen länsipuolelle olemassa olevat reitit ympyräreitiksi yhdistävän reittisuuden. Reitti kestäväidään sorastamalla ja kosteimmille kohdille rakennetaan leveät poikittaispitkokset.	Tunturilampien lounaispuolelle tehtävä yhdysreitti tarjoaa esteettömän luontokokemuksen ja vastaa kysyntään lyhyistä ympyräreiteistä.		x	x	Ei vaikutusta	Ei riskejä.
Teemme säännöllisesti kävijätutkimuksia kansallispuistossa. Pyrimme tekemään kävijätutkimuksia noin viiden vuoden välein. Tutkimuksissa tuotetaan vertailukelpoista tietoa kävijärakenteesta, harrastuksista, alueen käytöstä, kävijätyytyväisyydestä, käynnin kestosta sekä käyntiin liittyvästä rahankäytöstä. Kävijätutkimuksista saa tietoa käytännön suunnitteluun ja alueiden hoitoon. Tulokset otetaan huomioon mm. palveluiden sijoittelussa, mitoituksessa ja ylläpidossa. Tietoa kävijöistä ja heidän toiveistaan tarvitaan erityisesti silloin, kun palvelurakenteisiin tehdään muutoksia.	Saamme kävijätutkimuksesta ajantasaista tietoa kävijäkokemuksista, kansallispuistokävijöiden rahankäytön paikallistaloudellisista vaikutuksista sekä kansallispuiston terveys- ja hyvinvointivaikutuksista ja tyytyväisyydestä kansallispuiston palvelurakenteisiin.		x	x	Ei vaikutusta	Ei riskejä.
Viestimme erilaisista luontoliikuntamahdollisuuksista puistossa ja ympäristössä. Erilaisia lumettoman ja lumipeitteisen ajan luontoliikuntatapoja on monia. Viestimme mitä ja missä niitä voi kansallispuistossa ja lähiympäristössä harrastaa ja miten eri tavoin liikkuvien tulee ottaa toisensa huomioon.	Mahdollisuus erilaisiin luontoliikuntatapoihin voi pidentää kansallispuistokävijöiden viipymää matkailualueella ja siten vähentää käyntien suhteellista hiilijalanjälkeä. On tärkeä viestiä kansallispuistossa sallituista luontoliikuntatavoista, missä niitä voi kansallispuistossa harrastaa ja miten suojeluarvot ja muut kansallispuistokävijät tulee huomioida. Viestinnällä voimme pienentää luontoliikunnan suojeluarvihin kohdistuvia vaikutuksia, esimerkiksi eläimistön kokemaa häiriötä ja maaston kulumista.	X	x	x	Ei vaikutusta	Viestintä ei tavoita kansallispuistokävijöitä tai kävijät eivät noudata sääntöjä. Ratkaisuna on viestinnän lisääminen ja kohdistaminen.

Viimeistelemme Pahaojankurun olemassa olevalle taukopaikalle tulevan autiotuvan rakennustyöt.. Viimeistelemme Pahaojankurun suosituille, olemassa olevalle taukopaikalle tulevan autiotuvan rakennustyöt. Uusimme myös Pahaojankurun vanhat portaat ja samalla parannamme kävijöiden ohjausta mm. alueen kallioiden suojaamiseksi.	Uusi tupa on yksi tapa pidentää viipymää alueella. Hyväkuntoiset ja viihtyisät palvelurakenteet kannustavat hyödyntämään merkittäviä reittejä ja palvelurakenteita, ja reittien ulkopuolinen liikkuminen vähenee. Se vähentää kansallispuiston suojeluarvoin kohdistuvaa häirintää. Noudatamme kansallispuiston puutavarahankinnoissa Metsähallituksen puutavaralle asetettuja kriteereitä ja hankintaohjeita, joissa vaaditaan mm. että puun on oltava peräisin kestävästi hoidetuista metsistä.		X	x	Ei vaikutusta	Ei riskejä.
Tavoite: Reittien yhteiskäyttöä lisätään turvallisuus ja suojeluarvot huomioiden						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo- ginen	Sosiaa- linen	Talou- dellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Ohjaamme keskenään sopivia käyttömuotoja samoille reiteille. Luontoliikuntatavat ja -välineet ovat monipuolistuneet. Kaikille eri liikkumismuodoille ei tarvita tai ole mahdollista tehdä erillisiä reittejä. Usein voimme ohjata se samoille reiteille turvallisuus ja kansallispuiston suojeluarvot huomioiden.	Eri liikkumismuotojen sovittaminen yhteiskäyttöreiteille vähentää lisäreittien rakentamistarvetta. Yhteiskäyttöreittien suunnittelussa ensisijaista on huomioida käyttäjien turvallisuus.	x	x	x	Ei vaikutusta	Eri liikuntamuotoja ei aina pystytä sovittamaan samoille reiteille. Reittien käyttäjät eivät ota toisiaan huomioon. Ohjaamme samoille reiteille vain keskenään yhteensopivia liikkumismuotoja. Ohjeistamme kävijöitä huomioimaan kansalliikkujat.
Selvitämme talvikävelyreittien ja -pyöräilyreittien linjauksia yhdessä yhteistyötahojen kanssa. Yhdessä yhteistyötahojen kanssa pohdimme talvikävely ja -pyöräilyreittien parasta mahdollista linjausta kansallispuistossa ja sovimme niiden ylläpidosta. Sovimme latuverkoston ylläpitäjien kanssa talvipyöräilyn sallimisesta siihen sopivilla latuverkoston osilla turvallisuus ja kansallispuiston suojeluarvot huomioiden.	Talvipyöräilyn ja -kävelyn suosio on lisääntynyt, ja reiteille on kysyntää. Reittien yhteiskäytön ansiosta tarve uusille reiteille vähenee. Suunnittelemme reitit yhteistyötahojen kanssa kansallispuiston suojeluarvot huomioiden. Ohjaamme reiteillä erilaisia toimintoja niille sopiville alueille. Talvireitit ja niiden linjausten huolellinen suunnittelu ehkäisee omien reittien syntymistä ja vähentää sitä kautta mm. elämistön kokemaa häiriötä.	x	x	x	Ei vaikutusta	Ei riskejä.
Seuraamme uusien liikkumismuotojen ja liikkumisvälineiden kehittymistä. Seuraamme uusien liikkumisen muotojen sekä uusien luontoliikuntavälineiden kehitystä ja vaikutuksia ja otamme ne huomioon toimintojen ohjaamisessa, viestinnässä,	Luontoliikuntatavat ja -välineet ovat monipuolistuneet ja muutoksia tulee todennäköisesti tulevaisuudessakin. Seuraamme kehitystä ja huomioimme sen toimintojen ohaamisessa, viestinnässä, reittisuunnittelussa ja palvelurakenteiden kehittämässä. Aktiivinen liikuntamuotojen muutosten seuraaminen ja niihin reagointi auttaa ennaltaehkäisemään esim. omien reittien syntymistä ja vähentää sitä kautta mm. elämistön kokemaa häiriötä ja	X	x	x	Ei vaikutusta	Uusia luontoliikuntatapoja ja -välineitä kehitetään, mutta lainsäädäntö ei pysy kehityksen perässä. Ohjaamiskeinoja ja -valtuuksia uusiin tapoihin ja välineisiin ei välttämättä ole. Seuraamme kehitystä ja tarvittaessa neuvottelemme ohjaavien ministeriöiden ja sidosryhmien kanssa tilanteesta.

reittien kestäväinnissä ja palvelurakenteiden kehittämisessä.	harvinaisten luontotyyppien ja arvokkaiden kasvilajiesiintymien kulumista.					
Viestimme reittien yhteiskäytöstä. Osa kansallispuiston reiteistä on eri luontoliikuntamuotojen yhteiskäytössä. Viestimme verkkopalveluissamme sekä maasto-opastein yhteiskäyttöreittien käytöstä varmistaen kävijöiden turvallisuutta ja viihtyvyyttä.	Reittien yhteiskäyttö vähentää tarvetta lisäreittien rakentamiselle kansallispuistoon. Huomioimme kaikessa yhteiskäytössä käyttäjien turvallisuuden ja mitkä liikkumistavat kullekin reitille soveltuvat.	X	x	x	Ei vaikutusta	Riskinä on etteivät reittien käyttäjät huomioi muita liikkujia. Kerromme kansallispuistokävijöille reittien yhteiskäytöstä ja toisten reittien käyttäjien huomioimisesta.
Tavoite: Kansallispuistobrändi/profiili ovat tunnettuja						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Vaalimme kansallispuiston erämaisuuutta. Erämaisuuus on yksi Sallan kansallispuiston ja Sallan kunnan ominaisuuksista ja valteista. Vaalimme puiston erämaisuuutta vyöhykejaolla, kansallispuistokävijöiden ohjauksella sekä viestinnällä.	Kansallispuiston vyöhykejako retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeeseen sekä syrjävyöhykkeeseen vaalii alueen erämaisuuutta ohjaamalla kansallispuistokävijät käyttämään retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeen rakennettuja retkeilypalveluja. Suuntaamme jatkossakin mahdollisen uuden retkeilyrakentamisen sekä yhteistyöyrittäjien harjoittaman kestävän luontomatkailun pääosin em. vyöhykkeelle, ja syrjävyöhyke säilyy mahdollisimman erämaisena. Kansallispuiston erämaisuuuden vaaliminen on myös sopusoinnussa ja osaltaan myös takuu Sallan kunnan "In the middle of nowhere" -imagolle.	X	x	x	Mahdollinen vaikutus	Kansallispuistokävijät eivät noudata eri vyöhykkeiden määräyksiä tai retkeilijät suuntaavat yhä enemmän muualle kuin palveluvarustusten alueella. Kysyntää vastaava hyväkuntoinen palveluvarustus kuitenkin kokemusten mukaan ohjaa kävijät käyttämään niitä. Voimme ehkäistä mahdollisia ongelmia myös viestinnällä.
Viestimme puistosta sen profiiliin mukaisesti ja teemme viestintäyhteistyötä sidosryhmien kanssa. Tärkeä osa kohteen luonto- ja kulttuuriarvojen turvaamista on kävijöille suunnattava viestintä. Yhteistyöllä lisätään tietoisuutta alueen erityispiirteistä. Yhdessä myös viestimme alueesta ja sen mahdollisuuksista ulospäin lisäten kohteen tunnettuutta. Palvelemme yhteisiä asiakkaita, joten yhtenäiset viestit oikeanlaisesta suojelualueella toimimisesta ovat tärkeitä. Kävijät etsivät tietoa monista kanavista. Yhtenäisesti viestimällä välittyy selkeämpi	Kansallispuistokävijät saavat eri tahoilta yhtenäistä tietoa kansallispuistosta ja siellä toimimisesta. Kun retkeilijät tuntevat alueen luontoarvot ja järjestyssäännön ja toimivat niiden mukaisesti, virkistyskäytön puiston suojeluarvoihin kohdistuvat vaikutukset, kuten kuluminen ja roskaantuminen, vähenevät.	X	x	x	Mahdollinen vaikutus	Riskinä, että viestit eri toimijoilta poikkeavat toisistaan. Pyrimme tekemään mahdollisimman tiivistä yhteistyötä alueen sidosryhmien kanssa. Siinä tärkeässä asemassa on lähitulevaisuudessa perustettava alueen Sallan matkailualueen yhteistyöryhmä.

<p>sanoma. Yhtenäinen, saatavilla oleva ja ajantasainen tieto parantaa myös asiakaskokemusta.</p> <p>Viestimme kansallispuistosta tuoden esiin sen luontoa ja kulttuuriperintöä, erityispiirteitä ja eroja muihin kansallispuistoihin.</p> <p>Yhteistyöyritysten käytössä on Luontopalvelujen materiaalipankin (images.luontopalvelut.fi) aineistot hyödynnettäväksi omassa viestinnässään. Sieltä löytyy valokuvien lisäksi puistojen tunnuksat, retkietiketti-aineistot, tekstejä (mm. reittikuvaukset ja ohjeet).</p>						
Tavoite: Kansallispuiston yhteistyöyrittäjien palvelut ovat tunnettuja						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
<p>Tuomme yhteistyöyrittäjien palveluja esille verkkopalvelussamme. Kerromme kansallispuiston yhteistyöyrittäjien palveluista verkkopalveluissamme sovitulla tavalla tasapuolisesti yrittäjät huomioiden.</p>	<p>Kansallispuiston yhteistyöyrittäjät ovat sitoutuneet kestäväan luontomatkailuun. Yhteistyöyrittäjät saavat osana yhteistyötä myös kansallispuistologojen käyttöoikeuden, viestinnällistä materiaalia ja ohjeita (kuvia, esitteitä jne), mahdollisuuden hyödyntää kansallispuiston brändiä toiminnassaan, mahdollisuuden valmiiden kansallispuistologotuotteiden myyntiin, perehdytyksen kestävan matkailun periaatteisiin ja suojelualueilla toimimiseen sekä näkyvyyttä Metsähallituksen viestintäkanavissa.</p>	X	x	x	Ei vaikutusta	Ei riskejä.
Tavoite: Matkailualueelle perustettavan yhteistyöryhmän toiminta vakiintuu						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
<p>Osallistumme matkailualueelle perustettavaan yhteistyöryhmän toimintaan. Metsähallitus on perustamassa jatkuvaa yhteistyöryhmää Sallan matkailualueelle. Luontopalvelut osallistuu yhteistyöryhmän toimintaan.</p>	<p>Matkailualueelle perustettava yhteistyöryhmä lisää viestintää ja tietoa sekä parantaa yhteistyötä Metsähallituksen ja sidosryhmien välillä. Tieto vähentää ristiriitoja ja väärinkäsityksiä eri toimijoiden välillä.</p>		X	x	Ei vaikutusta	Ei riskejä.
Tavoite: Muut toimenpiteet						

Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiiviarvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Tutkimuslupien myöntäminen. Tutkimuslupia myönnettäessä ja lupaehtoisissa huomioidaan kansallispuiston suojeluarvot sekä poronhoito.	Tutkimuslupia myönnetään Metsähallituksen käytäntöjen mukaan suojeluarvot huomioiden.	X	x	x	Mahdollinen vaikutus	Ei riskejä.

21 Toimenpiteiden toteutumisen ja vaikuttavuuden seuranta

Selite Lomakkeella kuvataan toimenpiteiden toteutumisen ja vaikuttavuuden seurannassa käytettävät mittarit sekä niiden nyky- ja tavoitearvot.

Toimenpiteiden toteutumisen seurannan mittarit

Toimenpide	Mittariluokka	Mittarin tarkennus	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi
Kunnostamme virtavesiä inventoinneissa todetun tarpeen mukaan	Ennallistettujen ja hoidettujen kohteiden toteutuneet pinta-alat vedet (ha)	Poistettujen vaellusesteiden lukumäärä		0		4	4	kpl	2030
Laadimme kansallispuistolalle järjestyssäännön	Uusien/päivitettyjen järjestyssääntöjen lkm (kpl)	Kansallispuistolla on voimassa oleva järjestyssääntö		0		1	1	kpl	2023
Merkitsemme kansallispuiston rajat maastoon	Merkittyjen rajojen määrä (km)	Kansallispuiston rajat on merkitty		0	Koko raja on merkitty	120	120	km	2024
Mitoitamme palveluvarustuksen määrän kysyntää vastaavaksi ja huolehdimme sen ylläpidosta	Palvelurakenteiden rakentaminen: laatu (kuvaus)	Taukopaikkojen kunto		40	Taukopaikkojen kunto on hyvä	70	100	%	2027
Pidämme säännöllisesti yhteyttä yhteistyöyrityksiin kestävään luontomatkailuun liittyvissä asioissa	Sidosryhmätilaisuuksien ja osallistujien lkm (kpl)	Yhteistyöyrittäjätapaamisten lukumäärä			1 tapaaminen / vuosi	1	2	kpl	2027
Seuraamme säännöllisesti Kolmiloukkosen ja Kaunisharjun lähistön arkeologisten kohteiden kuntoa	Kulttuuriperintöinventointien määrä (ha)	Kolmiloukkosen ja Kaunisharjun kulttuuriperintökohteiden seurantakerrat		1		1	1	kpl	2027
Tarkastamme/seuraamme säännöllisesti uhanalaisten ja direktiivilajien esiintymiä	Erityislajien seurannan määrä (saimaanorppa, maakotka, valkoselkätikka, muuttohaukka, tunturihaukka ja naali) (kpl)	Direktiivilajin pesintätilanne tarkastetaan vuosittain			Alueen jokainen reviiiri tarkastetaan	1	1	kpl	2023
Teemme säännöllisesti kävijätutkimuksia kansallispuistossa	Toteutettujen kävijä- ja yritystutkimusten lkm (kpl)	Toteutetut kävijätutkimukset		1		1	1	kpl	2029
Toteutamme ennallistamispolttoja aiemmin laaditun palojatkumosuunnitelman mukaisesti	Ennallistettujen ja hoidettujen kohteiden toteutuneet pinta-alat metsät (ha)	Toteutuneet ennallistamispoltot suunnitelmakaudella		0	Yksi toteutunut poltto	1	1	kpl	2035
Uusimme opasteita	Laadittujen maasto-opastusaineistokokonaisuuksien (esim. luontopolku) lkm (kpl)	Maantie- ja lähtöopasteiden määrä	Maantie- ja lähtöopasteiden määrä	0		4	9	kpl	2027
Viimeistelemme Pahaojankurun olemassa olevalle taukopaikalle tulevan autiotuvan rakennustyöt.	Palvelurakenteiden rakentaminen: kohteiden lkm (kpl)	Rakennettujen autoio/varaustupien lukumäärä		0		1	1	kpl	2023

Vaikuttavuuden seurannan mittarit										
Kulttuuriperintökohteet säilyvät										
Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja
Kulttuuriperinnön inventointitilanne (kuvaus)	Reittien ja rakenteiden lähialueiden arkeologinen inventointitilanne					75	100	%	2027	
Kulttuuriperintöarvojen tila	Hoidettujen arkeologisten kohteiden kunto	x			kunto ei heikkene	1	2	1-3(1paras)	2027	
Poronhoidon toimintamahdollisuudet säilyvät										
Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja
Lajiston inventointitilanne (kuvaus)	Porontalouden reviiiriperusteisen korvausjärjestelmän taustatyö tehty vuosittain					1	1	kpl	2025	Seuranta on tehty = 1
Luontotyyppien ja lajien suojelun taso on suotuista										
Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja
Erityislajien pesintöjen määrän muutos (kannan kehitys) (kpl, %)	Direktiivilajin pesien määrä	x		1	1-2	1		kpl	2025	
Virkistyskäytölle herkkien luontotyyppien tila	Kalkkikallioiden tila	x	Ei virkistyskäytön jälkiä (lähinnä kiipeily)	5	Ei heikentymistä	5	5	1-5(5paras)	2025	Konkäänmaan kalkkikalliot
Virkistyskäytölle herkkien luontotyyppien tila	Tunturikankaan tila	x		3	Ei heikentymistä tai korkeintaan vähäinen heikentyminen	4	5	1-5(5paras)	2025	Iso Pyhätunturin lakialue. Nykyarvo 3 (selvä heikentyminen), tavoite 4-5 (korkeintaan vähäinen heikentyminen-ei heikentymistä).
Sallan kansallispuiston matkailu-, retkeily- ja virkistyskäyttö on kestävä										
Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja
Kävijätyytyväisyysindeksi	Kävijätyytyväisyysindeksi	x		4,19	4,4	4	5	1-5(5paras)	2027	alle 4-3,8=keltainen, alle 3,8-3,7=punainen, alle 3,7=punainen 1
Kävijöiden arvio ennako-odotusten täytymisestä	Kävijöiden arvio ennako-odotusten toteutumisesta	x		4,42	4,5	4	5	1-5(5paras)	2027	alle 4-3,9=keltainen, alle 3,9-3,7=punainen, alle 3,7=punainen 1

Kävijöiden kokemat häiriöt	Kävijöiden kokemat häiriöt maastossa	x			4,7	4,50		1-5(5paras)	2027	alle 4,5-4,4=keltainen, alle 4,4-4,2=punainen, alle 4,2=punainen 1
Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset (€, htv)	Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaisvaikutukset (€)	x		3540000	Lähtötasoa suurempi	3540000		€	2027	Jos > 3,5 M€ = vihreä
Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset (€, htv)	Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaisvaikutukset (htv)	x		27	Lähtötasoa suurempi	27		htv	2027	Jos > 27 htv = vihreä
Kävijöiden viipymä (vrk)	Kansallispuiston asiakkaiden viipymä matkailualueella	x		6,50		6,50		vrk	2027	Jos > 6,5 vrk = vihreä
Käytön määrä verkkosivuilla (kpl)	Käyntikerrat kansallispuistoon liittyvillä Luontoon.fi -sivuilla	x								Saadaan vuoden 2023 alussa
Maaston kuluneisuus	Kävijöiden kokemus maaston kuluneisuuden aiheuttamasta häiriöstä	x		4,39	4,65	4,30	5	1-5(5paras)	2027	alle 4,3-4,2=keltainen, alle 4,2-4,0=punainen, alle 4,0=punainen 1
Palvelurakenteiden kunto	Kuntoluokiteltujen reitinosien kuntoindeksi	x		1,1850	1,7	2	1	1-3(1paras)	2027	yli 2 = keltainen, yli 2,15 = punainen
Ympäristön kuormitus (esim. polttopuun kulutus, roskaantuneisuus)	Polttopuun kulutus pinokuutiota / 1000 käyntiä alueella	x		0,54	0,45		0,65	p-m ³	2022	
Ympäristön kuormitus (esim. polttopuun kulutus, roskaantuneisuus)	Kävijöiden kokemus roskaisuudesta	x		4,53	4,7	4,30	5	1-5(5paras)	2027	alle 4,3-4,2=keltainen, alle 4,2-4,0=punainen, alle 4,0=punainen 1
Alueen eräperinne jatkuu										
Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja
Edistämme kansallispuiston terveys- ja hyvinvointivaikutuksia luontoliikunnan keinoin										
Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja
Sallan kansallispuiston matkailullinen vetovoima kasvaa ja sen kestävä luontomatkailun tuottamat paikallistaloudelliset vaikutukset kasvavat										
Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja

22 Osallistaminen

Selite	Kansalaisten ja sidosryhmien kuuleminen suunnittelussa on Metsähallituksen ja ympäristöhallinnon toimintatapa. Osallistamisen tavoitteena on: saada luonnonsuojeluun liittyville tavoitteille ja toiminnalle yleinen hyväksyntä, vähentää ristiriitoja Metsähallituksen ja eturyhmien välillä sekä eri eturyhmien kesken, saada mahdollisimman paljon tietoa, taitoa ja näkemyksiä ratkaisuille pohjaksi, saada yhteistyötahot sitoutumaan suunnitelman tavoitteisiin ja keskeisiin ratkaisuihin sekä luoda pysyvä yhteistyö alueen eri toimijoiden kesken.
--------	---

Kohdennettu osallistaminen

Osallistamistapa	Osallistetut taho	Nimetty edustaja
Yhteistyöryhmä	Kelloselän kyläyhdistys ry	Ari Kellokumpu
Yhteistyöryhmä	Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri	Vesa Haataja, Mika Flöjt
Yhteistyöryhmä	Lapin maakuntamuseo	Jari-Matti Kuusela
Yhteistyöryhmä	Luonnonvarakeskus	Seija Tuulentie
Yhteistyöryhmä	Matkalle Sallaan ry	Paula Aspholm, Tuija Kääriäinen
Yhteistyöryhmä	Onkamon kyläyhdistys (Onkamon erä ry)	Pasi Purhonen
Yhteistyöryhmä	Paliskuntain yhdistys	Marja Anttonen
Yhteistyöryhmä	Rajavartiolaitos	Sami Martikainen, Marko Aska
Yhteistyöryhmä	Sallan Karhut ry	Asko Viitanen
Yhteistyöryhmä	Sallan kunta	Erkki Parkkinen, Merja Mattila
Yhteistyöryhmä	Sallan Latu ja Polku ry	Tiina Kallio
Yhteistyöryhmä	Sallan paliskunta	Pasi Oinas
Yhteistyöryhmä	Sallan riistanhoitoyhdistys	Matti Tolvanen, Kari Hänninen
Yhteistyöryhmä	Sallan yrittäjät ry	Sara Virkkula
Yhteistyöryhmä	Yli-Kemin kalatalousalue	Tarmo Yrjänheikki

Yksityisten maanomistajien osallistaminen (Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisalueet)

Avoin osallistaminen	Paikka	Pvm	Osallistajat (lkm)
Facebookissa avoin tapahtuma, johon lähetettyihin kysymyksiin vastattiin Facebookissa	Facebook	18.10.2022	90
Sallan kansallispuiston avajaisissa esitelmä ym.	Salla Wilderness Park	11.06.2022	20
Sallan yrittäjät	Salla	29.03.2022	25
Välikatsaus yhteistyöryhmäläisille	Etäkokous	24.05.2022	11

Välikatsaus yhteistyöryhmäläisille	Etäkokous	18.11.2022	
Yhteistyöryhmän 1. kokous	Salla Wilderness Park	29.03.2022	14
Yhteistyöryhmän 2. kokous	Salla Wilderness Park	26.08.2022	14
Yleisötilaisuus	Salla Wilderness Park	22.09.2022	19
Lausunnot ja palaute (lausuntokooste liitteenä 3)			
Pyydetyt lausunnot (kpl)		Saadut lausunnot (kpl)	
		Lausuntoaika	
Yhteenveto osallistamisesta ja sen vaikutuksesta suunnitelmaan			

LÄHTEET

Viittaus	Tekijä(t)	Julkaisun nimi	Julkaisutiedot	Julkaisuvuosi
01	Härkönen E., Kulmala P., Paalamo P. & Tuovinen E.	Aatsinki–Onkamon, Peuratunturin ja Suksenpaistama–Miehinkävaaran Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma.	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 79. Metsähallitus Luontopalvelut Lappi	2010
02	Sundman M., Hasa J., Juntunen H., Karvonen L., Kiiskinen A., Kuusisto L., Miettinen O., Pirttilä L., Salmi J., Satta J., Tolonen S. & Vasama A.	Luonnonvarasuunnitelma Lapin maa- ja vesialueille 2019-2024 - pois lukien saamelaisten kotiseutualue	Metsähallitus, Vantaa	2019
03	Laine, A., Aronsuu, K., Ekholm-Peltonen, M., Heikkinen, M., Helin, M., Hentilä, H., Rintala, J., Tertsunen, J., Tuohino, J. & Virtanen, K. (toim.)	Oulujoen - livojen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuosille 2022-2027. osa 1	Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus	2021
04	Räinä, P., Lindholm, A., Pasanen, J., Puro-Tahvanainen, A. & Ylikörkkö, J. (toim.)	Kemijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuosille 2022-2027. Osa 1	Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus	2021
05	Lapin liitto	Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava	Lapin liitto	2022
06	Johansson, P. & Lauri, L.	Sallan geologia sekä geologiset retkeilykohteet	Geologian tutkimuskeskus, Pohjois-Suomen Yksikkö, Rovaniemi. Raportti 16/2015	2015
07	Räisänen, J., Teeriaho, J., Kananoja, T. & Rönty, H.	Valtakunnallisesti arvokkaat kivikot – Osa 1	Suomen ympäristö 2/2018. Ympäristöministeriö	2018
08	Suomen ympäristökeskus	Vaikuta vesiin: paikkatieto.ymparisto.fi	paikkatieto.ymparisto.fi	2022
09	Konnunaho, J., Karinen, T., Köykkä, J., Salmirinne, H., Taivalkoski, A., Valkama, J. & Telkkälä, P.	Raportti Posio-Salla-Kuusamo-Kemijärvi-Pudasjärvi-alueella suoritetuista akkuminaaliprojektin tutkimuksista vuonna 2019	Geologian tutkimuskeskus	2020
10	Kunnari, M.	Palojatkumus suunnitelma. Peuratunturi-Aatsinki-Onkamo-Suksenpaistama-Miehinkävaara	Julkaisematon moniste	2013
11	Aapala, K., Similä, M. & Penttinen, J. (toim.)	Ojitettujen soiden ennallistamisopas	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 188. Metsähallitus Luontopalvelut Lappi	2013
12	Kulmala, P.	Sallan eteläosan suojelualueiden putkilokasveista ja käävistä	Julkaisematon raportti	2000
13	Niemelä, T. & Kinnunen, J.	Aatsingin-Onkamon, Peuratunturin ja Suksenpaistama-Miehinkävaaran suojelualueiden kääpäinventointi Sallassa 2005	Julkaisematon raportti	2006
14	Juutinen, R. & Rämä, H.	Jäkälä- ja sammalajiston kartoitukset Sallan Iso Pyhätunturilla 2009	Julkaisematon raportti	2010
15	Muhonen M. & Savolainen M.	Etelä- ja Keski-Lapin kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi 2011-2013.	Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus	2013
16	Poutiainen H.	Arkeologinen inventointi Sallan kunnassa syyskuussa 1989.	Arkeologinen inventointiraportti. Museovirasto	1989

17	Lapin ympäristökeskus	Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi -hankkeen 2004-2008 inventointiaineisto	Lapin ympäristökeskus	2008
18	Rautiainen, P.	Tarkastuskertomus 2009 Iso Pyhätunturi.	Arkeologinen tarkastuskertomus. Metsähallitus Luontopalvelut Lappi	2009
19	Rautiainen, P.	Muinaisjäännöskohteen tarkastus 21.6.2011, Latvajärvi, Salla.	Arkeologinen tarkastuskertomus. Metsähallitus Luontopalvelut Lappi	2011
20	Aho, S.	Sallatunturin ja Vilmatunturin luonnonsuojelualueiden sekä Löytöjängän-Suksenpaistama-aavan soidensuojelualueen kulttuuriperintöinventointi 2021. Arkeologinen inventointikertomus.	Metsähallitus Luontopalvelut Lappi	2021
21	Elo, T. & Seppälä, S.-L.	Raivaajien ja rakentajien Salla. Sallan kulttuuriympäristöohjelma.	Suomen ympäristö 31/2012. Ympäristöministeriö & Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.	2012
22	Heinänen, H.	Sallan historia.	Sallan kunta & Sallan seurakunta	1993
23	Uutela, T.	Rajavartiointia Koillis-Kairassa vuodesta 1918 2000-luvulle. Sallan rajavartioalueen historiikki.	Lapin painotuote Oy, Kemijärvi	2003
24	Ympäristöministeriö	Laki Sallan kansallispuistosta 1155/2021	finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20211155	2021
25	Suomen riistakeskus	Alueelliset saalismäärät	riista.fi/metsastys/saalis seuranta/alueelliset-saalismaarat/	2021
26	Paliskuntain yhdistys	Paliskuntien tiedot	www.paliskunnat.fi	2022
27	Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus	EMRA – Environmental Planning, Measures and Restoration Actions in Regulated Water systems, Swedish-Finnish Cross-Border-project in the Arctic Region	www.ely-keskus.fi/ely-lappi/3890	2022
28	Turvallisuus- ja kemikaalivirasto	Kaivosrekisterin karttapalvelu	gtkdata.gtk.fi/kaivosrekisteri/	2022
29	Laine, A. & Aronsuu, K (toim.)	Oulujoen–Iijoen vesienhoitoalueen toimenpideohjelma vuosille 2022–2027	Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Raportteja 9	2022
30	Ympäristöministeriö	Koskiensuojelulaki 23.1.1987/35	www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870035	1987
31	Konnunaho, J., Eerola, T., Karinen, T., Niiranen, T., Nykänen, V., Rasilainen, K., Salmirinne, H., Törmänen, T., Arvola, V., Aarrevaara, T., Tulppo, P., Vaaramaa-Hiltunen, M. & Ohrankämmen, V.	Malminetsintä ja Itä-Lapin mineraalipotentiali sekä niiden aluetaloudelliset vaikutukset ja hyödyntäminen alueen elinkeinoelämässä	GTK:n tutkimustyöraportti 62/2021	2021
32	Heikkilä, I. & Sax, S.	Sallan hiihtokeskuksen historia 1930-luvulta vuoteen 2010	Opinnäytetyö. matkailun koulutusohjelma. Rovaniemen ammattikorkeakoulu.	2011
33	Luonnontieteellinen keskusmuseo	Pesimälintujen linja- ja pistelaskenta	www.luomus.fi/fi/pesimalintujen-linja-pistelaskenta	2022
34	Suomen riistakeskus	Supikoira (haitallinen vieraslaji)	riista.fi/game/supikoira/	2022
35	European Green Belt Association	European Green Belt	www.europeangreenbelt.org/	2022

36	Husa, J. & Teeriaho, J.	Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Lapissa	Suomen ympäristö 6 2015	2015
37	Aapala, K. ym.	Suojelualueverkosto muuttuvassa ilmastossa - kohti ilmastoviisasta suojelualuesuunnittelua	Suomen ympäristökeskuksen raportteja 1/2020	2020
38	Metsähallitus	Metsähallituksen Ilmasto-ohjelma - ilmastoviisaita ratkaisuja	Sähköinen julkaisu https://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/MH-ilmasto-ohjelma-2020.pdf	2020
39	Huhta, E. & Sulkava, P.	The Impact of Nature-Based Tourism on Bird Communities: A Case Study in Pallas-Yllästunturi National Park	Environmental Management (2014) 53:1005–1014	2014
40	Metsähallitus	LAC (Limits of Acceptable Change) -menetelmä	https://www.metsa.fi/wp-content/uploads/2019/08/LAC_menetelman_kuvaus-1.pdf	2022

Liite 2 Suunnittelualueella esiintyvät uhanalaiset ja luonto- ja lintudirektiivien lajit

HUOM! Lomakkeelta on jätetty pois JulKL 621/1999 24 § 1 mom. kohdan 14 mukaan salassa pidettävä aineisto: sensitiivisiksi määritellyt lajitiedot!

Eliöyhmä	Lajinimi	Direktiivi	Ls-laki	Uhanal. luokka	Vieraslaji	Sens. tieto	Hav. paikk. määrä	Keskeinen suojeluperuste/arvo	Lisätiedot
Linnut	hiiripöllö <i>Surnia ulula</i>	Li I	-						MH:n linjalaskennat
Linnut	hömötiainen <i>Poecile montanus</i>		U						MH:n linjalaskennat
Linnut	järripeippo <i>Fringilla montifringilla</i>		-						MH:n linjalaskennat
Linnut	kapustarinta <i>Pluvialis apricaria</i>	Li I	-						MH:n linjalaskennat
Linnut	keltävästäräkki <i>Motacilla flava</i>	Li m	-						MH:n linjalaskennat
Linnut	kurki <i>Grus grus</i>	Li I	-						MH:n linjalaskennat
Linnut	kuukkeli <i>Perisoreus infaustus</i>		-						MH:n linjalaskennat
Linnut	lapintäinen <i>Poecile cinctus</i>		-						MH:n linjalaskennat
Linnut	liro <i>Tringa glareola</i>	Li I	-						MH:n linjalaskennat
Linnut	metso <i>Tetrao urogallus</i>	Li I	-						MH:n linjalaskennat
Linnut	mustaviklo <i>Tringa erythropus</i>	Li m	-						MH:n linjalaskennat
Linnut	palokärki <i>Dryocopus martius</i>	Li I	-						MH:n linjalaskennat
Linnut	pensastasku <i>Saxicola rubetra</i>		U						MH:n linjalaskennat
Linnut	piekana <i>Buteo lagopus</i>		U						MH:n linjalaskennat
Linnut	pohjansirkku <i>Schoeniclus rusticus</i>	Li m	-						MH:n linjalaskennat
Linnut	pohjantikka <i>Picoides tridactylus</i>	Li I	-						MH:n linjalaskennat
Linnut	pyy <i>Tetrastes bonasia</i>	Li I	-						MH:n linjalaskennat
Linnut	sinipyrstö <i>Tarsiger cyanurus</i>	Li m	-						MH:n linjalaskennat
Linnut	taivaanvuohi <i>Gallinago gallinago</i>		-						MH:n linjalaskennat
Linnut	teeri <i>Tetrao tetrix</i>	Li I	-						MH:n linjalaskennat
Linnut	valkoviklo <i>Tringa nebularia</i>		-						MH:n linjalaskennat
Sammalet	heleäkinnassamal <i>Scapania glaucocephala</i>		U					Muu keskeinen suojeluarvo	Timo Kypärä (suull.), löytyi kesän 2022 maastoinventoinneissa
Sammalet	hitupihtisammal <i>Cephalozia macounii</i>	Lu II	E					Naturan keskeinen suojeluperuste	Timo Kypärä (suull.), löytyi kesän 2022 maastoinventoinneissa

Suunnittelualueen nimi: Sallan kansallispuisto

Sammalet	isonuijasammal Meesia longiseta	Lu II	E			1	Naturan keskeinen suojeluperuste	2022-01-26 LajiGIS
Sammalet	kaarihitusammal <i>Blindia delphus campylopodus</i>		E				Muu keskeinen suojeluarvo	Timo Kypärä (suull.), löytyi kesän 2022 maastoinventoinneissa
Sammalet	kaitahitusammal <i>Seligeria brevifolia</i>		E			6	Muu keskeinen suojeluarvo	2022-01-26 LajiGIS
Sammalet	kalkkihuurresammal <i>Palustriella commutata</i>		E			1	Muu keskeinen suojeluarvo	2022-01-26 LajiGIS
Sammalet	kalkkilähdesammal <i>Philonotis calcarea</i>		E			1		2022-01-26 LajiGIS
Sammalet	kalliopussisammal <i>Marsupella emarginata</i>		U			1		Laji.fi 30.9.2022
Sammalet	kantoraippasammal <i>Crossocalyx hellerianus</i>		U			7		2022-01-26 LajiGIS
Sammalet	karvakäppyräsammal <i>Mannia pilosa</i>		E			2	Muu keskeinen suojeluarvo	LajiGIS 30.09.2022
Sammalet	kiiltosirppisammal <i>Hamatocaulis vernicosus</i>	Lu II	-			1		2022-01-26 LajiGIS
Sammalet	kourukinnassammal <i>Scapania carinthiaca</i>		E				Muu keskeinen suojeluarvo	Timo Kypärä (suull.), löytyi kesän 2022 maastoinventoinneissa
Sammalet	lahokaviosammal <i>Buxbaumia viridis</i>	Lu II	U				Muu keskeinen suojeluarvo	Timo Kypärä (suull.), löytyi kesän 2022 maastoinventoinneissa
Sammalet	lapinsirppisammal <i>Hamatocaulis lapponicus</i>	Lu II	E				Naturan keskeinen suojeluperuste	Timo Kypärä (suull.), löytyi kesän 2022 maastoinventoinneissa
Sammalet	loukkokinnassammal <i>Scapania gymnostomophila</i>		U			5	Muu keskeinen suojeluarvo	2022-01-26 LajiGIS
Sammalet	lähdehammassammal <i>Mesoptychia bantriensis</i>		U					Timo Kypärä (suull.), löytyi kesän 2022 maastoinventoinneissa
Sammalet	metsäloukkosammal <i>Tetradontium ovatum</i>		U				Muu keskeinen suojeluarvo	Timo Kypärä (suull.), löytyi kesän 2022 maastoinventoinneissa
Sammalet	metsälövisammal <i>Lophozia guttulata</i>		U			1		2022-01-26 LajiGIS
Sammalet	napalövisammal <i>Lophozia polaris</i>		U			1	Muu keskeinen suojeluarvo	2022-01-26 LajiGIS
Sammalet	otasiimasammal <i>Myurella tenerrima</i>		-			1	Muu keskeinen suojeluarvo	2022-01-26 LajiGIS
Sammalet	peikonsammal <i>Clevea hyalina</i>		E				Muu keskeinen suojeluarvo	Timo Kypärä (suull.), löytyi kesän 2022 maastoinventoinneissa
Sammalet	pikkulövisammal <i>Lophozia ascendens</i>		E			1		2022-01-26 LajiGIS
Sammalet	pikkupurosammal <i>Platyhypnum norvegicum</i>		E				Muu keskeinen suojeluarvo	Timo Kypärä (suull.), löytyi kesän 2022 maastoinventoinneissa
Sammalet	pikkusiipisammal <i>Fissidens bryoides</i> var. <i>bryoides</i>		U				Muu keskeinen suojeluarvo	Timo Kypärä (suull.), löytyi kesän 2022 maastoinventoinneissa
Sammalet	pohjanvaskisammal <i>Pseudoleskeella papillosa</i>		U			1		2022-01-26 LajiGIS
Sammalet	sahahitusammal <i>Seligeria donniana</i>		E			6	Muu keskeinen suojeluarvo	2022-01-26 LajiGIS
Kovakuoriaiset	pohjankuusijäärä <i>Tetropium aquilonium</i>		-			1		2022-01-26 LajiGIS

Kovakuoriaiset	pohjantyyppijäärä <i>Acmaeops septentrionis</i>		-			2		2022-01-26 LajiGIS
Kaksisiipiset	<i>Anaclileia dispar</i>		-			1		Lajitietokeskus
Kaksisiipiset	<i>Boletina kivachiana</i>		-			1		2022-01-26 LajiGIS
Kaksisiipiset	<i>Greenomyia baikalica</i>		-			2		2022-01-26 LajiGIS
Kaksisiipiset	<i>Mycetophila immaculata</i>		-			1		2022-01-26 LajiGIS
Kaksisiipiset	<i>Mycomya storai</i>		-			2		Lajitietokeskus
Sienet	<i>Protounguicularia nephromatis</i>		U			1		Laji.fi 30.9.2022
Sienet	erakkokääpä <i>Antrodia infirma</i>		U			2		2022-01-26 LajiGIS
Sienet	kalkkikääpä <i>Antrodia crassa</i>		U			7	Muu keskeinen suojeluarvo	2022-01-26 LajiGIS
Sienet	nevamesisieni <i>Desarmillaria ectypa</i>		U			1		2022-01-26 LajiGIS
Sienet	rahkakääpä <i>Postia balsamina</i>		U			1		LajiGIS 30.9.2022
Sienet	raidantuoksukääpä <i>Haploporus odorus</i>		U			3		2022-01-26 LajiGIS
Sienet	välkkyludekääpä <i>Skeletocutis stellae</i>		U			14	Muu keskeinen suojeluarvo	2022-01-26 LajiGIS
Pistiäiset	<i>Neoxorides montanus</i>		-			1		Lajitietokeskus
Pistiäiset	<i>Xorides brachylabis</i>		U			1		Lajitietokeskus
Pistiäiset	isopartapistiäinen <i>Deuteragenia vechti</i>		-			1		Lajitietokeskus
Perhoset	keltatäplähiipijä <i>Carterocephalus palaemon</i>		U			1		Lajitietokeskus
Perhoset	lapinkenttämittari <i>Xanthorhoe abrasaria</i>		U			1		Lajitietokeskus
Perhoset	metsäkenttämittari <i>Xanthorhoe annotinata</i>		-			2		Lajitietokeskus
Perhoset	metsäpohjanmittari <i>Entephria caesiata</i>		U			8		Lajitietokeskus
Perhoset	nuoliarmoyökkönen <i>Xestia rhaetica</i>		-			8		Lajitietokeskus
Perhoset	pohjankeulakoi <i>Chionodes nubilellus</i>		-			1		Lajitietokeskus
Perhoset	pohjanrengasmittari <i>Yezognophos vittaria</i>		-			1		Lajitietokeskus
Perhoset	purppurakenttämittari <i>Xanthorhoe decoloraria</i>		-			1		Lajitietokeskus
Perhoset	sahaneulasmittari <i>Heterothera serraria</i>		U			1		Lajitietokeskus
Perhoset	silkkiyökkönen <i>Hillia iris</i>		U			2		Lajitietokeskus
Perhoset	sinetuikokoi <i>Choreutis diana</i>		-			7		Lajitietokeskus
Perhoset	suoharmokääriäinen <i>Eana osseana</i>		-			1		Lajitietokeskus
Perhoset	suonokiperhonen <i>Erebia embla</i>		-			4		Lajitietokeskus

Perhoset	synkkänopsayökkönen <i>Sympistis funebris</i>		-			1		Lajitietokeskus
Perhoset	synkkäraanumittari <i>Epirrhoe tristata</i>		-			1		Lajitietokeskus
Perhoset	täpläjuovakoisa <i>Catoptria maculalis</i>		U			1		Lajitietokeskus
Perhoset	vaaleaharmoyökkönen <i>Xestia sincera</i>		U			1		2022-01-26 LajiGIS
Perhoset	verikätkökääriäinen <i>Phtheochroa vulneratana</i>		U			1		Lajitietokeskus
Jäkävät	<i>Protounguicularia nephromatis</i>		U			2		2022-01-26 LajiGIS
Jäkävät	hentokesijäkälä <i>Scytinium subtile</i>		U			1		2022-01-26 LajiGIS
Jäkävät	hongantorvijäkälä <i>Cladonia parasitica</i>		U			12		2022-01-26 LajiGIS
Jäkävät	nukkamunuaisjäkälä <i>Nephroma resupinatum</i>		U			9		2022-01-26 LajiGIS
Jäkävät	pikkurustojäkälä <i>Ramalina dilacerata</i>		U			2		2022-01-26 LajiGIS
Jäkävät	raidannappijäkälä <i>Rinodina cinereovirens</i>		U			11		2022-01-26 LajiGIS
Jäkävät	raidanpiilojäkälä <i>Arthonia incarnata</i>		U			2		2022-01-26 LajiGIS
Nisäkkäät	ahma <i>Gulo gulo</i>	Lu II	-				Naturan keskeinen suojeluperuste	MH:n seurannat
Nisäkkäät	saukko <i>Lutra lutra</i>	Lu II,IV	-				Naturan keskeinen suojeluperuste	MH:n seurannat
Putkilokasvit	himmeävilla <i>Eriophorum brachyantherum</i>		U			2		2022-01-26 LajiGIS
Putkilokasvit	lettorikko <i>Saxifraga hirculus</i>	Lu II,IV	U			7	Naturan keskeinen suojeluperuste	2022-01-26 LajiGIS
Putkilokasvit	lettosara <i>Carex heleonastes</i>		U			4		2022-01-26 LajiGIS
Putkilokasvit	metsänemä <i>Epipogium aphyllum</i>		U			1		2022-01-26 LajiGIS
Putkilokasvit	turjanhorsma <i>Epilobium laestadii</i>		E			1		2022-01-26 LajiGIS
Putkilokasvit	veripunakämmekkä <i>Dactylorhiza incarnata</i> subsp. <i>cruenta</i>		U			3		2022-01-26 LajiGIS

Selitykset	
Direktiivi	Lu I - Luontodirektiivin liitteen I luontotyypit, Lu II - Luontodirektiivin liitteen II laji, Lu IV - Luontodirektiivin liitteen IV laji, Lu V - Luontodirektiivin liitteen V laji, Li I/Ls - Lintudirektiivin liitteen I laji, Li Ms - Muuttava laji, jota käytetty SPA alueita valittaessa, -- Ei direktiivi laji
Uhanalaisuus luonnonsuojeluasetuksessa	E - erityisesti suojeltava laji, U - muu uhanalainen laji, - - ei mainittu asetuksessa
IUCN luokituksen mukainen uhanalaisuusluokka	1 - Hävinneet (RE), 2 - Luonnosta hävinneet (EW), 3 - Äärimmäisen uhanalaiset (CR), 4 - Erittäin uhanalaiset (EN), 5 - Vaarantuneet (VU), 6 - Silmälläpidettävät (NT), 7 - Elinvoimaiset (LC), 8 - Puutteellisesti tunnetut (DD), 9 - Arvioimatta jätetyt (NE), 10 - Tarkastelematta jätetyt, 11 - Arviointiin soveltumattomat (NA)

KARTTALIITTEET

Kartta 1 Suunnittelalueen sijainti ja maankäyttö

Kartta 2 Vyöhykealuejako

Kartta 3 Luontodirektiivin Natura-luontotyypit 1

Kartta 4 Luontodirektiivin Natura-luontotyypit 2

Kartta 5 Luontodirektiivin Natura-luontotyypit 1, edustavuus

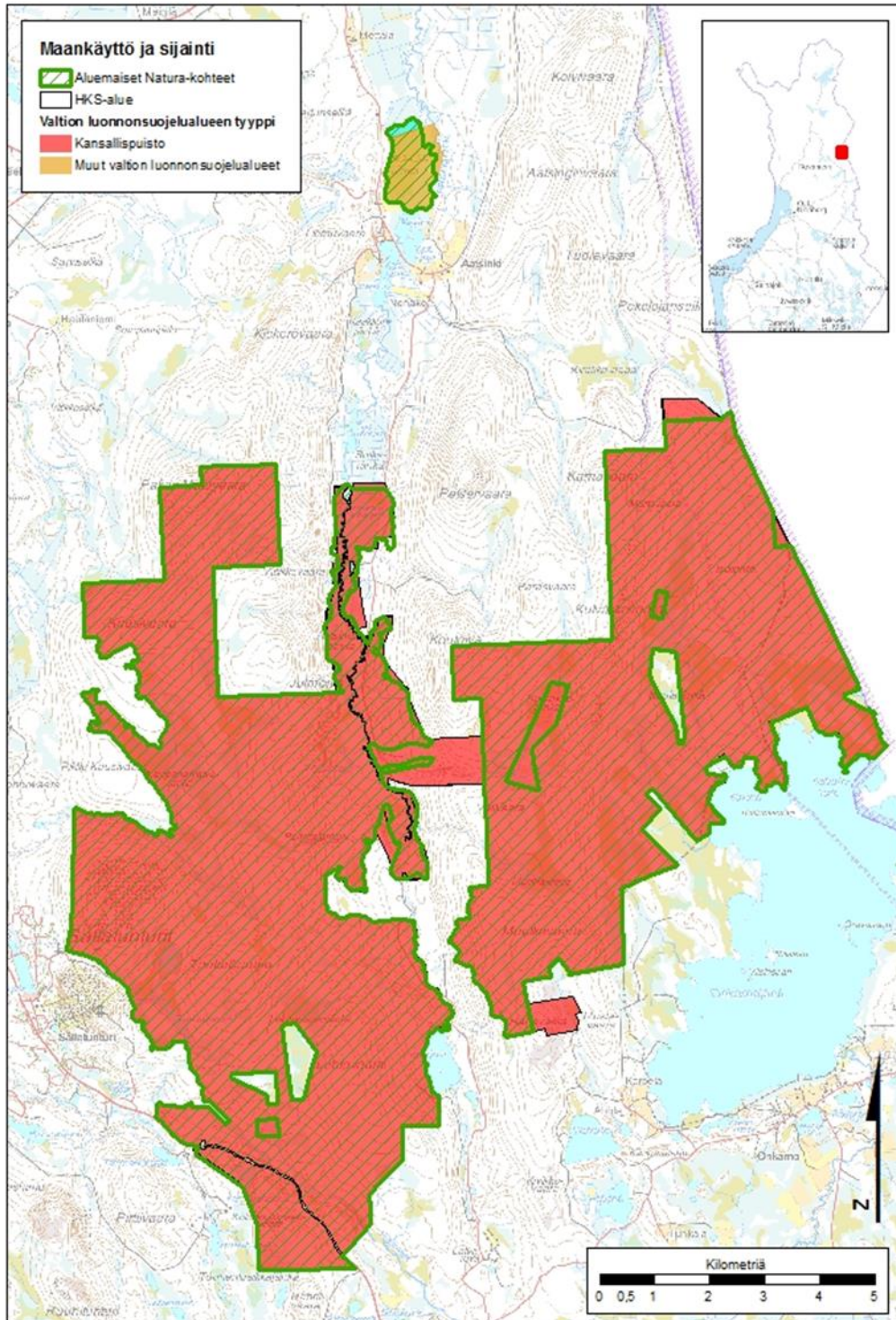
Kartta 6 Luontodirektiivin Natura-luontotyypit 2, edustavuus

Kartta 7 Nykyiset reitit ja palvelurakenteet

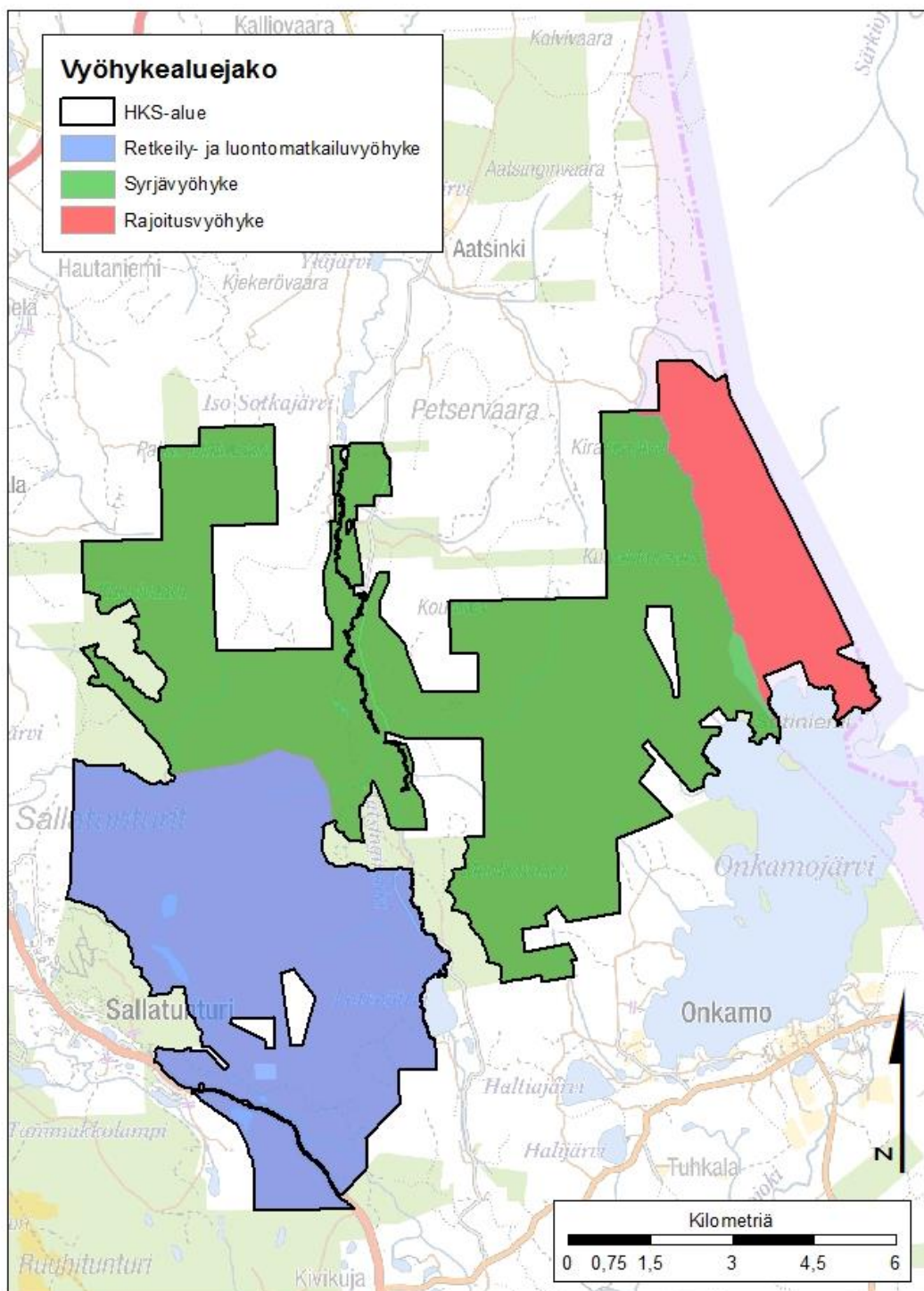
Kartta 8 Suunnitteilla olevat reitit

Kartta 9 Pahaojankurun taukopaikka

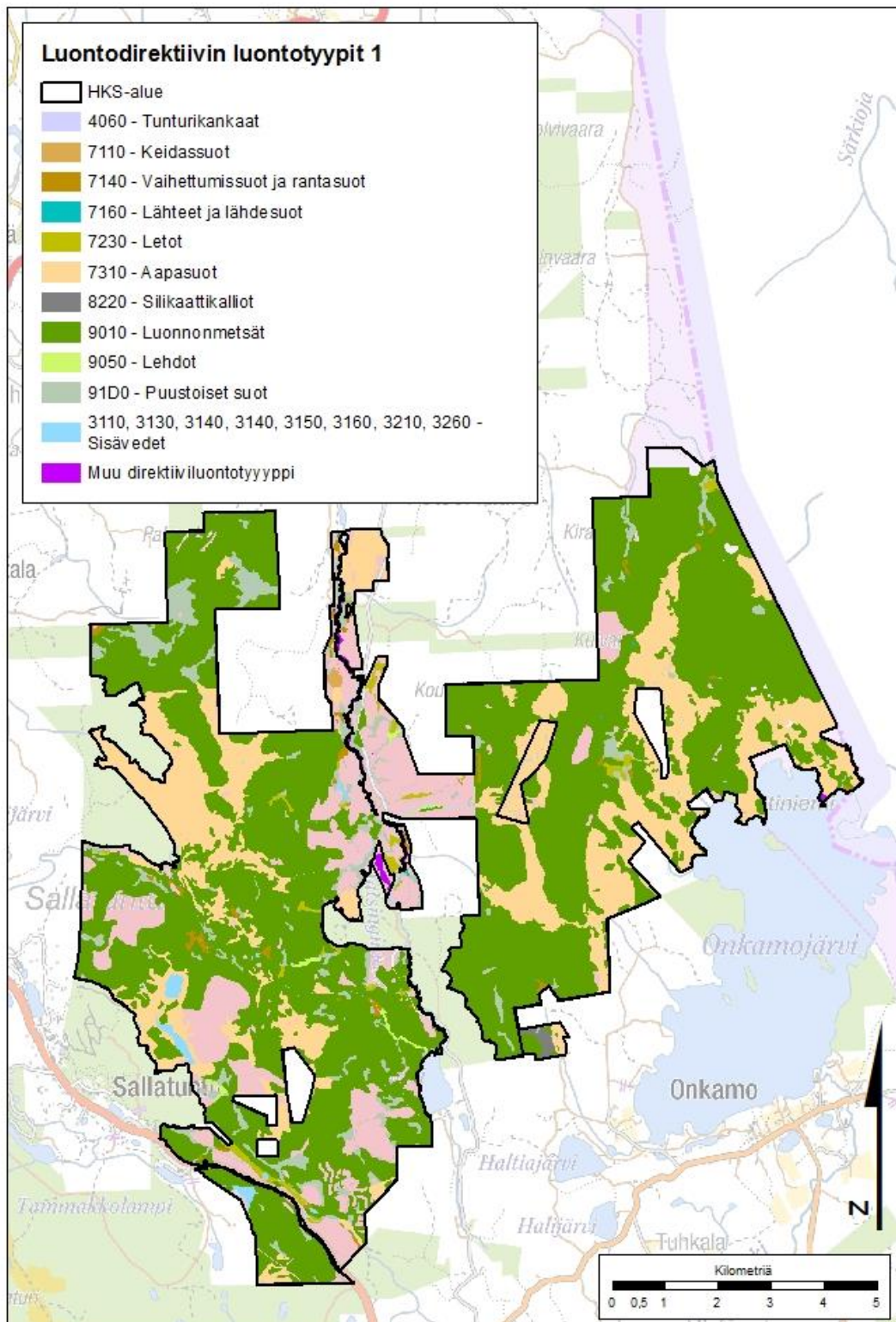
Kartta 10 Ote Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavakartasta

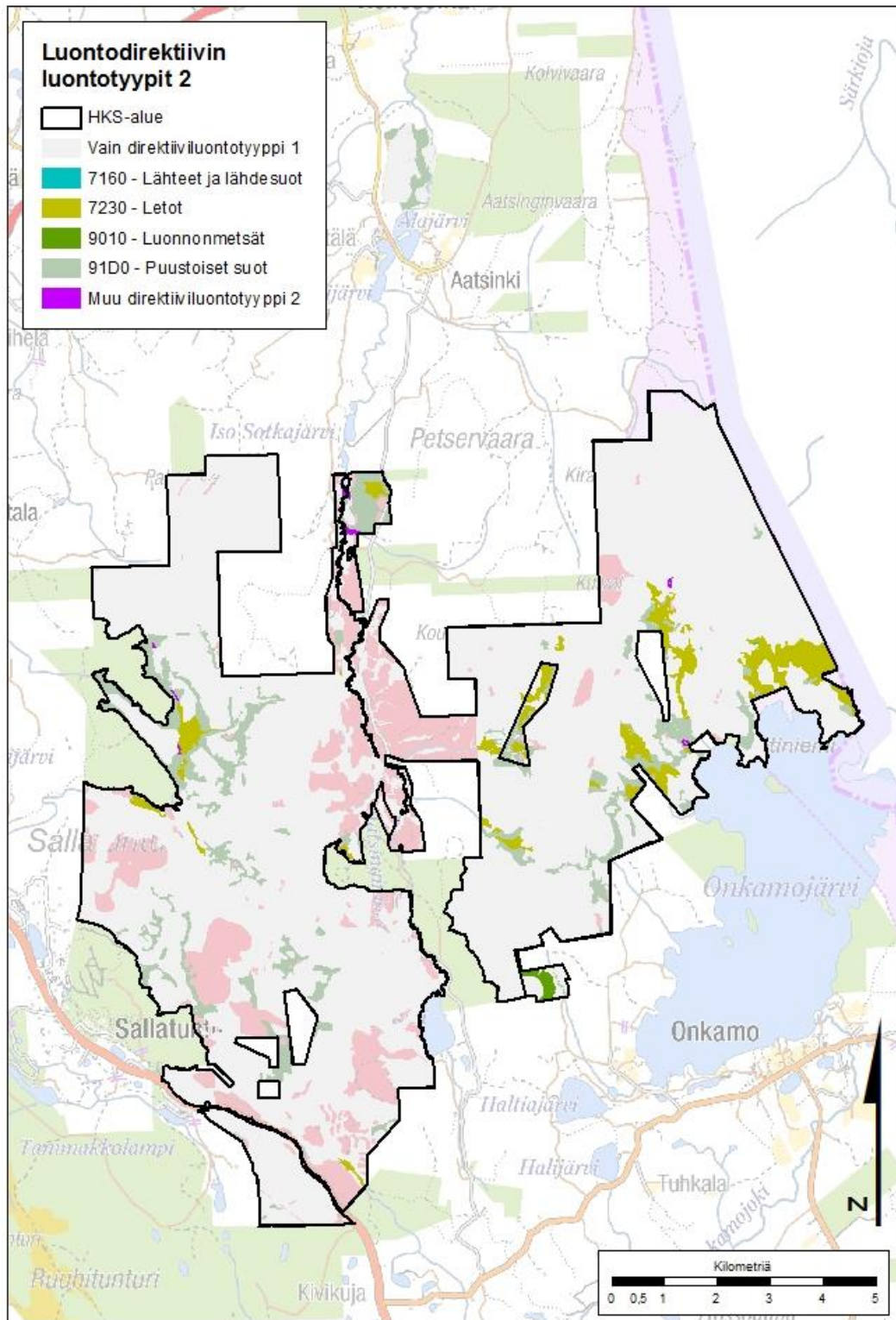
Kartta 1. Suunnittelualueen sijainti ja maankäyttö. © Maanmittauslaitos 2023, © Metsähallitus 2023.

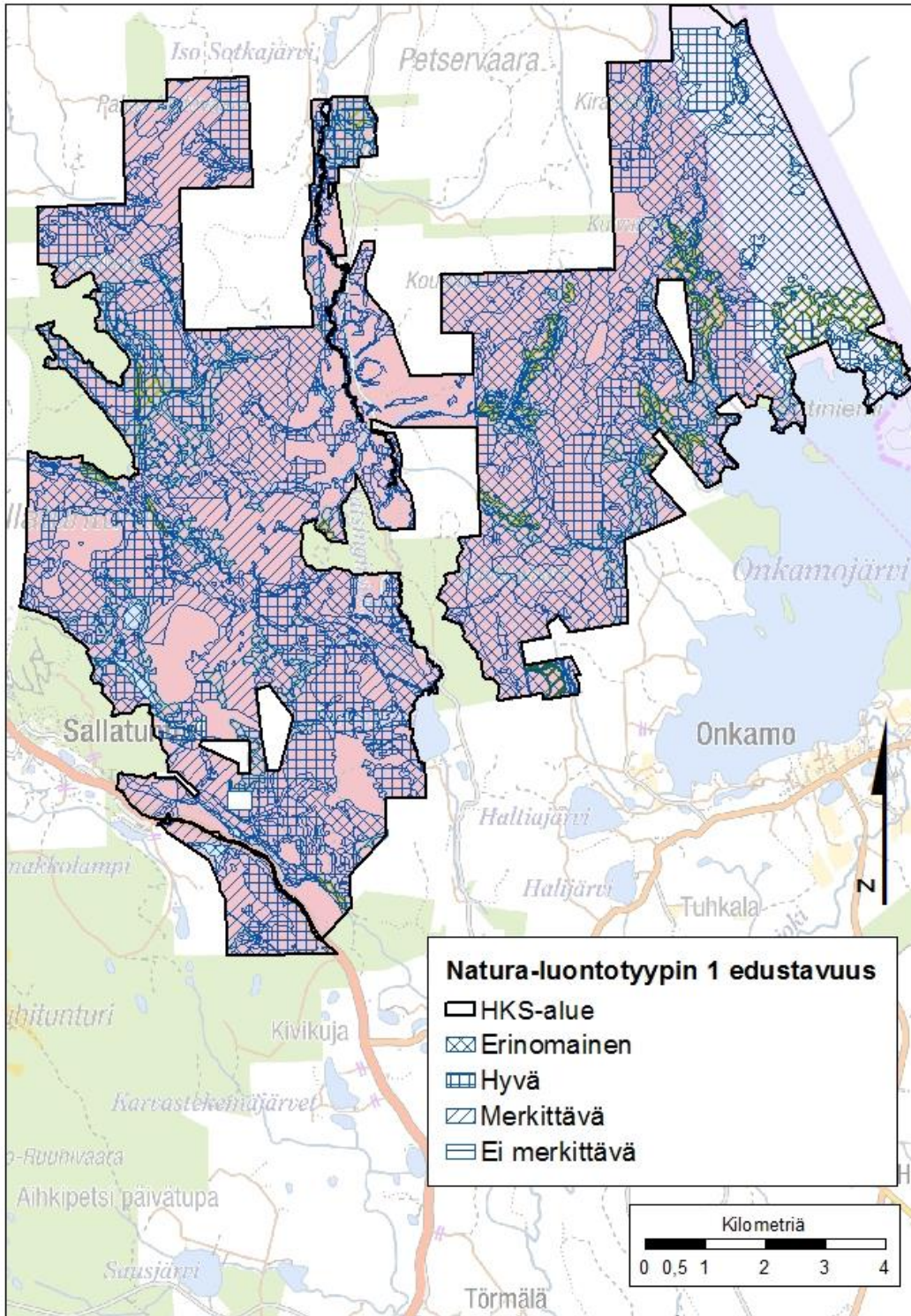
Kartta 2. Vyöhykejako. © Maanmittauslaitos 2023, © Metsähallitus 2023

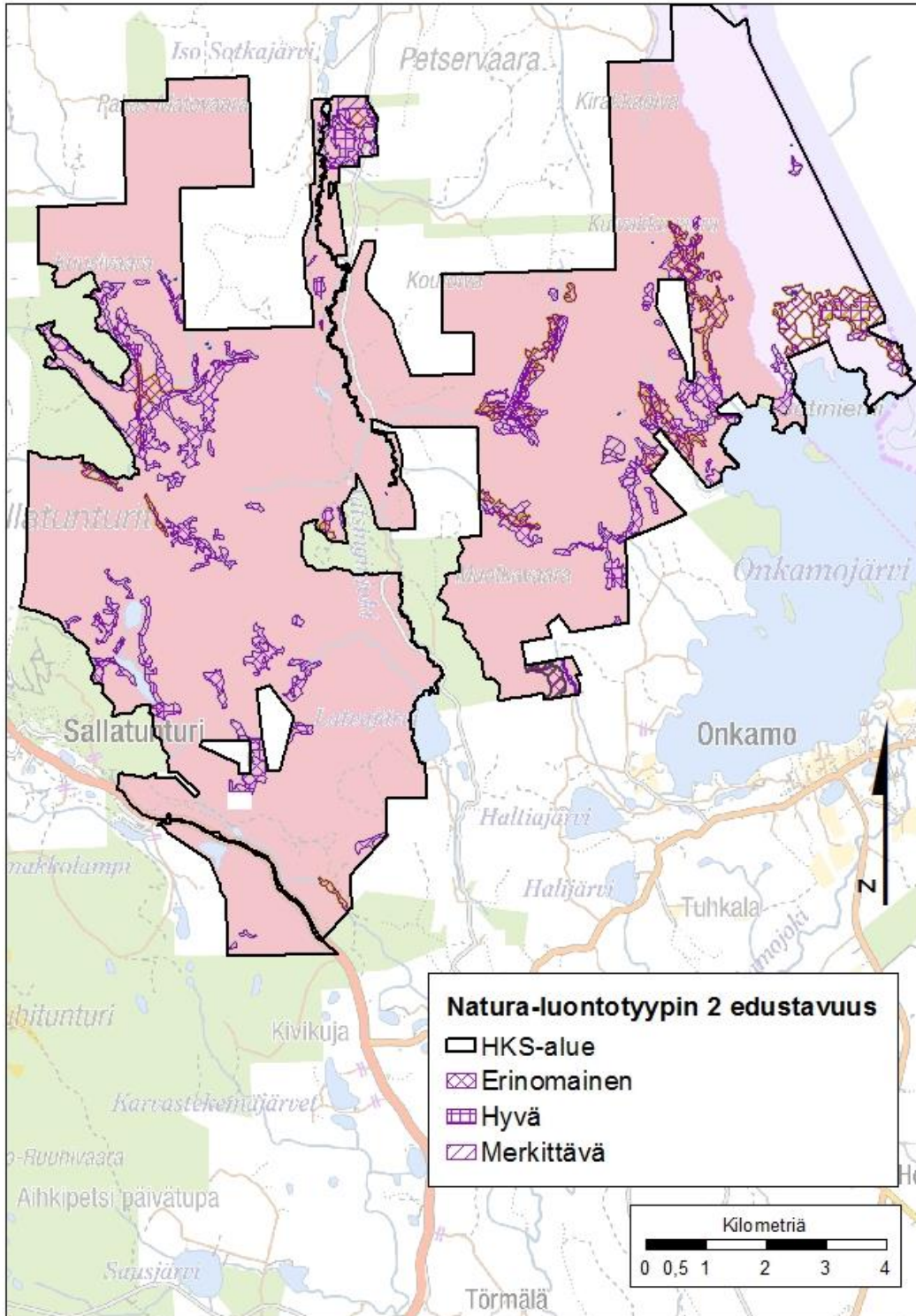
Kartta 3. Luontodirektiivin Natura-luontotyytit 1. © Maanmittauslaitos 2023, © Metsähallitus Luontopalvelut & ympäristöhallinto 2023.

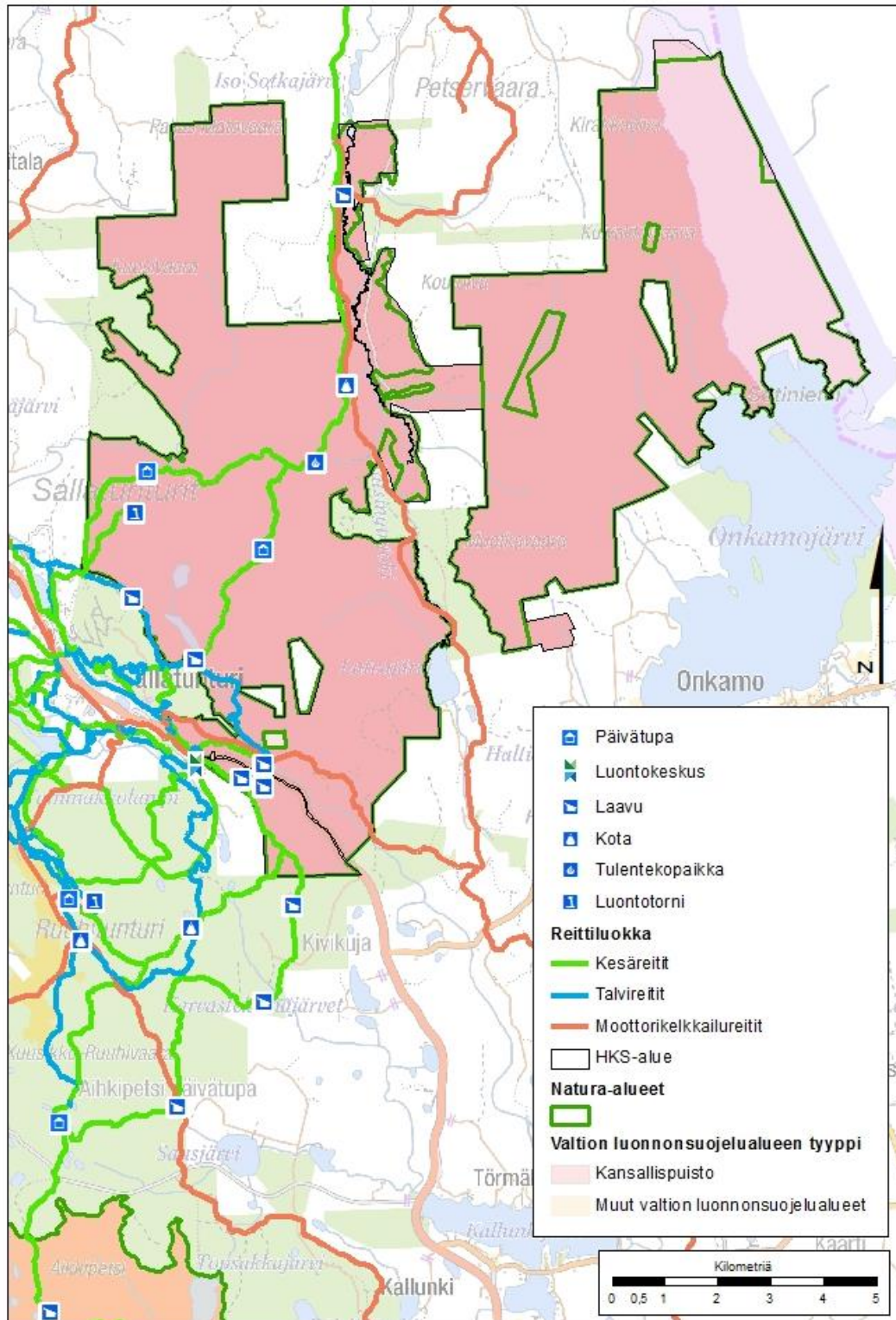
Kartta 4. Luontodirektiivin Natura-luontotyytit 2. © Maanmittauslaitos 2023, © Metsähallitus Luontopalvelut & ympäristöhallinto 2023.

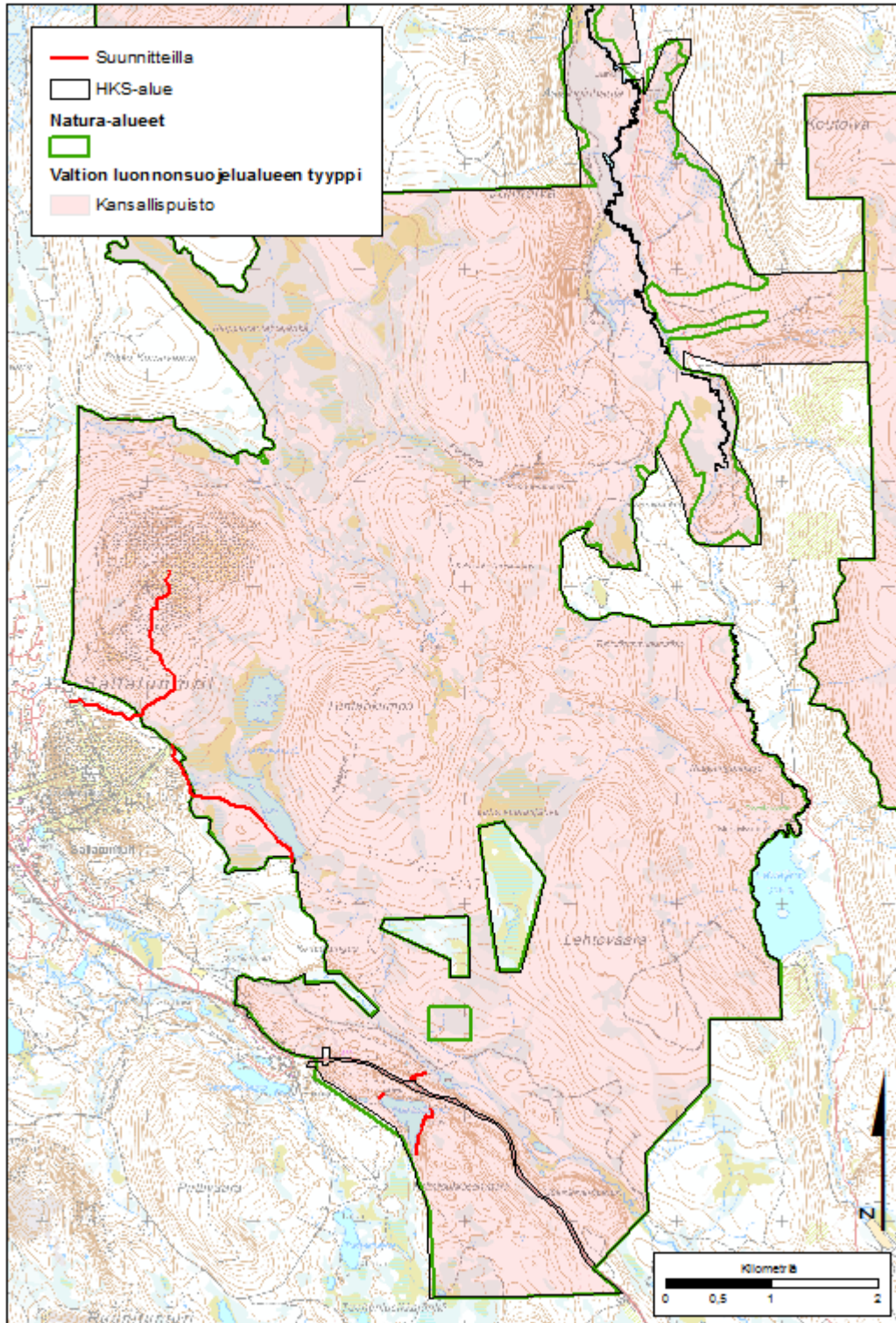
Kartta 5. Luontodirektiivin Natura-luontotyyppit 1, edustavuus. ©Maanmittauslaitos 2023, ©Metsähallitus Luontopalvelut & ympäristöhallinto 2023.

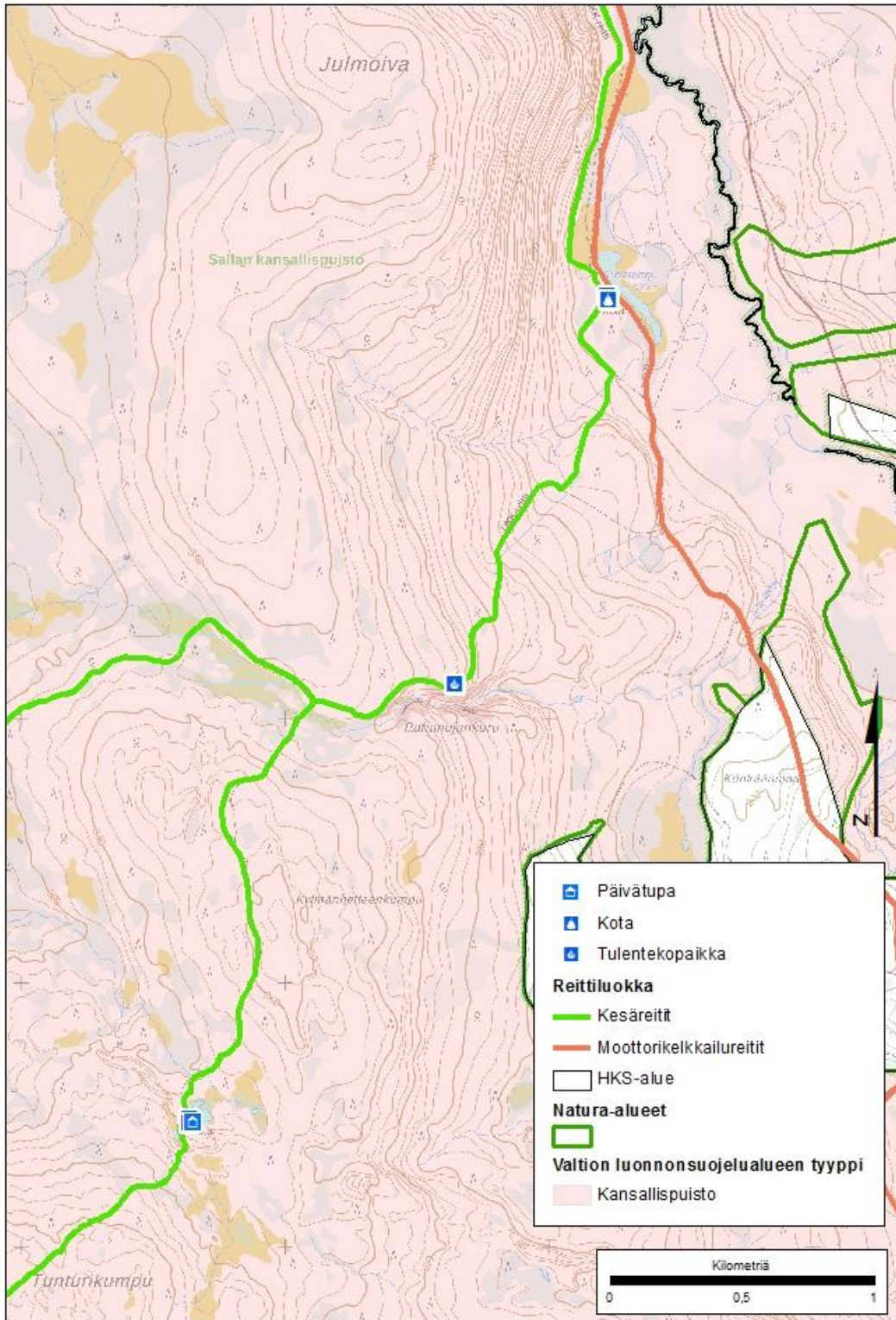
Kartta 6. Luontodirektiivin Natura-luontotyytit 2, edustavuus. ©Maanmittauslaitos 2023, ©Metsähallitus Luontopalvelut & ympäristöhallinto 2023

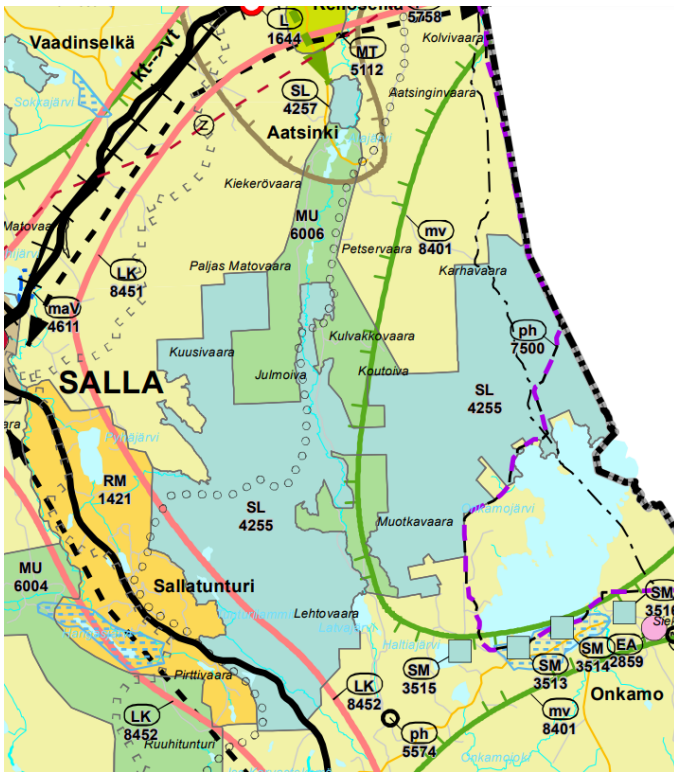
Kartta 7. Nykyiset reitit ja palvelurakenteet. ©Maanmittauslaitos 2023, ©Metsähallitus Luontopalvelut & ympäristöhallinto 2023.

Kartta 8. Suunnitteilla olevat reitit. ©Maanmittauslaitos 2023, ©Metsähallitus Luontopalvelut & ympäristöhallinto 2023.

Kartta 9. Paha-Jankurun taikopaikka (kartassa keskellä), johon viimeistellään autiotuvan rakennustyöt ja uusitaan vanhat portaat ja parannetaan kävijöiden ohjausta. ©Maanmittauslaitos 2023, ©Metsähallitus Luontopalvelut & ympäristöhallinto 2023.

Kartta 10. Ote Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavasta. ©Lapin liitto

Maakuntakaavassa kansallispuisto on SL- eli luonnonsuojelualue-merkinnällä. Puiston länsiosa on osa laajempaa matkailun vetovoima-alueita ja matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealuetta. Merkinnällä osoitetaan matkailun ja virkistyksen vyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäytöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista. Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, matkailupalvelukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla. Kulttuuriperintö-, maisema- ja luontoarvoja tulee vaalia matkailun vetovoimatekijöinä.

Aivan kansallispuiston lounaisosaan ulottuu kehittämiskäytävä-merkintä. Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti tai maakunnallisesti tärkeä kansainvälinen kehittämiskäytävä. Käytävää kehitetään kansainvälisenä tai maakunnallisena liikennekäytävänä, jonka maankäytön suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen, liikenteen ja matkailun palveluihin, liikenneympäristön laatuun sekä luonnon-, maiseman- ja kulttuuriympäristöarvoihin. Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon korkealuokkaisten liikenneyhteyksien sekä energia- ja tietoliikennejohtojen tilavaraukset ja rajoitukset ympäröivälle maankäytölle.